Ark. 12

Dziś: B. Singer — Podróż do Rosji sowieckiej (V)

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

WYDANIE III. A.

Rok XIII. Kraków, czwartek 18 grudnia 1930 Nr. 335

NOWY DZIENNIK

Adres redakcji i administracji: Kraków, ul. Orzeszkowej 7
Telefon Nr 102-79. — Telefon redaktora naczelnego Nr 136-59
Konto czekowe PKO w Krakowie 400.630.
Redaktor naczelny przyjmuje od godz 12 do 1 w południe

Cena egz. 25 gr.

Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do administracji
Komunikaty, przesłane redakcji, nie będą uwzględnione.
Rękopisów redakcja nie zwraca. Za inseraty redakcja nie odpowiada.
Cena ogłoszeń i prenumeraty umieszczona jest na ostatniej stronie.

Nieuzasadnione zmartwienie

Kraków, 17 grudnia.

(b) Endecja ma nowe zmartwienie. Jednym z sekretarzy Senatu został wybrany — ściślej mówiąc: został wybrany przez sanację — p. Senator Mendelsohn. Zdawaloby się, że fakt ten ani nie jest tak ważny, ani tak dziwny, ażeby zasługiwał na jakąkolwiek uwagę. Sanacja posiada w obu izbach większość, sanacja obsadziła prawie wszystkie miejsca w prezydjach Sejmu i Senatu swoimi ludźmi. cóż więc w tem dziwnego, że jedno miejsce w sekretarjacie Senatu oddała swemu członkowi wyznania mojżeszowego. Nie mówiąc już wcale o tem, że miejsce w sekretarjacie Senatu nie stanowi zaprawdę nic wielkiego, ani wpływowego...

Inaczej jednak ocenia to zdarzenie endecka „Gazeta Warszawska". Dla niej jest wybór senatora i sanatora Mendelsohna na jednego z sekretarzy Senatu „faktem niezmiernie dla dzisiejszych stosunków w Polsce znamiennym". Faktem, który stanowi „znamienny i pouczający przejaw ogólnej polityki obozu sanacyjnego w stosunku do sprawy żydowskiej". Dla czegóż to?—pytamy zdumieni. Skoro Żyd należy do sanacji, to ma chyba prawo także i do — niezbyt zresztą w tym wypadku wysokich— godności politycznych. Ale „Gazeta Warszawska" argumentuje inaczej. Wychodząc z założenia, że p. senator Mendelsohn jest członkiem żydowskiej organizacji „Agudy", że więc jest Żydem niejako „narodowym", piorunuje oficjalny organ endecji na obóz sanacyjny, zarzucając mu, iż stał się szermierzem poglądu, że „Żydzi, jako Żydzi, mają prawo wpływać na bieg spraw politycznych narodu polskiego i uczestniczyć w kierownictwie jego losami, że jako Żydzi mają prawo naród polski reprezentować i jako Żydzi dopuszczani są do polskich stronnictw politycznych, biorą udział w ich życiu wewnętrznem, kształtują ich ideologję i programy". Otóż w tem leży „znamienność" wyboru p. senatora Mendelsohna na członka Sekretarjatu Izby Wyższej! P. Mendelsohn będzie wpływał na bieg spraw poltycznych narodu polskiego, będzie uczestniczył w kierownictwie jego losami, ba, co gorzej będzie naród polski reprezentował, a nawet — wespół z marszałkiem Piłsudskim — będzie kształtował ideologję i programy polskich stronnictw politycznych... I Ty, Boże, to widzisz i nie grzmisz?...

Ale żart na bok. Cała argumentacja „Gazety Warszawskiej" jest oczywistym fałszem. My nie należymy wespół z szanownym senatorem Mendelsohnem do obozu sanacji, nie stanowimy żydowskiego ogonka tego obozu. Wprost przeciwnie, ideologję takiej pozycji ogonkowej stanowczo zwalczamy, ale nie możemy się zgodzić na to, aby endecja, zwalczając sanację na odcinku żydowskim, fałszowała kardynalne zasady programu i ideologji obozu sanacyjnego. „Gazeta Warszawska" w sposób demagogiczny pisze i powtarza, jakoby sanacja dopuszczała żydów do wpływu na bieg spraw politycznych narodu polskiego, pod czas gdy każdemu przecież wiadomo, że program sanacji mówi wyłącznie o państwie polskiem. Jeśli cały wyżej cytowany ustęp z „Gazety Warszawskiej" zmienimy o tyle, że w miejsce słów „naród polski" wstawimy słowa „państwo polskie", wówczas sformułowany w ten sposób pogląd podpisze każdy demokrata polski ze wszystkich stronnictw i ugrupowań, naturalnie z wyjątkiem szowinistycznej endecji, która identyfikuje pojęcia „państwa polskiego" z pojęciem „narodu polskiego", względnie traktuje naród polski jako właściciela i gospodarza, a mniejszości narodowe jako tolerowanych tylko lokatorów.

Cały tedy atak endecji przeciw sanacji z okazji historycznego wydarzenia, jakim był wybór p. Mendelsohna spalił na panewce, odsłaniając raz jeszcze nawskróś szowinistyczne oblicze stronnictwa endeckiego.

W samej zaś rzeczy, o ile idzie o poruszony przez „Gazetę Warszawską" „znamienny wybór", bardzo słusznie podnosi „Nasz Przegląd", że „Gazeta Warszawska" świadomie przemilczała fakt, iż „w klubie prorządowym zasiada ją nietylko zwolennicy żydowskiego stronnictwa klerykalno-ortodoksyjnego, lecz znaleźli się tam również tak zwani „umiarkowani" Ukraińcy, Rosjanie, Białorusini i Czesi". Jeśli endecja widzi w tem jakaś „nową taktykę", jakiś „przełom", który wywołuje przed jej oczyma niemal że już żywą wizję Judeo-Polonji, to trzeba jej odpowiedzieć, że ta „nowa taktyka" sanacji wobec wszystkich mniejszości narodowych polegała „głównie na rozbijaniu frontu mniejszościowego, na forytowaniu jednych ugrupowań przeciwko drugim, jednakże bez najmniejszego angażowania się pod względem programowym". „Zwycięstwo" zaś żydowskie z powodu osiągnięcia przez p. Mendelsohna nie zwykle ważnej godności sekretarza Senatu zmaleje znacznie. Jeśli przypomnimy sobie, że już w poprzednim Sejmie posiadało Koło Żydowskie, mimo karykaturalnej ordynacji wyborczej, nietylko przedstawicielstwo w prezydjum, lecz i dostęp do komisyj sejmowych i senackich. A było to Koło Żydowskie, ti prawdziwa reprezentacja żydowskiej mniejszości narodowej w Polsce. Czemże zaś jest Aguda której członkiem jest p. Mendelsohn? „Nasz Przegląd" słusznie podnosi, że „ideologia tego stronnictwa jest zasadniczo sprzeczna z nowoczesnym światopoglądem narodowo-żydowskim". „Aguda" jest stronnictwem klerykalnem, pojęcie narodowości żydowskiej uważa ona za moment drugorzędny wobec religji żydowskiej, nie uznaje ona pojęcia języka narodowego, język hebrajski jest dla niej językiem liturgii, język zaś żydowski językiem użytku codziennego. Z tego stanowiska zasadniczego rzecz biorąc, „świeżo upieczeni Polacy wyznania mojżeszowego zdobędą prawo reprezentowania obozu sanacyjnego w myśl tej samej zasady, która w świadomości całego społeczeństwa polskiego uświęciła analogiczne prawa wobec posła Liebermanna jako rzecznika P. P. S.". Akces Agudy do sanacji jest wynikiem „oportunizmu zrodzonego w specjalnej konjunkturze i podporządkowanego nakazom nie idącym z wnętrza społeczności żydowskiej". Oportunizm ten nie ma nic wspólnego z samodzielną polityką żydowskiej mniejszości narodowej, z polityką, którą żydostwo polskie nadal prowadzi i z której nie zrezygnuje.

Zmartwienie endecji z powodu wyboru p. Mendelsohna jest zupełnie nieuzasadnione. Dla żydostwa polskiego i jego walki o pełne równouprawnienie w państwie wybór ten, jak wogóle wszystkie podobne sukcesy klerykałów i asymilatorów żydowskich nie przedstawiają żadnego, nawet minimalnego znaczenia.

OTWARLIŚMY
przy ulicy GRODZKIEJ 48
I-y sklep delikatesowy:
kawa
herbata
kakao
cukier
wina i koniaki
wyr. czekol. Pischingera.
PERLBERGER
i SCHENKER
Telefon 103-08. Rok zał. 1897.

Dyskusja o uboju rytualnym w parlamencie angielskim

Londyn. (ŻAT). Parlament angielski przyjął w drugiem czytaniu bill o stosowaniu metod humanitarnych przy uboju bydła. Bill przewiduje jednak wyjątek dla żydowskich i mahometańskich przepisów religijnych w sprawie uboju bydła, które nadal mogą być stosowane. Referent tej ustawy poseł Moore stwierdził jednak, iż klauzule wyjątkowe dla Żydów i Mahometan mają jedynie charakter tymczasowy.

W toku kilkugodzinnej debaty, jaka się rozwinela nad tym billem labourzysta Marshall ostro zaatakował żydowskie przepisy o uboju rytualnym które określił jako niezwykle okrutne (?) Konserwatysta Walter Guisness popierał zachowanie wyjątku dla żydowskiego uboju rytualnego

Berlin (ŻAT). Frakcja narodowych socjalistów w sejmie hesskim zgłosiła wniosek, domagający się wprowadzenia zakazu uboju rytualnego. Po burzliwej dyskusji wniosek hitlerowców został odrzucony

Dyskusja budżetowa i sprawa Brześcia w Sejmie

Zmiana regulaminu uchwalona — Expose min. skarbu Matuszewskiego — Dyskusja budżetowa — Przemówienie prezesa Koła żydowskiego posła dra Thona — Burzliwa dyskusja w sprawie brzeskiej

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wrażenia ogólne

W a r s z a w a. 16. 12. (Sin) Dzisiejsze posiedzenie Sejmu wzbudziło zrozumiałe zainteresowanie. Komplet poselski niezwykle liczny, galerie i loża prasowa przepełnione do ostatniego miejsca. Do loży prasowej przybyli nowi, niewidziani dotąd w Sejmie, goście — literaci. Zauważyliśmy Kadena-Bandrowskiego, Tuwima, Słonimskiego, Wierzyńskiego i innych. Przybyli oni w towarzystwie swego przyjaciela i poety w wolnych chwilach, pułk. Wieniawy-Długoszowskiego. Oczywiście przedmiotem zainteresowania ich była nie dyskusja nad regulaminem ani tem mniej dyskusja budżetowa. Sciągnęła ich do Sejmu zapowiedź dyskusji w sprawie Brześcia. Cierpliwość ich jednak wystawiona jest na wielką próbę, dotychczas bowiem (godzina 7 wieczór) trwa jeszcze dyskusja budżetowa i niewiadomo jeszcze w tej chwili, czy dojdzie wogóle do omawiania wniosków w sprawie Brześcia na dzisiejszem posiedeniu.

Na wstępie posiedzenia marszałek w kilku słowach uczcił pamięć Prezydenta Narutowicza, poczem odrazu przystąpiono do dyskusji **nad projektem regulaminu** BB. Los projektu był oczywiście przesądzony i nowy regulamin uchwalony został około godz. 3 popołudniu. W dyskusji najciekawszy **był moment** przemówienia posła Trąmpczyńskiego, **który użył** kilku ostrych zwrotów oraz **pełna** kurtuazji odpowiedź b. ministra Cara. Przez cały czas dyskusji nad regulaminem **wrzała** w poszczególnych klubach sejmowych gorączkowa praca nad zredagowaniem wniosków, które możnaby wnieść jeszcze przed wprowadzeniem nowego regulaminu. Również Koło Żydowskie przygotowało szereg wniosków, które skorzystały jeszcze z dobrodziejstwa dawnego regulaminu.

Po uchwaleniu nowego regulaminu przystąpiono odrazu do **pierwszego czytania preliminarza budżetowego**, przyczem wygłosił expose minister skarbu Matuszewski. Przemówienie ministra obliczone było raczej na efekt zagraniczny i tylko końcowy ustęp expose dotyczył spraw wewnętrznych, przyczem na uwagę zasługuje głównie ustęp, w którym minister zapowiedział, że **nie zamierza przeprowadzić reformy podatkowej, a w szczególności reformy podatku obrotowego.** Tem samem unicestwiony zostanie szereg wniosków w sprawach podatkowych, zgłoszonych przez Koło Żydowskie.

Na wstępie dzisiejszego posiedzenia złożył ślubowanie poselskie prezes Koła Żydowskiego **poseł dr. Thon,** który po przebytej chorobie po raz pierwszy dziś zjawił się w Sejmie. W toku dyskusji budżetowej poseł dr Thon zabrał głos i wygłosił znakomite przemówienie, wysłuchane z niezwykłą uwagą przez całą izbę.

Przebieg posiedzenia

Marszałek **na wstępie** przypomniał, iż dzisiejsze posiedzenie **zbiega się** z bolesną rocznicą tragicznej śmierci pierwszego Prezydenta Rzplitej ś. p. Gabrjela Narutowicza, wobec czego **marszałek wezwał** do uczczenia jego pamięci przez powstanie. Wszyscy posłowie wstali.

Następnie **marszałek podał** do wiadomości **Sejmu pismo prezesa NIKP**, gen. Krzemińskiego, **w którem** p. prezes stwierdza m. in. co następuje: Z powodu skargi jednego z pp. posłów, **że przy wykonywaniu** budżetu przez Sejm zachodzą **różne** nieprawidłowości, N.I.K.P. zarządziła **kontrolę, która jest** w toku. W związku **z tem pojawiły się** w dziennikach obszerne artykuły, omawiające rzekome wyniki tej kontroli, jakkolwiek wystąpienia publiczne ze strony N.I.K.P. w tej sprawie prezes uznał za **przedwczesne i niedopuszczalne.** Prezes Krzemiński stwierdza zatem, że wiadomości o rzekomych wynikach kontroli wykonania budżetu Sejmu, zarządzonej przez N.I.K., które pojawiły się w prasie, **nie pochodzą z N.I.K. i że odnośnych informacyj nie udzielała N.I.K., ani bezpośrednio ani pośrednio.** Natomiast odnośnie do zarzutu skierowanego przeciwko jednemu z urzędników N.I.K., który dawniej przeprowadzał kontrolę Sejmu, iż korzystał on z pożyczek kasy sejmowej, prezes stwierdza, że dochodzenia służbowe w sprawie tej przeprowadzone **nie dały podstaw do jakichkolwiek wystąpień przeciwko niemu.**

Następnie marszałek zawiadomił, że od prezesa NIK otrzymał sprawozdanie Kontroli Państwowej z działalności za okres budżetowy r. 1929/30. Minister skarbu przedłożył sejmowi do zatwierdzenia szereg rozporządzeń. Marszałek odesłał te rozporządzenia do komisji skarbowej. Od prezesa rady ministrów **wpłynął projekt ustawy o uchylenie przepisów wyjątkowych związanych z pochodzeniem, narodowością, rasą lub religią obywateli Rzplitej.** Wreszcie wpłynął **projekt** ustawy o **monopolu zapałczanym i o zaciągnięciu 6 i pół proc. pożyczki** zagranicznej.

Marszałek zaproponował postawienie tych projektów w pierwszem czytaniu na porządku obrad. Izba propozycję tę przyjęła.

Pos **Rożek** (Frakcja komunistyczna) domagał się postawienia na porządku obrad wniosku Frakcji komunistycznej o **votum nieufności dla rządu.** Marszałek odpowiedział, że wniosek ten jest **nieformalny gdyż nie ma odpowiedniej ilości podpisów, wobec czego wogóle nie może być przyjęty.**

Dyskusja nad regulaminem

Przystąpiono do sprawozdania komisji regulaminowej o wniosku nagłym posłów z BB. **w sprawie regulaminu Sejmu.** Dłuższe przemówienie wygłosił sprawozdawca pos. Podoski (BB.) powtarzając naogół argumenty przytoczone już przy uzasadnianiu nagłości wniosku o zmianie regulaminu.

Poseł **Winiarski** (Klub Nar.) stwierdza, że psim obowiązkiem każdego posła jest kontrola działalności rządu, a regulamin zamyka wrota do dalszej kontroli.

Poseł **Pużak** (PPS) **uważa,** że dzisiejsza dyskusja jest tylko formalna; większość nie zmieni swego stanowiska, a sprawa regulaminu była rozstrzygnięta w sferach rządowych jeszcze przed zwołaniem Izby. Wnioskodawcy zaś spełniają poruczoną sobie rolę.

Po nim zabiera głos poseł **Zahajkiewicz** (Ukr.), który podkreśla, że projekt BB zwrócony jest przeciwko mniejszościom.

Poseł dr. Sommerstein (Koło Żyd.) wskazuje na rolę ślubowania poselskiego, według której poseł musi spełniać swoje obowiązki **w najlepszem zrozumieniu i zgodnie z sumieniem.** Ale by posłowie mogli pracować, **nie powinno ich się dzielić na pracujących i bezrobotnych. Właśnie posłowie żydowscy reprezentujący 3 miljony ludności w myśl art. 71 regulaminu** odsunięci będą od pracy w komisjach, gdyż **prawo mają do niej tylko kluby liczące conajmniej 11 członków.** Dlatego Koło **Żydowskie** zgłosiło odrębny wniosek w sprawie **zmiany** tego artykułu. Nie wiem z jakiego **powodu** — mówi dalej poseł Sommerstein — **tego wniosku nie traktowano razem z całą zmianą regulaminu, a przecież było to bardzo naturalne.** Gdy przeszła zaproponowana przez BB. **zmiana** do art. 41, że poprawki do wniosków **komisyjnych** na plenum muszą być poparte **przynajmniej** przez 15 członków, **zmuszało by to nas do spacerków po sali dla szukania tych podpisów w chwili gdy odbywają się ważne rozprawy.** Nie wystarczy też propozycja **druga** że marszałek sam może odczytać takie poprawki sejmowe dla uzyskania poparcia. **Koło Żydowskie prosi Izbę, by traktowała jego wniosek jako merytoryczną poprawkę.**

Następnie przemawiali poseł **Piłsudski** (BB) i **Bitnner** (Ch. D.) Na wniosek posła **Madejskiego** (BB.) przerwano dalszą dyskusję ogólną i przystąpiono do szczegółowej. W szczegółowej dyskusji zabrał głos m. in. poseł **Trąmpczyński** (Klub Nar.), który protestuje przeciwko całemu projektowi BB. W toku przemówienia oświadcza m. owca: Energicznie protestujemy, mając przytem nadzieję, że ta większość nie długo potrwa. (Wrzawa na ławach BB.) W jaki sposób ta większość została stworzona? Nie ciągnie mnie panowie za język.

Poseł Podoski wypowiada się przeciwko wnioskowi Koła Żydowskiego. W głosowaniu **absolutną większością głosów przyjęto regulamin, który odtąd też obowiązuje.**

O godz. 3. marszałek zarządził przerwę do godziny 5-tej.

Dyskusja budżetowa

Po przerwie pierwszy zabiera głos min. skarbu **p. Matuszewski,** który wygłasza dłuższe ekspose (treść przemówienia ministra podajemy na str. 3-ciej).

W dyskusji pierwszy zabiera głos poseł **Róg** który składa deklarację w imieniu pięciu stronnictw złączonych w Związek Obrony Prawa i Wolności Ludu. Mowca stwierdza, że czwarty Sejm powołany został do życia na drodze nienormalnych wyborów, nieopartych na przepisach konstytucji i ordynacji wyborczej. Wola ludności nie znalazła swobodnego i rzeczywistego wyrazu. Na początku kampanji wyborczej porwano w nocy szereg działaczy politycznych i umieszczono ich w twierdzy brzeskiej bez rozkazu władz sądowych. Kampanja wyborcza zaznaczyła się różnymi represjami, aresztowaniami, przekupstwem i konfiskatami. W tych warunkach dotknięta została nie opozycja w Polsce, lecz praworządność. Przeciwko temu zakładam uroczysty protest. Poseł Róg przemówił również w imieniu stronnictw włościańskich oświadczając, że budżet jest **nierealny** i zaostrza krytyczną sytuację wsi.

W dalszym ciągu przemawiał poseł **Rybarski** (Klub Nar.), który ostro krytykuje politykę gospodarczą rządu, występując zwłaszcza przeciwko etatyzmowi. W części politycznej swego przemówienia omawia poseł Rybarski nadużycia wyborcze. Z kolei przemawia **pos. Byrka** (BB.), który polemizuje z posłem Rybarskim, poczem zabiera głos poseł Niedziałkowski (PPS.)

W tej chwili (godzina 9 wieczór) przemawia przedstawiciel klubu ukraińskiego poseł **Hałuszczyński.** Za chwilę przemawiać będzie imieniem Koła Żyd. **poseł dr. Thon. Wszyscy w** napreżeniu oczekują **dyskusji w sprawie Brześcia,** która się **ma odbyć jeszcze na dzisiejszem posiedzeniu.**

Przemówienie posła dra Thona

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa 16. 12 (Sin) Godzna 10.30 wiecz. W dalszym ciągu dyskusji budżetowej po mowie posła Hałuszczyńskiego zabrał głos prezes Koła Żydowskiego

poseł dr. Thon

który oświadczył m. in.:

Budżet sanacji sanacyjnym nie jest. Może będzie realnym, gdy się użyje prasy hydraulicznej. Podatki mają swe moralne i gospodarcze uzasadnienie wtedy, kiedy płacone są z dochodów, z pewnego nadmiaru. ale nie gdy wyciskane są z samej substancji gospodarczej. Rząd nie zadał sobie należytego trudu, a przecież nie było jeszcze w Polsce rządu tak mocnego i nie zależnego, jak ten i mógł on pozwolić sobie na eksperyment wielki i stanowczy, aby usprawnić stosunki. Niestety tego nie uczynił. Od lat słyszymy o zniesieniu podatku przemysłowego, a tymczasem dziś znowu się ten taniec na nowo zaczyna. Kosztem miast znowu ma się podnieść rolnictwo. Minister ciągnie za sobą worek pretensyj rządowych grosza niewarty, zamiast sobie powiedzieć To jest nieściągalne! Procenta zwłoki stały stały się niejako karą na podatników. Powinny one być conajmniej zmiejszone. Rząd przychodzi z zamiarami bardzo sympatycznemi, chce równowagi stałej zamiast chwiejnej, pragnie współpracy. Gdyby to wziąć dosłownie, możnaby temu przyklasnąć Cóż, kiedy ta współpraca ma polegać na tem, że z jednej strony jest rozkaz, a z drugiej ma być posłuszeństwo. Słowa zasługują na szacunek, ale metody wywołują zastrzeżenia.

My Żydzi chcemy żyć w atmosferze dobrej równowagi, ale pod pewnemi warunkami ogólnemi i specjalnemi. Rząd dziś nie jest wprawdzie programowo antysemicki, nie zjada kilku kóp Żydów na śniadanie. Ale co zrobił dla nich pozytywnego? Nasi przedstawiciele zagraniczni opowiadają, że tyle się pod tym rządem zmieniło. Tymczasem w urzędach naszych nie widzę Żydów, chciaż stanowimy 10 procent ludności, a 40 procent podatków bezpośrednich. Tutaj została nas grupka, z czego się cieszą tam, na stronie opozycji, chociaż sama jest skrócona. Będziemy się ciągle upominali o nasze prawa, zagwarantowane konstytucją, zwłaszcza o równouprawnienie. Polska potrzebuje konsolidacji i byłoby dobrze, gdyby ta niezwykła siła, którą teraz zdobyła została użyta dla dobra państwa. My Żydzi zawsze tam będziemy gdzie się będą tworzyły walory dla tego państwa, ale nigdy nie przyłożymy do tego ręki, ażeby to państwo stało się reakcyjne. (Dosłowne brzmienie znakomitego przemówienia posła dra Thona podamy w jednym z najbliższych numerów naszego pisma. — Red.)

Jako ostatni w dyskusji przemawiał pos. rabin Lewin (Aguda), który m. in. twierdzi, że po słowie-Żydzi należący do klubu BB. „lepiej" reprezentują społeczeństwo żydowskie aniżeli Koło Żydowskie Ten zwrot mowcy oklaskiwany był żywo przez posłów klubu BB.

Po wyczerpaniu dyskusji uchwalił Sejm odesłać projekt budżetu do komisji budżetowej.

Wniosek w sprawie Brześcia

Z kolei wśród niebywałego naprężenia na sali przystąpiono do rozpatrywania wniosku nagłego Klubu Narodowego w sprawie uwięzienia posłów w twierdzy brzeskiej. W tej chwili sala poselska, trybuny i loże przepełnione są do ostatniego miejsca. Dla uzasadnienia nagłości wniosku zabiera głos poseł Nowodworski.

Podczas jego przemówienia doszło do burzliwych incydentów. Padają ostre okrzyki zarówno z ław BB. jak i opozycji. Do burzliwej awantury dochodzi w chwili, gdy mówca wspomina o biciu więźniów w Brześciu. Posłowie BB zaprzeczają głośno. Okrzyki na lewicy: Hańba! Jeden z więźniów brzeskich. pos. Barlicki wznosi różne okrzyki pod adresem BB.

Przeciwko nagłości wniosku przemawia wiceprezes klubu BB pos. pułk. Koc, który oświadcza, iż klub jego uważa całą sprawę za należącą do władz sądowych (wrzawa na ławach lewicy i klubu narodowego).

Przystąpiono do głosowania nad nagłością wniosku. Lewica domaga się głosowania imiennego. Przez chwilę marszałek waha się. Dopiero, gdy okazuje się, że wniosek lewicy o głosowanie imienne ma dostateczne poparcie, staje również klub BB.

W tej chwili odbywa się głosowanie imienne nad wnioskiem klubu narodowego.

Expose ministra skarbu

O godz. 5 zabrał głos przy pierwszem czytaniu preliminarza budżetowego min. Matuszewski który na wstępie podkreślił, że gdy od roku 1926 do 1929 wpływy skarbowe rosły nieprzerwanie, to w roku 1930 wpływy ustały Dochody państwa zmniejszyły się w porównaniu do odpowiedniego okresu minionego roku budżetowego o 8.82 proc. W roku zeszłym preliminarz różnił się od preliminarzy zgłoszonych za lata poprzednie tem, że wstrzymywał wzrost budżetu. Obecnie wydatki budżetowe zostały zmniejszone o 1.86 proc netto, a 2.37 proc. brutto. Zaś dochody o 3.92 proc brutto a 4.87 proc. netto.

W dalszym ciągu minister zajmuje się analizą kryzysu gospodarczego na całym świecie wskazując, że w pierwszym okresie było to zjawisko powszechnego spożycia świata nad powszechną jego zdolnością wytwórczą. Zasłona kryzysu była inflacja i kredyt. Przechodząc do położenia Polski, mowca stwierdza, że Polska należy do krajów o nikłym stosunku zadłużenia zagranicznego i że w Polsce musi być uczyniony maksymalny wysiłek, aby koszta wytwórczości nie zwyżkowały. Podstawą przesilenia przeżywanego przez organizm gospodarczy Polski jest przesilenie rolnicze. Bierny bilans handlowy przez dłuższy czas byłby dla Polski bardzo ciężki. Preliminarz przyszłoroczny w porównaniu z budżetem dziś obowiązującym jest niższy. Zniżka jest niewielka Zachodzi pytanie, czy dochody dopiszą. Odpowiadam bez wahania. Preliminarz budżetowy jest najniższy, jaki mógł być zrobiony w istniejących warunkach ustawowych. A jednak ten jest za wysoki i jest przeto zadaniem rządu i Sejmu złagodzić wysokość budżetu. Jedną z takich ustaw, umożliwiających odciążenie budżetu jest ustawa o zaciągnięciu 6 i pół procentowej pożyczki. Czy jest możliwa zniżka budżetu? Niema mowy o zniżeniu budżetu wojskowego, gdyż chodzi tu o bezpieczeństwo i pokój. Pewne państwo, które walczy od dłuższego czasu ze znacznym niedoborem budżetowym (Niemcy. — Uw Red.) obniżając o 6 proc. uposażenia urzędnicze, wstrzymało nawet zapomogi dla bezrobotnych, ale nie ograniczyło swych wydatków na zbrojenia. Nasz budżet to jest minimum egzystencji. Możnaby było tylko mówić o zniżeniu uposażeń urzędniczych, lecz rząd nie ma zamiaru uzyskać redukcji budżetu drogą autonomicznej zniżki uposażeń urzędniczych Depresja gospodarcza nie jest również okresem odpowiednim do przeprowadzenia reformy podatkowej. Kiedy w roku zeszłym wystąpiłem z projektem wielkiej reformy podatku obrotowego sądziłem, że uda się ją urzeczywistnić i zachować równowagę budżetową. Nie twierdzę, że byłoby to niemożliwe, gdyby nie ta okoliczność, że inne dziedziny gospodarki wymagają pomocy ze strony skarbu państwa Pomoc zaś udzielona tam byłaby owocniejsza w skutkach dla całokształtu życia ekonomicznego. Dziedzina ta to rolnictwo. Niemożność przeprowadzenia w obecnej konjunkturze gospodarcze szerszej reformy podatków nie oznacza niemożności zmniejszenia obciążenia wogóle. Ale musiałoby to raczej nastąpić drogą zmiany odpowiedniego ustawodawstwa.

List profesorów U. J. do posła Krzyżanowskiego

Warszawa. 16. 12. Poseł Adam Krzyżanowski, profesor Uniw. Jagiellońskiego otrzymał pismo podpisane przez kilkudziesięciu profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego, którzy zwracają się do niego. jako do kolegi, z żądaniem wyjaśnień w sprawie rozmaitych wersyj, kursujących na temat odnoszenia się do więźniów w Brześciu.

Podróż marszałka Piłsudskiego

Warszawa 16. 12. Jakkolwiek podróż marsz. Piłsudskiego ma charakter prywatny, w imieniu armji francuskiej będzie go witał w Lyonie gen. Serrigny, członek najwyższej rady wojennej francuskiej. Drugim momentem oficjalnym będzie wizyta i śniadanie u prezydenta Portugalji. W Bordeaux oczekiwać będzie na marsz. Piłsudskiego pułk. Błeszyński, attache wojskowy w Paryżu, aby w razie trudności przejazdu przez Hiszpanję ułatwić marszałkowi Piłsudskiemu podróż inną drogą.

* * *

Warszawa 16. 12. Zastępcą marszałka Piłsudskiego w Generalnym Inspektoracie Sił Zbrojnych na czas nieobecności marsz. Piłsudskiego będzie gen. Sosnkowski.

Ciągnienie loterji klasowej

Warszawa 16. 12. Podczas dzisiejszego ciągnienia Loterji Klasowej padły wygrane: 50.000 zł. na Nr. 132.755, 20.000 zł. na Nr. 54.911 10.000 zł. na Nr. 28.965, 5.000 zł. na Nr. 68510, 79452. 2.000 zł. na Nr. 33.464, 157.938.

Przebieg choroby Poincarego

Paryż 16. 12. (B) „Paris Midi" podaje dziś przyczynę i przebieg choroby dawnego premjera Poincarego. Wedle tego Poincare zasłabł już 5 grudnia. Lekarz polecił mu pozostać w łóżku Mimo to Poincare, czując się w pełni sił, wstał i pracował z całą intenzywnością. W sobotę zasłabł ponownie; nogi odmówiły mu posłuszeństwa i mówienie sprawiało mu coraz większą trudność .Zawezwany lekarz stwierdził zanik czynności nerkowych i przedostanie się wydzielin moczu do krwi, co spowodowało wzmożone ciśnienie krwi. Symptomy wskazują, że musiało nastąpić pęknięcie żyłki w mózgu, gdyż paraliż czyni dalsze postępy. Przy chorym czuwa nieustannie żona. Oprócz lekarzy nikt nie ma przystępu do niego.

Paryż 16. 12. (B) Senator Barthou odwiedził dziś popołudniu żonę Poincarego. Opuszczając mieszkanie Poincarego oświadczył Barthou, że prof. Mario zbadał dziś Poincarego dokładnie i stwierdził w stanie jego zdrowia lekką poprawę. Od siebie Barthou dodał, że nie chodzi ani o udar mózgu ani o uremję.

W Hiszpanji spokój?

Paryż 16. 12. (B) W całej Hiszpanji panuje dziś spokój. Panuje ogólne zdanie, że ruch rewolucyjny załamał się ostatecznie. Cała prasa hiszpańska, bez względu na zabarwienie i kierunek polityczny, szczerze czy nie, w każdym razie jednogłośnie potępia próbę wzniecenia powstania, nazywając ją zbrodniczem wystąpieniem niepoczytalnych jednostek

Więzienia w Madrycie przepełnione

Paryż 16. 12. (B) Ze względu na stan oblężenia wstrzymana jest komunikacja telegraficzno-telefoniczna Madrytu z zagranicą. Wedle okrężnych wiadomości prywatnych w Madrycie dokonano licznych aresztowań. Więzienia są przepełnione. Bez pozwolenia policji nikomu nie wolno opuszczać miasta. Jedno nie ulega wątpliwości, że w kilku miastach północnej Hiszpanji strajk generalny nie został zakończony. Słychać, że strajkiem ogarnięte są także miasta Caen, Kadyks, Sewilla i Walencja.

Dyskusja budżetowa i sprawa Brześcia w Sejmie

Zmiana regulaminu uchwalona — Ekspose min. skarbu Matuszewskiego — Dyskusja budżetowa — Przemówienie prezesa Koła żydowskiego posła dra Thona — Burzliwa dyskusja w sprawie brzeskiej

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wrażenia ogólne

Warszawa. 16. 12. (Sin) Dzisiejsze posiedzenie Sejmu wzbudziło zrozumiałe zainteresowanie. Komplet poselski niezwykle liczny, galerie i loża prasowa przepełnione do ostatniego miejsca. Do loży prasowej przybyli nowi, niewidziani dotąd w Sejmie. goście — literaci. Zauważyliśmy Kadena-Bandrowskiego, Tuwima, Słonimskiego, Wierzyńskiego i innych. Przybyli oni w towarzystwie swego przyjaciela i poety w wolnych chwilach, pułk. Wieniawy-Długoszowskiego. Oczywiście przedmiotem zainteresowana ich była nie dyskusja nad regulaminem ani tem mniej dyskusja budżetowa. Sciągnęła ich do Sejmu zapowiedź dyskusji w sprawie Brześcia. Cierpliwość ich jednak wystawiona jest na wielką próbę. dotychczas bowiem (godzina 7 wieczór) trwa jeszcze dyskusja budżetowa i niewiadomo jeszcze w tej chwili, czy dojdzie wogóle do omawiania wniosków w sprawie Brześcia na dzisiejszem posiedeniu.

Na wstępie posiedzenia marszałek w kilku słowach uczcił pamięć Prezydenta Narutowicza, poczem odrazu przystąpiono do dyskusji **nad projektem regulaminu** BB. Los projektu był oczywiście przesądzony i nowy regulamin uchwalony został około godz. 3 popołudniu. W dyskusji najciekawszy **był moment przemówienia** posła Trąmpczyńskiego, **który użył** kilku ostrych zwrotów oraz **pełna** kurtuazji odpowiedź b. ministra Cara. Przez cały czas dyskusji nad regulaminem **wrzała** w poszczególnych klubach sejmowych gorączkowa praca nad zredagowaniem wniosków, które możnaby wnieść jeszcze przed wprowadzeniem nowego regulaminu. Również Koło Żydowskie przygotowało szereg wniosków, które skorzystały jeszcze z dobrodziejstwa dawnego regulaminu.

Po uchwaleniu nowego regulaminu przystąpiono odrazu do **pierwszego czytania preliminarza budżetowego**, przyczem wygłosił expose minister skarbu Matuszewski. Przemówienie ministra obliczone było raczej na efekt zagraniczny i tylko końcowy ustęp expose dotyczył spraw wewnętrznych. przyczem na uwagę zasługuje głównie ustęp, w którym minister zapowiedział, że **nie zamierza przeprowadzić reformy podatkowej. a w szczególności reformy podatku obrotowego.** Tem samem unicestwiony zostanie szereg wniosków w sprawach podatkowych. zgłoszonych przez Koło Żydowskie.

Na wstępie dzisiejszego posiedzenia złożył ślubowanie poselskie prezes Koła Żydowskiego **poseł dr. Thon,** który po przebytej chorobie po raz pierwszy dziś zjawił się w Sejmie. W toku dyskusji budżetowej poseł dr Thon zabrał głos i wygłosił znakomite przemówienie, wysłuchane z niezwykłą uwaga przez całą izbę.

Przebieg posiedzenia

Marszałek **na wstępie** przypomniał, iż dzisiejsze posiedzenie **zbiega się** z bolesna rocznicą tragicznej śmierci pierwszego Prezydenta Rzplitej ś. p. **Gabrjela** Narutowicza, wobec czego **marszałek wezwał** do uczczenia jego pamięci przez **powstanie**. Wszyscy posłowie wstali.

Następnie **marszałek podał** do wiadomości Sejmu **pismo prezesa** NIKP, gen. Krzemińskiego, **w którem** p. prezes stwierdza m. in. co następuje: Z powodu skargi jednego z pp. posłów, **że przy wykonywaniu** budżetu przez Sejm zachodzą różne nieprawidłowości, N.I.K.P. zarządziła **kontrolę, która** jest w toku. W związku z tem **pojawiły się** w dziennikach obszerne artykuły, omawiające rzekome wyniki tej kontroli, jakkolwiek wystąpienia publiczne ze strony N.I.K.P. w tej sprawie prezes uznał za **przedwczesne i niedopuszczalne.** Prezes Krzemiński stwierdza zatem, że wiadomości o rzekomych wynikach kontroli wykonania budżetu Sejmu. zarządzonej przez N.I.K.. które pojawiły się w prasie, **nie pochodzą z N.I.K. i że odrośnych informacyj nie udzielała N.I.K., ani bezpośrednio ani pośrednio.** Natomiast odnośnie do zarzutu skierowanego przeciwko jednemu z urzędników N.I.K.. który dawniej przeprowadzał kontrolę Sejmu. iż korzystał on z pożyczek kasy sejmowej. prezes stwierdza. że dochodzenia służbowe w sprawie tej przeprowadzone **nie dały podstaw do jakichkolwiek wystąpień przeciwko niemu.**

Następnie marszałek zawiadomił, że od prezesa NIK otrzymał sprawozdanie Kontroli Państwowej z działalności za okres budżetowy r. 1929/30. Minister skarbu przedłożył sejmowi do zatwierdzenia szereg rozporządzeń. Marszałek odesłał te rozporządzenia do komisji skarbowej. Od prezesa rady ministrów **wpłynął projekt ustawy o uchylenie przepisów wyjątkowych związanych z pochodzeniem, narodowością, rasą lub religja obywateli Rzplitej.** Wreszcie wpłynął **projekt** ustawy o **monopolu zapałczanym i o zaciągnięciu 6 i pół proc. pożyczki** zagranicznej.

Marszałek zaproponował postawienie tych projektów w pierwszem czytaniu na porządku obrad. Izba propozycję tę przyjęła.

Pos **Rożek** (Frakcja komunistyczna) domagał się postawienia na porządku obrad wniosku Frakcji komunistycznej o **votum nieufności dla rządu**. Marszałek odpowiedział. że wniosek ten jest **nieformalny gdyż nie ma odpowiedniej ilości podpisów, wobec czego wogóle nie może być przyjęty.**

Dyskusja nad regulaminem

Przystąpiono do sprawozdania komisji regulaminowej o wniosku nagłym posłów z BB. **w sprawie regulaminu Sejmu**. Dłuższe przemówienie wygłosił sprawozdawca pos. Podoski (BB.) powtarzając naogół argumenty przytoczone już przy uzasadnianiu nagłości wniosku o zmianie regulaminu.

Poseł **Winiarski** (Klub Nar.) stwierdza. że psim obowiązkiem każdego posła jest kontrola działaalności rządu, a regulamin zamyka wrota do dalszej kontroli.

Poseł **Pużak** (PPS) uważa. że dzisiejsza dyskusja jest tylko formalna; większość nie zmieni swego stanowiska. a sprawa regulaminu była rozstrzygnięta w sferach rządowych jeszcze przed zwołaniem Izby. Wnioskodawcy zaś spełniają poruczoną sobie rolę.

Po nim zabiera głos poseł **Zahajkiewicz** (Ukr.). który podkreśla, że projekt BB zwrócony jest przeciwko mniejszościom.

Poseł dr. Sommerstein (Koło Żyd.) wskazuje na rolę ślubowania poselskiego, według której poseł musi **spełniać swoje obowiązki w najlepszem zrozumieniu i zgodnie z sumieniem.** Ale by posłowie mogli pracować. **nie powinno ich się dzielić na pracujących i bezrobotnych. Właśnie posłowie żydowscy reprezentujący 3 miljony ludności w myśl art. 71 regulaminu odsunięci będą od pracy w komisjach, gdyż prawo mają do niej tylko kluby liczące conajmniej 11 członków.** Dlatego Koło Żydowskie zgłosiło odrębny wniosek w sprawie **zmiany** tego artykułu. Nie wiem z jakiego **powodu** — mówi dalej poseł Sommerstein — **tego wniosku nie traktowano razem z całą zmianą regulaminu, a przecież było to bardzo naturalne.** Gdy przeszła zaproponowana przez BB. **zmiana** do art. 41, że poprawki do wniosków **komisyjnych** na plenum muszą być poparte **przynajmniej** przez 15 członków. **zmuszało by to nas do spacerków po sali dla szukania tych podpisów w chwili gdy odbywają się ważne rozprawy.** Nie wystarczy też propozycja **druga** że marszałek sam może odczytać takie poprawki sejmowe dla uzyskania poparcia. **Koło Żydowskie prosi Izbę. by traktowała jego wniosek jako merytoryczną poprawkę.**

Następnie przemawiał poseł **Piłsudski** (BB) i **Bitnner** (Ch. D.) Na wniosek posła **Madejskiego** (BB.) przerwano dalszą dyskusję ogólną i przystąpiono do szczegółowej. W szczegółowej dyskusji zabrał głos m. in. poseł **Trąmpczyński** (Klub Nar.). który protestuje przeciwko całemu projektowi BB. W toku przemówienia oświadcza mówca: Energicznie **protestujemy**. mając przytem nadzieję. że ta **większość nie długo** potrwa. (Wrzawa na ławach BB.) W jaki sposób ta większość została stworzona? Nie ciągnie mnie panowie za język

Poseł Podoski wypowiada się przeciwko wnioskowi Koła Żydowskiego. W **głosowaniu absolutną większością głosów przyjęto regulamin, który odtąd też obowiązuje.**

O godz. 3. marszałek zarządził przerwę do godziny 5-tej.

Dyskusja budżetowa

Po przerwie pierwszy zabiera głos min. skarbu **p. Matuszewski**, który wygłasza dłuższe ekspose (treść przemówienia ministra podajemy na str. 3-ciej).

W dyskusji pierwszy zabiera głos poseł **Róg** który składa deklaracje w imieniu pięciu stronnictw złączonych w Związek Obrony Prawa i Wolności Ludu Mówca stwierdza. że czwarty Sejm powołany został do życia na drodze nienormalnych wyborów. nieopartych na przepisach konstytucji i ordynacji wyborczej. Wola ludności nie znalazła swobodnego i rzeczywistego wyrazu. Na początku kampanji wyborczej porwano w nocy szereg działaczy politycznych i umieszczono ich w twierdzy brzeskiej bez rozkazu władz sądowych. Kampanja wyborcza zaznaczyła się różnymi represjami. aresztowaniami. przekupstwem i konfiskatami W tych warunkach dotknięta została nie opozycja w Polsce. lecz praworządność. Przeciwko temu zakładam uroczysty protest. Poseł Róg przemówił również w imieniu stronnictw włościańskich oświadczając. że budżet jest **nierealny** i zaostrza krytyczną sytuację wsi.

W dalszym ciągu przemawiał poseł **Rybarski** (Klub Nar.). który ostro krytykuje politykę gospodarczą rządu. występując zwłaszcza przeciwko etatyzmowi W części politycznej swego przemówienia omawia poseł Rybarski nadużycia wyborcze. Z kolei przemawia **pos. Byrka** (BB.). który polemizuje z posłem Rybarskim. poczem zabiera głos poseł **Niedziałkowski** (PPS.)

W tej chwili (godzina 9 wieczór) przemawia przedstawiciel klubu ukraińskiego poseł **Hałuszczyński**. Za chwilę przemawiać będzie imieniem Koła Żyd. **poseł dr. Thon.** Wszyscy w naprężeniu oczekują dyskusji w sprawie Brześcia. która się **ma odbyć jeszcze na dzisiejszem posiedzeniu.**

Przemówienie posła dra Thona

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa 16. 12 (Sin) Godzna 10.30 wiecz. W dalszym ciągu dyskusji budżetowej po mowie posła Hałuszczyńskiego zabrał głos prezes Koła Żydowskiego

poseł dr. Thon

który oświadczył m. in.:

Budżet sanacji sanacyjnym nie jest. Może będzie realnym, gdy się użyje prasy hydraulicznej. Podatki mają swe moralne i gospodarcze uzasadnienie wtedy, kiedy płacone są z dochodów, z pewnego nadmiaru, ale nie gdy wyciskane są z samej substancji gospodarczej. Rząd nie zadał sobie należytego trudu, a przecież nie było jeszcze w Polsce rządu tak mocnego i niezależnego, jak ten i mógł on pozwolić sobie na eksperyment wielki i stanowczy, aby usprawnić stosunki. Niestety tego nie uczynił. Od lat słyszymy o zniesieniu podatku przemysłowego, a tymczasem dziś znowu się ten taniec na nowo zaczyna. Kosztem miast znowu ma się podnieść rolictwo. Minister ciągnie za sobą worek pretensyj rządowych grosza niewarty, zamiast sobie powiedzieć To jest nieściągalne! Procenta zwłoki stały stały się niejako karą na podatników. Powinny one być conajmniej zmiejszone. Rząd przychodzi z zamiarami bardzo sympatycznemi, chce równowagi stałej zamiast chwiejnej, pragnie współpracy. Gdyby to wziąć dosłownie, możnaby temu przyklasnąć. Cóż, kiedy ta współpraca ma polegać na tem, że z jednej strony jest rozkaz, a z drugiej ma być posłuszeństwo. Słowa zasługują na szacunek, ale metody wywołują zastrzeżenia.

My Żydzi chcemy żyć w atmosferze dobrej równowagi, ale pod pewnemi warunkami ogólnemi i specjalnemi. Rząd dziś nie jest wprawdzie programowo antysemicki, nie zjada kilku kóp Żydów na śniadanie. Ale co zrobił dla nich pozytywnego? Nasi przedstawiciele zagraniczni opowiadają, że tyle się pod tym rządem zmieniło. Tymczasem w urzędach naszych nie widzę Żydów, chciaż stanowimy 10 procent ludności, a 40 procent podatków bezpośrednich. Tutaj została nas grupka, z czego się cieszą tam, na stronie opozycji, chociaż sama jest skrócona. Będziemy się ciągle upominali o nasze prawa, zagwarantowane konstytucją, zwłaszcza o równouprawnienie. Polska potrzebuje konsolidacji i byłoby dobrze, gdyby ta niezwykła siła, którą teraz zdobyła została użyta dla dobra państwa. My Żydzi zawsze tam będziemy gdzie się będą tworzyły walory dla tego państwa, ale nigdy nie przyłożymy do tego ręki, ażeby to państwo stało się reakcyjne. (Dosłowne brzmienie znakomitego przemówienia posła dra Thona podamy w jednym z najbliższych numerów naszego pisma. — Red.)

Jako ostatni w dyskusji przemawiał pos. rabin Lewin (Aguda), który m. in. twierdzi, że po słowie-Żydzi należący do klubu BB. „lepiej" reprezentują społeczeństwo żydowskie aniżeli Koło Żydowskie. Ten zwrot mowcy oklaskiwany był żywo przez posłów klubu BB.

Po wyczerpaniu dyskusji uchwalił Sejm odesłać projekt budżetu do komisji budżetowej.

Wniosek w sprawie Brześcia

Z kolei wśród niebywałego naprężenia na sali przystąpiono do rozpatrywania wniosku nagłego Klubu Narodowego w sprawie uwięzienia posłów w twierdzy brzeskiej. W tej chwili sala poselska, trybuny i loże przepełnione są do ostatniego miejsca. Dla uzasadnienia nagłości wniosku zabiera głos poseł Nowodworski.

Podczas jego przemówienia doszło do burzliwych incydentów. Padają ostre okrzyki zarówno z ław BB. jak i opozycji. Do burzliwej awantury dochodzi w chwili, gdy mówca wspomina o biciu więźniów w Brześciu. Posłowie BB zaprzeczają głośno. Okrzyki na lewicy: Hańba! Jeden z więźniów brzeskich pos. Barlicki wznosi różne okrzyki pod adresem BB.

Przeciwko nagłości wniosku przemawia wiceprezes klubu BB pos. płk. Koc, który oświadcza, iż klub jego uważa całą sprawę za należącą do władz sądowych (wrzawa na ławach lewicy i klubu narodowego).

Przystąpiono do głosowania nad nagłością wniosku. Lewica domaga się głosowania imiennego. Przez chwilę marszałek waha się. Dopiero, gdy okazuje się, że wniosek lewicy o głosowanie imienne ma dostateczne poparcie, staje również klub BB.

W tej chwili odbywa się głosowanie imienne nad wnioskiem klubu narodowego.

Ekspose ministra skarbu

O godz. 5 zabrał głos przy pierwszem czytaniu preliminarza budżetowego min. Matuszewski który na wstępie podkreślił, że gdy od roku 1926 do 1929 wpływy skarbowe rosły nieprzerwanie, to w roku 1930 wpływy ustały. Dochody państwa zmniejszyły się w porównaniu do odpowiedniego okresu minionego roku budżetowego o 8.82 proc. W roku zeszłym preliminarz różnił się od preliminarzy zgłoszonych za lata poprzednie tem, że wstrzymywał wzrost budżetu. Obecnie wydatki budżetowe zostały zmniejszone o 1.86 proc. netto, a 2.37 proc. brutto. Zaś dochody o 3.92 proc. brutto a 4.87 proc. netto.

W dalszym ciągu minister zajmuje się analizą kryzysu gospodarczego na całym świecie wskazując, że w pierwszym okresie było to zjawisko powszechnego spożycia świata nad powszechną jego zdolnością wytwórczą. Zasłona kryzysu była inflacja i kredyt. Przechodząc do położenia Polski, mowca stwierdza, że Polska należy do krajów o nikłym stosunku zadłużenia zagranicznego i że w Polsce musi być uczyniony maksymalny wysiłek, aby koszta wytwórczości nie zwyżkowały. Podstawą przesilenia przeżywanego przez organizm gospodarczy Polski jest przesilenie rolnicze. Bierny bilans handlowy przez dłuższy czas byłby dla Polski bardzo ciężki. Preliminarz przyszłoroczny w porównaniu z budżetem dziś obowiązującym jest niższy. Zniżka jest niewielka. Zachodzi pytanie, czy dochody dopiszą. Odpowiadam bez wahania. Preliminarz budżetowy jest najniższy, jaki mógł być zrobiony w istniejących warunkach ustawowych. A jednak ten jest za wysoki i jest przeto zadaniem rządu i Sejmu złagodzić wysokość budżetu. Jedną z takich ustaw, umożliwiających odciążenie budżetu jest ustawa o zaciągnięciu 6 i pół procentowej pożyczki. Czy jest możliwa zniżka budżetu? Niema mowy o zniżeniu budżetu wojskowego, gdyż chodzi tu o bezpieczeństwo i pokój. Pewne państwo, które walczy od dłuższego czasu ze znacznym niedoborem budżetowym (Niemcy. — Uw. Red.) obniżając o 6 proc. uposażenia urzędnicze, wstrzymało nawet zapomogi dla bezrobotnych, ale nie ograniczyło swych wydatków na zbrojenia. Nasz budżet to jest minimum egzystencji. Możnaby było tylko mówić o zniżeniu uposażeń urzędniczych, lecz rząd ne ma zamiaru uzyskać redukcji budżetu drogą autonomicznej zniżki uposażeń urzędniczych. Depresja gospodarcza nie jest również okresem odpowiednim do przeprowadzenia reformy podatkowej. Kiedy w roku zeszłym wystąpiłem z projektem wielkiej reformy podatku obrotowego sądziłem, że uda się ją urzeczywistnić i zachować równowagę budżetową. Nie twierdzę, że byłoby to niemożliwe, gdyby nie ta okoliczność, że inne dziedziny gospodarki wymagają pomocy ze strony skarbu państwa. Pomoc zaś udzielona tam byłaby owocniejsza w skutkach dla całokształtu życia ekonomicznego. Dziedzina ta, to rolnictwo. Niemożność przeprowadzenia w obecnej konjunkturze gospodarcze szerszej reformy podatków nie oznacza niemożności zmniejszenia obciążenia wogóle. Ale musiałoby to raczej nastąpić drogą zmiany odpowiedniego ustawodawstwa.

List profesorów U. J. do posła Krzyżanowskiego

Warszawa. 16. 12. Poseł Adam Krzyżanowski, profesor Uniw. Jagiellońskiego otrzymał pismo podpisane przez kilkudziesięciu profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego, którzy zwracają się do niego, jako do kolegi, z żądaniem wyjaśnień w sprawie rozmaitych wersyj, kursujących na temat odnoszenia się do więźniów w Brześciu.

Podróż marszałka Piłsudskiego

Warszawa 16. 12. Jakkolwiek podróż marsz. Piłsudskiego ma charakter prywatny, w imieniu armji francuskiej będzie go witał w Lyonie gen. Serrigny, członek najwyższej rady wojennej francuskiej. Drugim momentem oficjalnym będzie wizyta i śniadanie u prezydenta Portugalji. W Bordeaux oczekiwać będzie na marsz. Piłsudskiego pułk. Błeszyński, attache wojskowy w Paryżu, aby w razie trudności przejazdu przez Hiszpanję ułatwić marszałkowi Piłsudskiemu podróż inną drogą.

* * *

Warszawa 16. 12. Zastępcą marszałka Piłsudskiego w Generalnym Inspektoracie Sił Zbrojnych na czas nieobecności marsz. Piłsudskiego będzie gen. Sosnkowski.

Ciągnienie loterji klasowej

Warszawa 16. 12. Podczas dzisiejszego ciągnienia Loterji Klasowej padły wygrane: 50.000 zł. na Nr. 132.755, 20.000 zł. na Nr. 54.911 10.000 zł. na Nr. 28.965, 5.000 zł. na Nr. 68510, 79452, 2.000 zł. na Nr. 33.464, 157.938.

Przebieg choroby Poincarego

Paryż 16. 12. (B) „Paris Midi" podaje dziś przyczynę i przebieg choroby dawnego premjera Poincarego. Wedle tego Poincare zasłabł już 5 grudnia. Lekarz polecił mu pozostać w łóżku. Mimo to Poincare, czując się w pełni sił, wstał i pracował z całą intenzywnością. W sobotę zasłabł ponownie; nogi odmówiły mu posłuszeństwa i mówienie sprawiało mu coraz większe trudność. Zawezwany lekarz stwierdził zanik czynności nerkowych i przedostanie się wydzielin moczu do krwi, co spowodowało wzmożone ciśnienie krwi. Symptomy wskazują, że musiało nastąpić pęknięcie żyłki w mózgu, gdyż paraliż czyni dalsze postępy. Przy chorym czuwa nieustannie żona. Oprócz lekarzy nikt nie ma przystępu do niego.

Paryż 16. 12. (B) Senator Barthou odwiedził dziś popołudniu żonę Poincarego. Opuszczając mieszkanie Poincarego oświadczył Barthou, że prof. Mario zbadał dziś Poincarego dokładnie i stwierdził w stanie jego zdrowia lekką poprawę. Od siebie Barthou dodał, że nie chodzi ani o udar mózgu ani o uremję.

W Hiszpanii spokój?

Paryż 16. 12. (B) W całej Hiszpanji panuje dziś spokój. Panuje ogólne zdanie, że ruch rewolucyjny załamał się ostatecznie. Cała prasa hiszpańska, bez względu na zabarwienie i kierunek polityczny, szczerze czy nie, w każdym razie jednogłośnie potępia próbę wzniecenia powstania, nazywając ją zbrodniczem wystąpieniem niepoczytalnych jednostek.

Więzienia w Madrycie przepełnione

Paryż 16. 12. (B) Ze względu na stan oblężenia wstrzymana jest komunikacja telegraficzno-telefoniczna Madrytu z zagranicą. Wedle okrężnych wiadomości prywatnych w Madrycie dokonano licznych aresztowań. Więzienia są przepełnione. Bez pozwolenia policji nikomu nie wolno opuszczać miasta. Jedno nie ulega wątpliwości, że w kilku miastach północnej Hiszpanji strajk generalny nie został zakończony. Słychać, że strajkiem ogarnięte są także miasta Caen, Kadyks, Sewilla i Walencja.

Księga pamiątkowa akcji szeklowej na XVII. Kongres

Ilość zwolenników ruchu sjońskiego nigdy dotąd jeszcze nie ujawniła się podczas akcji szeklowej w całej pełni. Aparat organizacyjny nie zdołał jeszcze nigdy bez reszty zebrać szekla od wszystkich zwolenników Organizacji naszej. Musi się to stać w tym roku. Ażeby akcja szeklowa dzielnicy naszej na XVII Kongres, który ma być odpowiedzią na Białą Księgę, dała odpowiednie wyniki, Egzekutywa Organizacji dla zach. Małopolski i Śląska ustanowiła artystycznie wykonaną księgę pamiątkową akcji szeklowej. Do księgi tej wpisani będą: 1) prezesi lokalnych komisyj szeklowych i prezesi Komitetów lokalnych naszej organizacji z tych miejscowości, w których kontyngent szeklowy nałożony przez Centralną Komisję Szeklową przekroczony będzie o 50 proc.

2) wszyscy ci Towarzysze, którzy sami zbiorą w miejscowościach Kraków i Tarnów po 100 szekli, w Bielsku, Jarosławiu, Rzeszowie, Nowym Sączu po 60 szekli, w Katowicach, Gorlicach, Chrzanowie, Bochni, Oświecimiu i Sanoku po 50, w Mielcu, Łańcucie, Jaśle, Król. Hucie, Strzyżowie, Andrychowie i Wieliczce Brzesku, Jaworznie, Kolbuszowie Nowym Targu, Przeworsku, Sędziszowie, Tarnobrzegu, Lelajsku, Cieszynie i Wadowicach po 40 szekli, w Brzozowie, Dukli, Dziedzicach, Dąbrowie Grybowie, Kętach, Krynicy, Krzeszowicach, Ropczycach, Rymanowie, Rozwadowie, Skoczowie, Trzebini, Zakopanem i Lisku po 30 szekli. W Baligrodzie, Baranowie, Bieczu, Bobowej, Borowej, Dynowie, Frysztaku, Korczynie, Makowie, Milówce, Mszanie Dolnej, Myślenicach, Pilźnie, Nisku, Radomyślu W., Rudniku n. S., Sokołowie, St. Sączu, Szczakowej, Tyczynie, Wiśniczu po 25 szekli, w Alwerni, Błażowej, Brzostku, Czarnym Dunajcu, Czchowie, Czudcu, Gdowie, Głogowie, Cołogowie, Grodzisku, Jordanowie, Jasiennicy, Jeleśni, Kalwarji, Kańczudze, Krościenku, Limanowej, Łącku Łapanowie, Majdanie Kolb., Muszynie, Niepołomicach, Radłowie, Piwnicznej, Rabce, Radomyślu n. S., Ranizowie, Rajczy, Skawinie, Suchej, Strumieniu, Tarnowskich Gór, Ulanowie Żabnie, Zagórzu, Żołynie, Żmigród Zatorze, Zakluczynie i w Przecławiu po 20 szekli,

3) ta organizacja młodzieży, która przekroczy o 20 procent kontyngent na nią nałożony przez Lokalną Komisję Szeklową.

Księga pamiątkowa złożona będzie w Egzekutywie Organizacji Sjońskiej a odnośny wypis przesłany zostanie tej osobie lub organizacji, która przy akcji szeklowej się odznaczyła.

Egzekutywa Organizacji Sjońskiej dla zach. Małopolski i Śląska w Krakowie

Dr. I. Schwarzbart, prezes — A. Hofstätter, gen. sekr.

Przykład godny naśladowania

Łańcuch szeklowy Komitetów Lokalnych

Komitet Lokalny Organizacji Sjońskiej w Żywcu powziął uchwałę przekroczenia kontyngentu szeklowego o 50 proc. i w tym kierunku w porozumieniu z Lokalną Komisją Szeklową podejmie odpowiednie kroki. Komitet Lokalny w Żywcu na tej drodze wzywa Komitety Lokalne Org. Sjońskiej w Andrychowie, Milowce, Dziedzicach, Kętach, Skoczowie, Cieszynie Król. Hucie, Rajczy, Strumieniu i Tarnowskich Górach do powzięcia podobnej uchwały i wprowadzenia jej w życie.

W KALEJDOSKOPIE PRASY

O zakres władzy Prezydenta Rzplitej

NA WZÓR AMERYKI

„Czas" ujmuje zasadnicze myśli ostatniego wywiadu marsz. Piłsudskiego w następujących pięciu punktach:

1) Konstytucja powinna stworzyć podział pracy między Prezydentem państwa a gabinetem ministrów, czyli rządem. Rządu zadaniem powinno być bezpośrednie rządzenie czyli, jak się Marszałek wyraża „techniczna strona rządzenia".

2) Zadaniem Prezydenta (Głowy państwa) powinny być zasadnicze decyzje o kierunku rządów i wydawanie takich zasadniczych poleceń poszczególnym ministrom.

3) Rozstrzygnięcia w najważniejszych sprawach państwowych nie mają być kontrasygnowane; a i odpowiedzialność Prezydenta za nie przed sejmem nie ma być zaprowadzoną.

4) Prezydent wydając swoje zarządzenia nie ma obowiązku zasięgać niczyjego zdania, lecz mieć możność powzięcia decyzji w całym spokoju i jasności myślenia.

5) Prezydent musi być wybierany przez cały kraj.

Z tych pięciu punktów — pisze dalej „Czas" — wynika, że

marszałek Piłsudski jest zwolennikiem zamerykanizowania naszej konstytucji. W Stanach ma istotnie Prezydent podobne atrybucje, jakich on żąda: ministrowie są przez Prezydenta mianowani, są przed nim odpowiedzialni (sekretarze stanu), nie istnieje kontrasygnata. Marsz. Piłsudski dodaje do tego wyznaczanie pewnego pensum sejmowi i senatowi do odrobienia „rozkazowo", co zapewne ma oznaczać wyznaczenie terminu, a nie sposobu załatwienia. Bo inaczej byłyby sejm i senat niepotrzebnymi.

CO Z KONTROLĄ NAD RZĄDEM?

Końcowy ustęp artykułu **„Czasu"** pragnie jednak i zasadzie parlamentaryzmu lekko się pokłonić:

O kontroli nad rządem w tej czy innej formie marszałek Piłsudski w swoich wywiadach milczy. Być może dlatego, że potrzeba tej kontroli nie jest wątpliwą, a kwestjonowaną jest tylko przez partje potrzeba silnego rządu. Ale mimo to należy przypomnieć, że hasło „silnego rządu" bez hasła „kontroli" jest jednostronnem — i że przeciwko rządowi, choćby i najsilniejszemu, pozostawionemu bez kontroli, wybuchłaby w społeczeństwie szybko bardzo gwałtowna nienawiść. Tej fali nie oparłby się w dzisiejszych czasach żaden rząd.

CZY ISTOTNIE WZÓR AMERYKAŃSKI?

„Głos Narodu" przeczy, jakoby koncepcja marsz. Piłsudskiego odpowiadała konstytucji St. Ziednoczonych:

Przecież w Stanach Zjednoczonych Prezydent poza prawem veta zawieszającego nie ma w stosunku do Izb dosłownie żadnego prawa: nie może ani rozwiązać Izb, ani — z reguły — sesji parlamentu zamknąć lub odroczyć co więcej: nie ma ani on, ani jego rząd prawa inicjatywy ustawodawczej i niesłychana ta zasada jest tak konsekwentnie w konstytucji z roku 1787 przeprowadzona, że nawet projekt budżetu pojawia się w Izbie Reprezentantów jako wniosek poselski.... Nie, poglądy p. Piłsudskiego nic nie mają wspólnego ze systemem amerykańskim.

NIEZNANA DOTĄD PEŁNIA PRAW

„Kurjer Warszawski" pisze:

Można śmiało powiedzieć, że takiej pełni praw jednostki żaden z dzisiejszych ustrojów państwowych, a także i przedwojennych, nie zna i nie znał. Byłaby ona jeszcze większa od tej, którą przewidywał projekt BB, chociaż i on zmierzał już w istocie prawie do nieograniczonych rządów jednostkowych.

...Sytuacja jest wielce poważna. Jesteśmy w przededniu usiłowania, aby ustrój państwa zmienić tak kardynalnie, że Polska odbiegłaby w swym ustroju od wszelkich wogóle wzorów państw nowoczesnych.

„Naprzód":

Kto to uchwali? Trywialnie się wyrażając, jeszcze opozycja nie upadła na głowę, aby miała swemi głosami poprzeć koncepcję „księcia prezydenta" w guście Napoleona, potem III. Bo czemże byłby taki prezydent, który robi wszystko bez kontrasygnaty ministrów, a zatem na zewnątrz jest mniej skrępowany, niż nawet był nim Wilhelm II., czy Franciszek Józef?

Jutro w numerze:

EMIL LUDWIG
U PREZYDENTA MASARYKA
(„Przyjaciele ludzkości")

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI

PRZEMYSŁ ARTYSTYCZNY ŻYDÓW W POLSCE

Pod powyższym tytułem odbędzie się dziś we środę, dnia 17 bm. w Kollegjum Wykładów Naukowych (A—B 39) o godz. 7 wykład literata i muzyka Jerzego Soplicy. Prelegent w popularnym wywodzie zilustruje jakiemi drogami szedł przemysł artystyczny, następnie wykaże, jaki dorobek artystyczny pozostał jeszcze do dziś dnia u Żydów w Polsce. Prelekcja ilustrowana będzie m. in. rycinami z dekoracji malarskiej Biblji hebrajskiej XIV. w. Spodziewać się należy, że tak zajmujący a nie wszystkim znany temat ściągnie do Kollegjum wszystkich interesujących się sztuką żydowską. (b.)

—o—

— **Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO.** Wczorajsze przedstawienie „Roxy" nie doszło również do skutku z powodu zachorowania p. Zablickiej. Dziś, jutro i pojutrze wraca na afisz „Proboszcz wśród biedaków" na przedstawieniach popularnych. W sobotę drugie przedstawienie z cyklu nowych autorów francuskich, znakomita komedja satyryczna nigdy jeszcze w Krakowie niegranego autora Marcelego Pagnol „Pan Topaz" której istotnym bohaterem jest powojenna moralność, przedstawiona przez autora w świetle jadowicie zaciekłej satyry. Sztukę wystawia p. M. Jednowski, rolę tytułową odtwarza p. Fabisiak.

— **Z TEATRU REWJI „BAGATELA".** Dziś i co dziennie rewja „Niebieski walc" ściąga tłumy publiczności żądnej spędzenia wesołego wieczoru. Humor, wesołe, przebojowe piosenki wprowadzają publiczność w świetny nastrój, to też rewja ta ma zapewnione długotrwałe powodzenie. Codziennie 2 przedstawienia: o g. 7.15 i 9.30

—oSo—

REPERTUAR TEATRÓW KRAKOWSKICH

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Środa: „Proboszcz wśród biedaków" (ceny zniżone).
Czwartek: „Proboszcz wśród biedaków" (ceny zniżone).

„BAGATELA"

Środa: „Niebieski walc".
Czwartek: „Niebieski walc".

—oSo—

TEATRY ŚWIETLNE I DŹWIĘKOWE

APOLLO: „Naszyjnik królowej".
SZTUKA: „Droga do raju".
UCIECHA: „Taniec wśród serc".
WANDA: „Hultaj".

REPERTUAR KINOTEATRÓW:

CORSO: „Piraci panamscy" II-ga serja wraz z zakończeniem: „Szkatuła życia i śmierci".
WARSZAWA: „Węgierska Rapsodja" (w gł. roli Willy Fritsch i D. Parlo).

NADESŁANE

Oświadczam,

że firma moja W. Kandel reprezentacja tekstylij firm zagranicznych, utrzymująca skład konsygnacyjny znanej FIRMY TANNWALDER, Kraków, Sławkowska 12, nie ma nic wspólnego z firmą J. W. Kandel, pracownia kuśnierska, Kraków, Florjańska 38.

Protokołowana firma W. Kandel
1915g KRAKÓW, SŁAWKOWSKA 12.

Erna Rosenwasser — Limanowa
Ozjas Nebenzahl — Czudec
zaręczeni w listopadzie 1930 r.
Osobnych zawiadomień nie wysyła się. 4023

Zofia Mansdorf — Oświęcim
Wilhelm Kempler — Dziedzice
zaręczeni w grudniu 1930 r. 4064

DZIAŁ GOSPODARCZY

Otwarcie gmachu Banku Polskiego w Jaśle

Onegdaj nastąpiło otwarcie i uroczyste poświęcenie monumentalnego gmachu Banku Polskiego w Jaśle. Nowa siedziba Banku, zbudowana w stylu nowoczesnym i według najnowszych wymagań techniki i higjeny. stanowi prawdziwą ozdobę miasta. Do zebranych reprezentantów władz państwowych i samorządowych oraz sfer rolniczych, naftowych i finansowych, przemówił naczelny dyrektor Banku Polskiego, p. Władysław Mieczkowski z Warszawy, przedstawiając w treściwem przemówieniu dotychczasową politykę kredytową banku emisyjnego i zapowiadając wobec spodziewanego w niedługim czasie napływu walut i długoterminowych pożyczek zagranicznych znaczne ułatwienia kredytowe. (PAT).

Paradoksy podatku obrotowego

Także i od sprzedaży licytacyjnych trzeba płacić podatek obrotowy.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozpatrywał skargę pewnego kupca, któremu zlicytowano na rzecz wierzycieli cały towar. Kupiec ten zaprzestał z tą chwilą prowadzenie handlu. lecz pomimo to władze skarbowe wymierzyły mu podatek obrotowy Sprawa oparła się o N. T. A., który ustalił następującą zasadę:

„Cena kupna. uzyskana z egzekucyjnej sprzedaży towarów płatnika stanowi obrót, podlegający opodatkowaniu w myśl art 5 p 1 ustawy o państwowym podatku przemysłowym z dn 15 lipca 1925. poz 550 Dz. Ust. (Orzecz. N T A. z 28 listopada 1930 L rej 2581/29).

N. T. A. wychodząc z pojęcia obrotu, określonego w art 5 ustawy o podatku przemysłowym, według którego za obrót uważa się przychód brutto z wszelkiego rodzaju sprzedaży towaru za gotówkę, w sposób wymiany lub na kredyt), uznał, że pod to pojęcie obrotu podpada także sprzedaż w drodze przymusowej licytacji

Egzekucyjne sprzedaże, dokonywane przez organa sądowe. odbywają się niemniej na rachunek właściciela przedsiębiorstwa, w czem nie zmienia nic ta okoliczność, że wolę właściciela towaru zastępuje oddanie towaru z ramienia organu egzekucyjnego Wystarcza jeżeli sprzedaż odbywa się na rachunek egzekuta, a to jest bezsporna Wobec tego ekwiwalent, uzyskany z przetargu licytacyjnego. stanowi obrót podatkowy w rozumieniu art 5 ustawy o podatku przemysłowym.

Ulgi celne

W Dzienniku Ustaw Nr. 86 ukazały się rozporządzenia ministrów skarbu. przemysłu i handlu. oraz rolnictwa wprowadzające zniżone stawki celne na następujące towary. importowane za zezwoleniem ministerstwa skarbu. 1) orzechy ziemne łuszczone, sprowadzane przez olejarnie do wyrobu fabrycznego; 2 kamienie półszlachetne. prawdziwe i sztuczne, sprowadzane w stanie surowym do obróbki (nieszlifowane); 3) zbiorniki do pary i wody o średnicy 120 cm i długości 620 cm.; 4) przędza włókiennicza (rami) w motkach, surowa, nitkowana do przerobu fabrycznego. oraz 5) blacha cynkowana, biała o grubości 0,28 — 0,32 mm do wyrobu opakowań do konserw

Rozporządzenie o uldze na blachę cynkowaną obowiązuje do dnia 31 marca 1931 r., na pozostałe towary do dnia 31 grudnia 1930 r.

Uznanie przemysłu budowlanego za przemysł sezonowy

Organizacje budowlane, zorganizowane w stałej delegacji zrzeszeń budowlanych, nie ustają w wysiłkach, aby Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej uznało pod względem czasu pracy przemysł budowlany za przemysł sezonowy, korzystający z możności pracowania w sezonie letnim ponad 8 godzin dziennie. Dotychczasowe wysiłki spełzły jednak na niczem, ponieważ Ministerstwo słusznie twierdzi, że niema w ustawie o czasie pracy postanowienia, któreby stwarzało podstawę do uregulowania tej sprawy w drodze rozporządzenia wykonawczego. Niemniej jednak Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej zdaje sobie sprawę z tego, że obecny stan rzeczy jest sprzeczny nietylko z interesami ruchu budowlanego, a zatem z koniecznością łagodzenia nędzy mieszkaniowej, lecz także z bezpośredniemi korzyściami materjalnemi samych robotników — a nadto, że Polska stanowi w danej dziedzinie wyjątek, nawet w porównaniu z państwami o bardzo wysoko rozwiniętem ustawodawstwie socjalnem Dlatego też rząd prawdopodobnie takiej noweli nie sprzeciwiałby się. gdyby odnośny wniosek wyszedł z inicjatywy grupy sejmowej Wskazuje na to fakt, że wypracowano już i rozesłano do poszczególnych ministerstw celem uzgodnienia projekt Ministerstwa Robót Publicznych, dotyczący ustawy o ożywieniu ruchu budowlanego i przewidujący. iż będzie wolno przy robotach budowlanych pracować w sezonie ponad 8 godzin dziennie.

Ze światowych rynków zbożowych

Na rynkach skandynawskich tendencja utrzymana. na rynku holenderskim zwyżkowa, na innych giełdach europejskich ceny ulegają ostatnio dość dużym wahaniom

Rynek austrjacki spokojny, obroty małe. Daje się zauważyć silne zaniepokojenie wskutek zamierzonego stworzenia kartelu zbożowego państw agrarnych. **Na rynku węgierskim** tendencja dla pszenicy mocniejsza. Tranzakcje eksportowe i krajowe ożywiły się. Popyt na jęczmień i owies duży, na żyto minimalny Obroty **na rynku czesko-słowackim** słabsze przy wzmożonej podaży towaru **Rynek niemiecki** wykazuje pewną poprawę Ceny żyta zwyżkowały nieco Notowania pszenicy również mocniejsze W Królewcu poszukiwane są dość intensywnie gorsze gatunki pszenicy celem likwidacji interesów, opartych na tranzakcjach wymiennych w prywatnych składach wolnoclowych Mimo złej jakości pszenica ta uzyskuje dobre ceny Podwyżka cła na jęczmień wywołała zwyżkę cen i ożywiła obroty Dla owsa tendencja niejednolita W Berlinie ceny wyższe, natomiast w Królewcu, gdzie znajdują się znaczne jego zapasy, usposobienie jest słabe

Na giełdach krajowych obroty większe, w niektórych okręgach sprzedaż wzrosła ze względu na popyt ze strony młynów, które, eksportując mąkę, mają obecnie większe zapotrzebowanie na ziarno. Ożywienie się rynku zbożowego wywarło dodatni wpływ na ceny, które wykazują tendencję lekko zwyżkową Notowano w dniu 12 bm. za 100 kg. w złotych: **parytet wagon w Warszawie:** żyto 18,75 — 19,25. pszenica 27,25. —28,25. owies jednolity 22,50 — 23,50, jęczmień na kaszę 19 — 20. browarowy 24,50 — 26,00; **parytet Poznań:** żyto 18,50 — 19, pszenica 23,25 — 24,75, jęczmień przemiałowy 20 — 21,50, browarowy 25 — 27. owies 18,75 — 20; **parytet Lwów:** pszenica dworska 26 — 26,50, zbiorowa 24,25 — 24,75. żyto jednolite 19,50 — 19,75, zbiorowe 19 — 19,25, jęczmień przemiałowy 17,25 — 17,75; **franco wagon Wilno:** żyto 18 — 19, pszenica 26 — 28. owies 19 — 21, jęczmień na kaszę 19 — 20, browarowy 14 — 15.

Amerykańskie kapitały w przedsiębiorstwach europejskich

Według danych, opublikowanych przez departament handlowy w Waszyngtonie, udział kapitałów Stanów Zjednoczonych A P w przedsiębiorstwach europejskich wynosi 1,352,8 milj. dol. Sumą tą nie są objęte pożyczki, udzielone rządom państw i władzom komunalnym, jak również kapitały prywatne, umieszczone w papierach zagranicznych. Z całkowitej cyfry kapitałów amerykańskich w Europie. 630 milj. ulokowane jest w przemyśle, 230 milj. w przedsiębiorstwach naftowych, reszta zaś w żegludze i handlu Najwięcej kapitału umieszczono w Anglji — 485 milj. dol., drugie miejsce zajmują Niemcy — 216,5 milj., następnie idą kolejno: Francja — 145 milj. Włochy — 113 milj., Hiszpanja — 72 milj., Belgja — 64 milj., **Polska — 51 milj.**, Holandja — 43 milj. dol. itd.

NIEMA REDUKCJI W KOPALNIACH „GIESCHE" Z Katowic donoszą: Wiadomość o rzekomej redukcji 1000 robotników kopalnianych koncernu Giesche okazała się przedwczesna. Komisarz demobilizacyjny, inż. Gallot, zgodził się jedynie na redukcję 67 robotników, zajętych w fabryce porcelany „Giesche", w Bogucicach. Wniosek o dalsze redukcje, jako zupełnie nieusprawiedliwiony, został oddalony.

KONCERN KS. PSZCZYŃSKIEGO W OBLICZU BANKRUCTWA. Z Berlina donoszą: Potężny koncern przemysłowo- górniczy znanego w Polsce księcia Pszczyńskiego popadł w poważne trudności finansowe, zagrażające mu nawet bankructwem Należące do tego koncernu zakłady azotowe w Waldenbergu na Śląsku Dolnym, założone kapitałem 8 milj. marek niem., mające w tej chwili długu 20 milj. marek, zmuszone zostały zwrócić się do swych wierzycieli z prośbą o udzielenie moratorjum Jakkolwiek zakłady azotowe stanowią odrębną jednostkę administracyjną w koncernie ks. Pszczyńskiego, obejmującym także huty i kopalnie węgla, to jednak trudności finansowe organizacji w Waldenbergu zachwiały całością majątku ks. Pszczyńskiego. Jak się bowiem okazuje, koncern posiada również krótkoterminowe zobowiązania w wysokości około 20 milj. marek. W tej chwili zakłady pertraktują z grupą banków niemieckich o udzielenie moratorjum. **Majątek ks. Pszczyńskiego mimo złych interesów koncernu, wart jest jeszcze kilkadziesiąt miljonów marek.**

FUZJA NIEMIECKICH FABRYK CELULOZY. Niemieckie Towarzystwo „Sulphit & Zellstoff Industrie" sfuzjonowało się z „Zellstoff Syndicat". Nowe towarzystwo ma przedewszystkiem obniżyć ceny.

DAWID SZYMONOWICZ

Na grobach Makabeuszów

O świcie wybrałem się do Modyny, wioski rodzinnej Makabeuszów Nie wspomniałem nawet o tem nikomu. nie chciałem, by mi ktokolwiek towarzyszył. pragnąłem tam iść i być sam.

Ojczyzno, Ojczyzno! Dlaczego rumieniec wstydu okrywa mą twarz. podczas gdy ktoś na uboczu stojący, nawet brat rodzony, widzi mnie w chwilach, gdy wzbiera się we mnie miłość. miłość subtelna, serdeczna do Ciebie, Matko, dzieci pozbawionej. w której zmarszczkach jeszcze się kryje urok młodości?

Ojczyzno! Czem ten czar wytłumaczyć, który na mnie wywierasz. którym mnie trzymasz na uwięzi? Z czegóż utkały się te więzy, któremi mnie przykułaś do siebie? Czyż smętek Twej pustki przyciąga me serce. może sen o przyszłości Twej, sen, który nocą na łożu śmię, czy też echo odległej przeszłości Twojej. co się wsącza do mej duszy z otchłani zapomnienia, z łożysk rzek wyschłych. z rozpadlin posępnych skał z mgieł górskich i głębi grobów?

Przeskakują na ścieżce wąskiej z kamienia na kamień, ze skały na skałę, rozwierają się doliny u mych stóp, a ponad mą głową zawieszają się góry. Cóż to za małe postacie poruszają się w dolinie? Wytężam wzrok i rozróżniam oraczy, kroczących za pługami, potykających, zdaje się, co chwilę o kamienie. Cóż tam porusza jeden z nich ręką w górę i w dół? Zapewne biczem uderza w grzbiet osła upartego, zmęczonego upałem i pracą, osła, który w żaden sposób ruszyć nie chce z miejsca?

A, oto, całkiem blisko, we wklęsłości góry z naprzeciwka, z tamtej strony kotliny, stoi pasterz młody, odziany w owcze skóry, sierścią na wierzch Wsparty na kiju patrzy na mnie z ciekawością. Skóra owcza w skwarny dzień letni? Widocznie z pamięci jego nie znikł jeszcze chłód nocny, a może też tam, we wklęsłości góry. w mroku cienia, zimno jest jeszcze i teraz. Tęsknię całem mem całem do tego chłodu miłego w zagłębieniu góry z naprzeciwka, ale dziś jest dzień miesiąca Kislew, dzień krótki, czy zdążę więc przybyć do Modyny przed zachodem?

Idę dalej, choć nie wiem dokładnie. którędy prowadzi droga. Czy ścieżką? Ależ tu przecież plączą się ścieżek dziesiątki Odstęp między dwoma stosami kamieni — i oto ścieżka. Oto wyblyskuje przedemną z oddali zwierciadło mroczne szlifowane i serce mi się rozradowało Zgóry mi powiedzia.o. **że gdy morze zobaczysz, Morze Śródziemne, wiedz,** że stoisz u stóp Modyny. Tam się znajduje punkt najwyższy, z którego widzieć można morze, w dal się prężące. Wznoszę się jeszcze trochę i widzę już lepianki gliniane rozsypane po górach, domki w skałach wyciosane. Zapewne jest jeszcze półtora godziny do zachodu. Boże, wspomóż mnie! I oto jestem już we wiosce

U wejścia sklepi się brama kamienna. Na podłodze z skał odwiecznych siedzieli starcy wioskowi, otuleni w abaje i gawędzili o podatkach, o nowym karabinie, przez Anglików wynalezionym, o hjenie, co się zjawiła i porwała owieczkę wraz z baranem. Pozdrowiłem ich, pozdrowieniem mi odpowiedzieli. miejsca ustąpili

Skąd i dokąd? A, do grobów żydowskich? Szechad. daj- no gościowi wody do picia. Znikł na chwilę mały chłopak. ukazał się z powrotem, z dzbankiem na głowie. Zapytam ich, a wskażą mi drogę. Panie Boże. jak dziko tu wokoło! Niskie grobowe i jaskinie, jamy i doły pokryte do połowy, do trzech czwartych tablicami kamiennemi

Chyba mali Makabeusze bawili się w chowanego" Miejsca odpowiedniejszego na chowankę jeszcze nie widziałem. Jonatan! Szymon! Jochanan! — Szukajcie mnie! A góry nie odpowiadają raz drugi i trzeci: Szukajcie mnie! A Jonatan, Szymon i Jochanan skaczą jak jelenie ze skały na

Księga pamiątkowa akcji szeklowej na XVII. Kongres

Ilość zwolenników ruchu sjońskiego nigdy dotąd jeszcze nie ujawniła się podczas akcji szeklowej w całej pełni. Aparat organizacyjny nie zdołał jeszcze nigdy bez reszty zebrać szekla od wszystkich zwolenników Organizacji naszej. Musi się to stać w tym roku. Ażeby akcja szeklowa dzielnicy naszej na XVII Kongres, który ma być odpowiedzią na Białą Księgę, dała odpowiednie wyniki, Egzekutywa Organizacji dla zach. Małopolski i Śląska ustanowiła artystycznie wykonaną księgę pamiątkową akcji szeklowej. Do księgi tej wpisani będą: 1) prezesi lokalnych komisyj szeklowych i prezesi Komitetów lokalnych naszej organizacji z tych miejscowości, w których kontyngent szeklowy nałożony przez Centralną Komisję Szeklową przekroczony będzie o 50 proc.

2) wszyscy ci Towarzysze, którzy sami zbiorą w miejscowościach Kraków i Tarnów po 100 szekli, w Bielsku, Jarosławiu, Rzeszowie, Nowym Sączu po 60 szekli, w Katowicach, Gorlicach, Chrzanowie, Bochni, Oświecimiu i Sanoku po 50, w Mielcu, Łańcucie, Jaśle, Król. Hucie, Strzyżowie, Andrychowie i Wieliczce Brzesku, Jaworznie, Kolbuszowie Nowym Targu, Przeworsku, Sędziszowie, Tarnobrzegu, Lezajsku, Cieszynie i Wadowicach po 40 szekli, w Brzozowie, Dukli, Dziedzicach, Dąbrowie Grybowie, Kętach, Krynicy, Krzeszowicach, Ropczycach, Rymanowie, Rozwadowie, Skoczowie, Trzebini, Zakopanem i Lisku po 30 szekli. W Baligrodzie, Baranowie, Bieczu, Bobowej, Borowej, Dynowie, Frysztaku, Korczynie, Makowie, Milówce, Mszanie Dolnej, Myślenicach, Pilźnie, Nisku, Radomyślu W., Budniku n. S., Sokołowie, St. Sączu, Szczakowej, Tyczynie, Wiśniczu po 25 szekli, w Alwerni, Błażowej, Brzostku, Czarnym Dunajcu, Czchowie, Czudcu, Gdowie, Głogowie, Cołogowie, Grodzisku, Jordanowie, Jasiennicy, Jeleśni, Kalwarji, Kańczudze, Krościenku, Limanowej, Łącku Łapanowie, Majdanie Kolb., Muszynie, Niepołomicach, Radłowie, Piwnicznej, Rabce, Radomyślu n. S., Ranizowie, Rajczy, Skawinie, Suchej, Strumieniu, Tarnowskich Gór, Ulanowie Żabnie, Zagórzu, Żołynie, Żmigród Zatorze, Zakluczynie i w Przecławiu po 20 szekli.

3) ta organizacja młodzieży, która przekroczy o 20 procent kontyngent na nią nałożony przez Lokalną Komisję Szeklową.

Księga pamiątkowa złożona będzie w Egzekutywie Organizacji Sjońskiej a odnośny wypis przesłany zostanie tej osobie lub organizacji, która przy akcji szeklowej się odznaczyła.

Egzekutywa Organizacji Sjońskiej dla zach Małopolski i Śląska w Krakowie

Dr. I. Schwarzbart, prezes — A. Hofstätter, gen. sekr.

Przykład godny naśladowania

Łańcuch szeklowy Komitetów Lokalnych

Komitet Lokalny Organizacji Sjońskiej w Żywcu powziął uchwałę przekroczenia kontyngentu szeklowego o 50 proc. i w tym kierunku w porozumieniu z Lokalną Komisją Szeklową podejmie odpowiednie kroki. Komitet Lokalny w Żywcu na tej drodze wzywa Komitety Lokalne Org. Sjońskiej w Andrychowie, Milowce, Dziedzicach, Kętach, Skoczowie, Cieszynie Król. Hucie, Rajczy, Strumieniu i Tarnowskich Górach do powzięcia podobnej uchwały i wprowadzenia jej w życie.

W KALEJDOSKOPIE PRASY

O zakres władzy Prezydenta Rzplitej

NA WZÓR AMERYKI

„Czas" ujmuje zasadnicze myśli ostatniego wywiadu marsz. Piłsudskiego w następujących pięciu punktach:

1) Konstytucja powinna stworzyć podział pracy między Prezydentem państwa a gabinetem ministrów, czyli rządem. Rządu zadaniem powinno być bezpośrednie rządzenie czyli, jak się Marszałek wyraża „techniczna strona rządzenia".

2) Zadaniem Prezydenta (Głowy państwa) powinny być zasadnicze decyzje o kierunku rządów i wydawanie takich zasadniczych poleceń poszczególnym ministrom.

3) Rozstrzygnięcia w najważniejszych sprawach państwowych nie mają być kontrasygnowane; a i odpowiedzialność Prezydenta za nie przed sejmem nie ma być zaprowadzoną.

4) Prezydent wydając swoje zarządzenia nie ma obowiązku zasięgać niczyjego zdania, lecz mieć możność powzięcia decyzji w całym spokoju i jasności myślenia.

5) Prezydent musi być wybierany przez cały kraj.

Z tych pięciu punktów — pisze dalej „Czas" — wynika, że

marszałek Piłsudski jest zwolennikiem zamerykanizowania naszej konstytucji. W Stanach ma istotnie Prezydent podobne atrybucje, jakich on żąda: ministrowie są przez Prezydenta mianowani, są przed nim odpowiedzialni (sekretarze stanu), nie istnieje kontrasygnata. Marsz. Piłsudski dodaje do tego wyznaczanie pewnego pensum sejmowi i senatowi do odrobienia „rozkazowo", co zapewne ma oznaczać wyznaczenie terminu, a nie sposobu załatwienia. Bo inaczej byłyby sejm i senat niepotrzebnymi.

CO Z KONTROLĄ NAD RZĄDEM?

Końcowy ustęp artykułu **„Czasu"** pragnie jednak i zasadzie parlamentaryzmu lekko się pokłonić:

O kontroli nad rządem w tej czy innej formie marszałek Piłsudski w swoich wywiadach milczy. Być może dlatego, że potrzeba tej kontroli nie jest wątpliwą, a kwestjonowaną jest tylko przez partje potrzeba silnego rządu. Ale mimo to należy przypomnieć, że hasło „silnego rządu" bez hasła „kontroli" jest jednostronnem — i że przeciwko rządowi, choćby i najsilniejszemu, pozostawionemu bez kontroli, wybuchłaby w społeczeństwie szybko bardzo gwałtowna nienawiść. Tej fali nie oparłby się w dzisiejszych czasach żaden rząd.

CZY ISTOTNIE WZÓR AMERYKAŃSKI?

„Głos Narodu" przeczy, jakoby koncepcja marsz. Piłsudskiego odpowiadała konstytucji St. Zjednoczonych:

Przecież w Stanach Zjednoczonych Prezydent poza prawem veta zawieszającego nie ma w stosunku do Izb dosłownie żadnego prawa: nie może ani rozwiązać Izb, ani — z reguły — sesji parlamentu zamknąć lub odroczyć co więcej: nie ma ani on, ani jego rząd prawa inicjatywy ustawodawczej i niesłychana ta zasada jest tak konsekwentnie w konstytucji z roku 1787 przeprowadzona, że nawet projekt budżetu pojawia się w Izbie Reprezentantów jako wniosek poselski.... Nie, poglądy p. Piłsudskiego nic nie mają wspólnego ze systemem amerykańskim.

NIEZNANA DOTĄD PEŁNIA PRAW

„Kurjer Warszawski" pisze:

Można śmiało powiedzieć, że takiej pełni praw jednostki żaden z dzisiejszych ustrojów państwowych, a także i przedwojennych, nie zna i nie znał. Byłaby ona jeszcze większa od tej, którą przewidywał projekt BB, chociaż i on zmierzał już w istocie prawie do nieograniczonych rządów jednoosobowych.

...Sytuacja jest wielce poważna. Jesteśmy w przededniu usiłowania, aby ustrój państwa zmienić tak kardynalnie, że Polska odbiegłaby w swym ustroju od wszelkich wogóle wzorów państw nowoczesnych.

„Naprzód":

Kto to uchwali? Trywialnie się wyrażając, jeszcze opozycja nie upadła na głowę, aby miała swemi głosami poprzeć koncepcję „księcia prezydenta" w guście Napoleona, potem III. Bo czemże byłby taki prezydent, który robi wszystko bez kontrasygnaty ministrów, a zatem na zewnątrz jest mniej skrępowany, niż nawet był nim Wilhelm II., czy Franciszek Józef?

Jutro w numerze:

EMIL LUDWIG U PREZYDENTA MASARYKA („Przyjaciele ludzkości")

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI

PRZEMYSŁ ARTYSTYCZNY ŻYDÓW W POLSCE

Pod powyższym tytułem odbędzie się dziś we środę, dnia 17 bm. w Kollegjum Wykładów Naukowych (A—B 39) o godz. 7 wykład literata i muzyka Jerzego Soplicy. Prelegent w popularnym wywodzie zilustruje jakiemi drogami szedł przemysł artystyczny, następnie wykaże, jaki dorobek artystyczny pozostał jeszcze do dziś dnia u Żydów w Polsce. Prelekcja ilustrowana będzie m. in. rycinami z dekoracji malarskiej Biblji heb ajskiej XIV. w. Spodziewać się należy, że tak zajmujący a nie wszystkim znany temat ściągnie do Kollegjum wszystkich interesujących się sztuką żydowską. (b.)

—o—

— **Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO.** Wczorajsze przedstawienie „Roxy" nie doszło również do skutku z powodu zachorowania p. Zablickiej. Dziś, jutro i pojutrze wraca na afisz „Proboszcz wśród biedaków" na przedstawienie ach popularnych. W sobotę drugie przedstawienie z cyklu nowych autorów francuskich, znakomita komedja satyryczna nigdy jeszcze w Krakowie niegranego autora Marcelego Pagnol „Pan Topaz" której istotnym bohaterem jest powojenna moralność, przedstawiona przez autora w świetle jadowicie zaciekłej satyry. Sztukę wystawia p. M. Jednowski, rolę tytułową odtwarza p. Fabisiak.

— **Z TEATRU REWJI „BAGATELA".** Dziś i codziennie rewja „Niebieski walc" ściąga tłumy publiczności żądnej spędzenia wesołego wieczoru. Humor, wesołe, przebojowe piosenki wprowadzają publiczność w świetny nastrój, to też rewja ta ma zapewnione długotrwałe powodzenie. Codziennie 2 przedstawienia: o g. 7'15 i 9'30

—oSo—

REPERTUAR TEATRÓW KRAKOWSKICH

TEATR IM J SŁOWACKIEGO

Środa: „Proboszcz wśród biedaków" (ceny zniżone).
Czwartek: „Proboszcz wśród biedaków" (ceny zniżone).

„BAGATELA"

Środa: „Niebieski walc".
Czwartek: „Niebieski walc".

—oSo—

TEATRY ŚWIETLNE I DŹWIĘKOWE

APOLLO: „Naszyjnik królowej".
SZTUKA: „Droga do raju".
UCIECHA: „Taniec wśród serc".
WANDA: „Hultaj".

REPERTUAR KINOTEATRÓW:

CORSO: „Piraci panamscy" II-ga serja wraz z zakończeniem: „Szkatuła życia i śmierci".
WARSZAWA: „Węgierska Rapsodja" (w gł roli Willy Fritsch i D. Parlo).

NADESŁANE

Oświadczam,

że firma moja W. Kandel reprezentacja tekstylij firm zagranicznych, utrzymująca skład konsygnacyjny znanej FIRMY TANNWALDER, Kraków, Sławkowska 12, nie ma nic wspólnego z firmą J. W. Kandel, pracownia kuśnierska, Kraków, Florjańska 38.

Protokołowana firma W. Kandel
1915g KRAKÓW, SŁAWKOWSKA 12.

Erna Rosenwasser Limanowa — **Ozjas Nebenzahl** Czudec
zaręczeni w listopadzie 1930 r.
Osobnych zawiadomień nie wysyła się. 4023

Zofia Mansdorf Oświęcim — **Wilhelm Kempler** Dziedzice
zaręczeni w grudniu 1930 r. 4064

DZIAŁ GOSPODARCZY

Otwarcie gmachu Banku Polskiego w Jaśle

Onegdaj nastąpiło otwarcie i uroczyste poświęcenie monumentalnego gmachu Banku Polskiego w Jaśle. Nowa siedziba Banku, zbudowana w stylu nowoczesnym i według najnowszych wymagań techniki i higjeny. stanowi prawdziwą ozdobę miasta. Do zebranych reprezentantów władz państwowych i samorządowych oraz sfer rolniczych, naftowych i finansowych, przemówił naczelny dyrektor Banku Polskiego, p. Władysław Mieczkowski z Warszawy, przedstawiając w treściwem przemówieniu dotychczasową politykę kredytową banku emisyjnego i zapowiadając wobec spodziewanego w niedługim czasie napływu walut i długoterminowych pożyczek zagranicznych znaczne ułatwienia kredytowe. (PAT).

Paradoksy podatku obrotowego

Także i od sprzedaży licytacyjnych trzeba płacić podatek obrotowy.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozpatrywał skargę pewnego kupca, któremu zlicytowano na rzecz wierzycieli cały towar. Kupiec ten zaprzestał z tą chwilą prowadzenie handlu. lecz pomimo to władze skarbowe wymierzyły mu podatek obrotowy Sprawa oparła się o N. T. A., który ustalił następującą zasadę:

„Cena kupna. uzyskana z egzekucyjnej sprzedaży towarów płatnika stanowi obrót, podlegający opodatkowaniu w myśl art 5 p 1 ustawy o państwowym podatku przemysłowym z dn 15 lipca 1925. poz 550 Dz. Ust. (Orzecz. N T A. z 28 listopada 1930 L rej 2581/29).

N. T. A. wychodząc z pojęcia obrotu. określonego w art 5 ustawy o podatku przemysłowym, według którego za obrót uważa się przychód brutto z wszelkiego rodzaju sprzedaży towaru za gotówkę, w sposób wymiany lub na kredyt). uznał, że pod to pojęcie obrotu podpada także sprzedaż w drodze przymusowej licytacji

Egzekucyjne sprzedaże, dokonywane przez organa sądowe. odbywają się niemniej na rachunek właściciela przedsiębiorstwa. w czem nie zmienia nic ta okoliczność, że wolę właściciela towaru zastępuje oddanie towaru z ramienia organu egzekucyjnego Wystarcza jeżeli sprzedaż odbywa się na rachunek egzekuta. a ta jest bezsporna Wobec tego ekwiwalent. uzyskany z przetargu licytacyjnego. stanowi obrót podatkowy w rozumieniu art 5 ustawy o podatku przemysłowym.

Ulgi celne

W Dzienniku Ustaw Nr 86 ukazały się rozporządzenia ministrów skarbu. przemysłu i handlu. oraz rolnictwa wprowadzające zniżone stawki celne na następujące towary. importowane za zezwoleniem ministerstwa skarbu. 1) orzechy ziemne łuszczone, sprowadzane przez olejarnie do wyrobu fabrycznego; 2) kamienie półszlachetne. prawdziwe i sztuczne, sprowadzane w stanie surowym do obróbki (nieszlifowane); 3) zbiorniki do pary i wody o średnicy 120 cm i długości 620 cm.; 4) przędza włókiennicza (rami) w motkach, surowa, nitkowana do przerobu fabrycznego. oraz 5) blacha cynkowana, biała o grubości 0,28 — 0,32 mm do wyrobu opakowań do konserw

Rozporządzenie o uldze na blachę cynkowaną obowiązuje do dnia 31 marca 1931 r., na pozostałe towary do dnia 31 grudnia 1930 r.

Uznanie przemysłu budowlanego za przemysł sezonowy

Organizacje budowlane, zorganizowane w stałej delegacji zrzeszeń budowlanych, nie ustają w wysiłkach, aby Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej uznało pod względem czasu pracy przemysł budowlany za przemysł sezonowy, korzystający z możności pracowania w sezonie letnim ponad 8 godzin dziennie. Dotychczasowe wysiłki spełzły jednak na niczem, ponieważ Ministerstwo słusznie twierdzi, że niema w ustawie o czasie pracy postanowienia, któreby stwarzało podstawę do uregulowania tej sprawy w drodze rozporządzenia wykonawczego. Niemniej jednak Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej zdaje sobie sprawę z tego, że obecny stan rzeczy jest sprzeczny nietylko z interesami ruchu budowlanego, a zatem z koniecznością łagodzenia nędzy mieszkaniowej, lecz także z bezpośredniemi korzyściami materjalnemi samych robotników — a nadto, że Polska stanowi w danej dziedzinie wyjątek, nawet w porównaniu z państwami o bardzo wysoko rozwiniętem ustawodawstwie socjalnem Dlatego też rząd prawdopodobnie takiej noweli nie sprzeciwiałby się. gdyby odnośny wniosek wyszedł z inicjatywy grupy sejmowej Wskazuje na to fakt, że wypracowano już i rozesłano do poszczególnych ministerstw celem uzgodnienia projekt Ministerstwa Robót Publicznych, dotyczący ustawy o ożywieniu ruchu budowlanego i przewidujący. iż będzie wolno przy robotach budowlanych pracować w sezonie ponad 8 godzin dziennie.

Ze światowych rynków zbożowych

Na rynkach skandynawskich tendencja utrzymana. na rynku holenderskim zwyżkowa, na innych giełdach europejskich ceny ulegają ostatnio dość dużym wahaniom

Rynek austrjacki spokojny. obroty małe. Daje się zauważyć silne zaniepokojenie wskutek zamierzonego stworzenia kartelu zbożowego państw agrarnych. **Na rynku węgierskim** tendencja dla pszenicy mocniejsza. Tranzakcje eksportowe i krajowe ożywiły się. Popyt na jęczmień i owies duży, na żyto minimalny Obroty **na rynku czeskosłowackim** słabsze przy wzmożonej podaży towaru **Rynek niemiecki** wykazuje pewną poprawę Ceny żyta zwyżkowały nieco Notowania pszenicy również mocniejsze W Królewcu poszukiwane są dość intensywnie gorsze gatunki pszenicy celem likwidacji interesów, opartych na tranzakcjach wymiennych w prywatnych składach wolnocłowych Mimo złej jakości pszenica ta uzyskuje dobre ceny Podwyżka cła na jęczmień wywołała zwyżkę cen i ożywiła obroty Dla owsa tendencja niejednolita W Berlinie ceny wyższe, natomiast w Królewcu, gdzie znajdują się znaczne jego zapasy, usposobienie jest słabe

Na giełdach krajowych obroty większe, w niektórych okręgach sprzedaż wzrosła ze względu na popyt ze strony młynów, które, eksportując mąkę, mają obecnie większe zapotrzebowanie na ziarno. Ożywienie się rynku zbożowego wywarło dodatni wpływ na ceny, które wykazują tendencję lekko zwyżkową Notowano w dniu 12 bm. za 100 kg. w złotych: **parytet wagon w Warszawie:** żyto 18,75 — 19,25. pszenica 27,25 — 28,25. owies jednolity 22,50 — 23,50, jęczmień na kaszę 19 — 20. browarowy 24,50 — 26,00; **parytet Poznań:** żyto 18,50 — 19, pszenica 23,25 — 24,75, jęczmień przemiałowy 20 — 21,50, browarowy 25 — 27, owies 18,75 — 20; **parytet Lwów:** pszenica dworska 26 — 26,50, zbiorowa 24,25 — 24,75. żyto jednolite 19,50 — 19,75, zbiorowe 19 — 19,25, jęczmień przemiałowy 17,25 — 17,75; **franco wagon Wilno:** żyto 18 — 19, pszenica 26 — 28. owies 19 — 21, jęczmień na kaszę 19 — 20, browarowy 14 — 15.

Amerykańskie kapitały w przedsiębiorstwach europejskich

Według danych, opublikowanych przez departament handlowy w Waszyngtonie, udział kapitałów Stanów Zjednoczonych A P w przedsiębiorstwach europejskich wynosi 1,352,8 milj. dol. Sumą tą nie są objęte pożyczki, udzielone rządom państw i władzom komunalnym, jak również kapitały prywatne, umieszczone w papierach zagranicznych. Z całkowitej cyfry kapitałów amerykańskich w Europie. 630 milj. ulokowane jest w przemyśle, 230 milj. w przedsiębiorstwach naftowych, reszta zaś w żegludze i handlu Najwięcej kapitału umieszczono w Anglji — 485 milj. dol., drugie miejsce zajmują Niemcy — 216,5 milj., następnie idą kolejno: Francja — 145 milj. Włochy — 113 milj., Hiszpanja — 72 milj., Belgja — 64 milj., **Polska — 51 milj.**, Holandja — 43 milj. dol. itd.

NIEMA REDUKCJI W KOPALNIACH „GIESCHE“ Z Katowic donoszą: Wiadomość o rzekomej redukcji 1000 robotników kopalnianych koncernu Giesche okazała się przedwczesna. Komisarz demobilizacyjny, inż. Gallot, zgodził się jedynie na redukcję 67 robotników, zajętych w fabryce porcelany „Giesche“, w Bogucicach. Wniosek o dalsze redukcje, jako zupełnie nieusprawiedliwiony, został oddalony.

KONCERN KS. PSZCZYŃSKIEGO W OBLICZU BANKRUCTWA. Z Berlina donoszą: Potężny koncern przemysłowo- górniczy znanego w Polsce księcia Pszczyńskiego popadł w poważne trudności finansowe, zagrażające mu nawet bankructwem Należące do tego koncernu zakłady azotowe w Waldenbergu na Śląsku Dolnym, założone kapitałem 8 milj. marek niem., mające w tej chwili długu 20 milj. marek, zmuszone zostały zwrócić się do swych wierzycieli z prośbą o udzielenie moratorjum Jakkolwiek zakłady azotowe stanowią odrębną jednostkę administracyjną w koncernie ks. Pszczyńskiego, obejmującym także huty i kopalnie węgla, to jednak trudności finansowe organizacji w Waldenbergu zachwiały całością majątku ks. Pszczyńskiego. Jak się bowiem okazuje, koncern posiada również krótkoterminowe zobowiązania w wysokości około 20 milj. marek. W tej chwili zakłady pertraktują z grupą banków niemieckich o udzielenie moratorjum. **Majątek ks. Pszczyńskiego mimo złych interesów koncernu, wart jest jeszcze kilkadziesiąt miljonów marek.**

FUZJA NIEMIECKICH FABRYK CELULOZY. Niemieckie Towarzystwo „Sulphit & Zellstoff Industrie“ sfuzjonowało się z „Zellstoff Syndicat“. Nowe towarzystwo ma przedewszystkiem obniżyć ceny.

DAWID SZYMONOWICZ

Na grobach Makabeuszów

O świcie wybrałem się do Modyny, wioski rodzinnej Makabeuszów Nie wspomniałem nawet o tem nikomu. nie chciałem, by mi ktokolwiek towarzyszył, pragnąłem tam iść i być sam.

Ojczyzno, Ojczyzno! Dlaczego rumieniec wstydu okrywa mą twarz. podczas gdy ktoś na uboczu stojący. nawet brat rodzony. widzi mnie w chwilach, gdy wzbiera się we mnie miłość. miłość subtelna, serdeczna do Ciebie, Matko, dzieci pozbawionej. w której zmarszczkach jeszcze się kryje urok młodości?

Ojczyzno! Czem ten czar wytłumaczyć, który na mnie wywierasz. którym mnie trzymasz na uwięzi? Z czegóż utkały się te więzy. któremi mnie przykułaś do siebie? Czyż smętek Twej pustki przyciąga me serce. może sen o przyszłości Twej, sen, który nocą na łożu śnię, czy też echo odległej przeszłości Twojej. co się wsącza do mej duszy z otchłani zapomnienia, z łożysk rzek wyschłych. z rozpadlin posępnych skał z mgieł górskich i głębi grobów?

Przeskakują na ścieżce wąskiej z kamienia na kamień, ze skały na skałę, rozwierają się doliny u mych stóp, a ponad mą głową zawieszają się góry. Cóż to za małe postacie poruszają się w dolinie? Wytężam wzrok i rozróżniam oraczy, kroczących za pługami, potykających, zdaje się, co chwilę o kamienie. Cóż tam porusza jeden z nich ręką w górę i w dół? Zapewne biczem uderza w grzbiet osła upartego, zmęczonego upałem i pracą, osła, który w żaden sposób ruszyć nie chce z miejsca?

A, oto, całkiem blisko, we wklęsłości góry z naprzeciwka, z tamtej strony kotliny, stoi pasterz młody, odziany w owcze skóry, sierścią na wierzch Wsparty na kiju patrzy na mnie z ciekawością. Skóra owcza w skwarny dzień letni? Widocznie z pamięci jego nie znikł jeszcze chłód nocny, a może też tam, we wklęsłości góry. w mroku cienia, zimno jest jeszcze i teraz Tęsknię całem mem całem do tego chłodu miłego w zagłębieniu góry z naprzeciwka, ale dziś jest dzień miesiąca Kislew, dzień krótki, czy zdążę więc przybyć do Modyny przed zachodem?

Idę dalej, choć nie wiem dokładnie. którędy prowadzi droga. Czy ścieżką? Ależ tu przecież plączą się ścieżek dziesiątki Odstęp między dwoma stosami kamieni — i oto ścieżka. Oto wybłyskuje przedemną z oddali zwierciadło mroczne szlifowane i serce mi się rozradowało Zgóry mi powiedziano, że gdy morze zobaczysz, Morze Śródziemne, wiedz, że stoisz u stóp Modyny. Tam się znajduje punkt najwyższy, z którego widzieć można morze, w dali się prężące. Wznoszę się jeszcze trochę i widzę już lepianki gliniane rozsypane po górach, domki w skałach wyciosane. Zapewne jest jeszcze półtora godziny do zachodu. Boże, wspomóż mnie! I oto jestem już we wiosce

U wejścia sklepi się brama kamienna. Na podłodze skał odwiecznych siedzieli starcy wioskowi, otaleni wrabaje i gawędzili o podatkach, o nowym karabinie, przez Anglików wynalezionym, o hjenie, co się zjawiła i porwała owieczkę wraz z baranem. Pozdrowiłem ich. pozdrowieniem mi odpowiedzieli. miejsca ustąpili

Skąd i dokąd? A, do grobów żydowskich? Szechad, daj- no gościowi wody do picia. Znikł na chwilę mały chłopak. ukazał się z powrotem, z dzbankiem na głowie. Zapytam ich, a wskażą mi drogę. Panie Boże. jak dziko tu wokoło! Nisze grobowe i jaskinie, jamy i doły pokryte do połowy, do trzech czwartych tablicami kamiennemi

Chyba mali Makabeusze bawili się na „w chowanego“ Miejsca odpowiedniejszego na chowankę jeszcze nie widziałem. Jonatan! Szymon! Jochanan! — Szukajcie mnie! A górą... nie odpowiadają raz drugi i trzeci: Szukajcie... A Jonatan, Szymon i Jochanan skaczą jak jelenie **ze skały na**

1,100.000 szekli w 56 krajach!

Londyn (ŻAT.) Centralne biuro światowej organizacji sjonistycznej komunikuje, iż przygotowania do XVII kongresu sjonistyczne go i kampanja szeklowa rozwijają się w sposób zadowalający.

Egzekutywa wysłała do rozpowszechnienia w 56 krajach 1.100.000 szekli.

Centralne komitety szeklowe i wyborcze ukonstytuowały się już w 25 krajach, pozatem powstały setki lokalnych komitetów.

Ameryka zaakceptowała kwotę 250.000 szekli. Polska — 180.000, w tem Kongresówka i kresy — 100.000, Małopolska wschodnia — 50.000, Małopolska zachodnia — 30.000 szekli. Palestyna ustanowiła kwotę 40.000 szekli.

Rozdział certyfikatów na wyjazd do Palestyny

W tych dniach światowy związek Hechaluc otrzymał z Palestyny sprawozdanie w sprawie podziału nowych certyfikatów. Z ogólnej liczby 1480 nowych certyfikatów zatrzymał rząd palestyński dla siebie 450 certyfikatów, których będzie udzielał turystom pragnącym pozostać w kraju oraz krewnym imigrantów. Pozatem otrzymuje Agencja Żydowska 180 certyfikatów dla rozdziału wśród krewnych osób znajdujących się już w Palestynie. Reszta w ilości 850 certyfikatów jest przeznaczona dla chaluców ze wszystkich krajów. Dla chaluców w Polsce przeznaczono 405 certyfikatów, z czego chalucim w b. Kongresówce otrzymają 270 certyfikatów, a w Małopolsce 135. 300 certyfikatów przeznaczonych jest dla mężczyzn, a 105 dla kobiet. Wedle wiadomości nadesłanych z centrali chaluców kierownictwo tej organizacji unieważniło wszelkie poprzednie uchwały w sprawie podziału certyfikatów. Podział nowych certyfikatów od będzie się na tej zasadzie, że pierwszeństwo mają chalucim, którzy przebyli conajmniej roczną hachszarę.

Atak rewizjonistów przeciw Egzekutywie sjonistycznej

Londyn (ŻAT.) Centralny Komitet związku rewizjonistów ogłosił ostrzeżenie pod adresem egzekutywy sjonistycznej, w którem stwierdza, że egzekutywa winna pamiętać o tem, iż wszystkie kroki poczynione w toku rokowań z rządem angielskim, winny być przedłożone do zatwierdzenia sjonistycznemu Komitetowi Wykonawczemu i muszą być sankcjonowane przez kongres sjonistyczny, który może je odrzucić.

W organie swym „Najer Weg“ rewizjoniści ogłosili wiadomość, że wytyczne Białej Księgi były wiadome egzekutywie sjonistycznej na trzy tygodnie przed jej ogłoszeniem, lecz w ciągu tych 3-ch tygodni egzekutywa nie odbyła ani jednego posiedzenia. (Wiadomość ta wydaje się zupełnie nieprawdopodobna.—Red)

---

skałę, schylają się w głębi jaskini i dołów: szukają Judy. Judo, Judo, gdzieś ty? A góry odbrzmiewają raz drugi i trzeci: Gdzieś ty?...

Panie Świata! Kiedyż potrafię tamę położyć mej fantazji? Przecieram oczy, niczego jednak nie dostrzegam Wstać usiłuję i z bolu zajęczałem w tej chwili. Uderzyłem głową w coś twardego, zapewne w kamień. Ostry ból do przytomności mnie przywiódł i przywrócił mi pamięć. Wydaje mi się, żem usnął na grobach. Zadrżało nagle powietrze. ścieśnione w grocie Rozpętała się burza górska i lunął deszcz siarczysty. Znużony rozłożyłem się powtórnie na ziemi i nagle poczułem smak słony. Łza z oka do ustmi się wsączyła.

Łza przypomniałem sobie, że od chwili, gdym wszedł do jaskini, ból niewysłowiony, ból miłości bezsilnej serce mi ściskał, jak obcęgami.

Gdym błądził wokoło grobów żyli jeszcze bohaterzy, żyli w mej wyobraźni. Odwiedzić ich tylko przyszedłem i pozdrowić w imieniu młodości mej, rozświetlonej blaskiem ich majestatu A gdy tylko w twarz mi powiało powietrze grobowe, dowiedziałem się, że ich śmierć porwała, porwała odemnie na wieki Przedemną tylko tablice kamienne, milczące kamienie...

(Przeł. z hebr. Henryk Teitelbaum)

Akademja ku czci Żabotyńskiego w Krakowie

Kraków, 17 grudnia

Onegdaj odbyła się z inicjatywy Związku Sjonistów Rewizjonistów w Krakowie, uroczysta akademja ku czci 50-ciolecia urodzin Wł. Żabotyńskiego w przepełnionej po brzegi sali „Przedświtu“.

Akademję otworzył i przewodniczył tow. **Józef Diament** skreślając w krótkiem przemówieniu charakter uroczystości i usprawiedliwiając nieobecność posła Dra Thona na Akademji jego chwilową niedyspozycją Przy wspomnieniu nazwiska posła Dra Thona zebrani urządzili Drowi Thonowi owację. Następnie przywitał przewodniczący Prezesa Egzekutywy Org. Sjon. na zach Małopolskę i Śląsk **Dra I. Schwarzbarta**, który z właściwą sobie swadą wygłasza silne przemówienie o Wł Żabotyńskim.

P. Dr. Schwarzbart wita zebranych imieniem Egzekutywy Org. Sjońskiej w Krakowie wskazuje na niezwykle ciężką sytuację, w jakiej się obecnie znajduje politycznie ruch sjoński i na konieczność złączenia wszystkich sił dla wywalczenia zmiany obecnej sytuacji W chwili tak ciężkiej wyrasta postać Żabotyńskiego do rzędu osobistości, do której zwracamy się z zaufaniem. Nie pora obecnie na walkę przeciw błędom przeszłości, nacisk kłaść trzeba na dalszą konstruktywną pracę, na złączenie sił i działalność polityczną pod kątem widzenia państwa żydowskiego. Są w obozie sjońskim rozmaite poglądy co do kierunku, który reprezentuje Żabotyński, lecz bezsprzecznem jest zdanie, że jest on osobistością, w której goreje najczystszy patrjotyzm sjonistyczny W pięknych i serdecznych słowach charakteryzuje Dr Schwarzbart sylwetkę Żabotyńskiego, jego wysoki patos narodowy, wszechstronność wiedzy, siłę przekonań, opartych na granitowych zrębach logiki, fascynujący talent krasomówczy i zdolność porywania tłumów Przyjdzie czas, kiedy ta niespożyta energja, kiedy to wielkie serce, kiedy ten wielki umysł położy wielkie zasługi na kierowniczem stanowisku światowego ruchu sjońskiego.

Po mowie Dra Schwarzbarta nagrodzonej rzęsistemi oklaskami przez publiczność, zabiera głos tow. L. Seiden. Mowca wskazuje na zadania linji Sjonistów- Rewizjonistów, wyłaniające się w związku z ciężką sytuacją w sjoniźmie i na konieczność zdwojenia wysiłków i przygotowania się do ewent. objęcia steru polityki sjonistycznej.

Z kolei wita przewodniczący członka Rady partyjnej Unji Sjon. Rewizjon. tow. **Jehudę Ohrensteina**, przedstawiając go zebranym jako jednego z bardzo aktywnych działaczy na terenie Małopolski Wschodniej. Tow Ohrenstein zabiera głos i w przeszło godzinnem porywającem przemówieniu, przeprowadza wnikliwą i subtelną analizę postaci Żabotyńskiego i roli, jaką odgrywa w współczesnem żydostwie. Nie chcemy wskazywać na ponotoryczny wprost fakt spełnienia się wszystkich przepowiedni, głoszonych przez Żabotyńskiego, gdyż ubolewamy nad tym faktem z wszystkimi szczerze myślącymi sjonistami. Ale stokroć silniejszy jest ból nasz z powodu ignorowania naszych postulatów mimo tego, iż życie na każdym kroku walczy z reprezentowanym dotychczas systemem oficjalnej polityki sjonistycznej. Potężny i dumny Albion z całą pewnością nie chce widzieć nas w charakterze słabego i chwiejnego narodu, występującego w roli jego kontrahenta, albowiem dla takiego narodu, wyposażonego w pełnię międzynarodowych praw politycznych i nieumiejącego z praw tych korzystać, nie rozumiejącego, jak praw tych bronić, niema i nie będzie miała Anglja i inne narody szacunku Deklaracja Balfoura i mandat też nie były dokumentami, ofiarowanymi nam w dowód naszej bezsilności, jako narodu bezpaństwowego, ale rezultatem czynu legjonu żydowskiego i prawdziwie bohaterskiego stanowiska żydowskiego na konferencji pokojowej. To też narody wchodzące w skład konferencji pokojowej zrozumiały żydowskie dążności wyzwoleńcze, albowiem i one wywalczyły swój byt państwowy dzięki zbiorowemu wysiłkowi wyzwoleńczemu.

W momencie ogólnej depresji ideowej, w chwili rozprzężenia politycznego i gwałtownej ofenzywy naszych wrogów, jest Wł. Żabotyński jedynym mężem zdolnym ująć ster polityki sjonistycznej w mocne dłonie. Żabotyński nie jest tylko nauczycielem narodu żydowskiego, ale jest jego wodzem i jako taki musi zwyciężyć.

Burza długotrwałych oklasków nagrodziła przemówienie tow. Ohrensteina, poczem wśród dźwięków Hatikwy, przewodniczący tow Diament zamknął Akademję. (J)

• • •

Wł. Żabotyński podczas swego pobytu w Krakowie przyjął przedstawicieli miejscowych organizacyj i instytucyj rewizjonistycznych, udzielając im informacyj i wskazówek do dalszej pracy.

W niedzielę w południe po przyjeździe do Krakowa, był Wł. Żabotyński podejmowany na obiedzie u państwa drów Ign. Schwarzbartów.

Obrady pro-palestyńskiego komitetu socjalistycznego

Bruksela (ŻAT.) Otwarta tu została sesja Propalestyńskiego Komitetu Socjalistycznego. Obradom przewodniczył przywódca Międzynarodówki Socjalistycznej Emil Vandervelde. Na porządku dziennym: Obecna sytuacja palestyńska, „Biała Księga“ rządu angielskiego.

Poszukiwania pokładów metali i minerałów w Palestynie

Londyn. (ŻAT.) Prasa londyńska donosi, że rząd palestyński udzielił 2 Anglikom koncesji na prowadzenie poszukiwań i ewentualną eksploatację pokładów miedzi i manganu w okręgu Akaba. Wartość tych pokładów sięgać ma 25 miljonów funtów.

Jak się ŻAT. dowiaduje, licencję na poszukiwanie w Akaba uzyskał Anglik z Egiptu Kirby, który reprezentuje grupę finansową, obejmującą również kapitał żydowski Podług opinji kół urzędowych, pokłady manganu w okręgu Akaba są nader ograniczone, również siarka znajduje się w południowej części kraju w małych ilościach.

„Faszysta“ Asz na sowieckim indeksie

Brednie sowieckiego „krytyka“

Mińsk. (ŻAT). W związku z jubileuszem 50-lecia słynnego pisarza żydowskiego Szaloma Asza, znany krytyk sowiecko- żydowski Maks Erik wygłosił w sekcji żydowskiej białoruskiej Akademji Naukowej referat o wartości artystycznej utworów Szaloma Asza.

Należy zwalczać, oświadczył p. Erik, dość rozpowszechnioną opinję, iż nas nie powinna interesować twórczość artystyczna faszysty (!) Szaloma Asza Autorytet Asza jako artysty z różnych względów znacznie wzrósł wśród burżuazyjnej za granicy i wogóle w literaturze zachodnio- europejskiej. Asz jest narodowym pisarzem burżuazji żydowskiej, wywiera on jednak wpływ również na znaczne masy zacofanych robotników żydowskich poza granicami Związku Radzieckiego.

Referent dochodzi do wniosku, iż Asz posiada wielki talent i cieszy się popularnością zarówno wśród Żydów jak i nie-Żydów Wpływ Asza jest wielki nietylko wśród drobnomieszczaństwa, lecz również wśród robotników Asz jest ideologiem drobnomieszczaństwa żydowskiego, które poddało się dyktaturze wielkiej burżuazji Ponieważ oddziaływanie faszysty Asza jest znaczne, nie wolno się biernie i obojętnie zachować wobec jego twórczości.

BIALIK WYJECHAŁ DO LONDYNU, dokąd zaproszony został do wygłoszenia referatu na wydziale orjentalnym przy uniwersytecie londyńskim. Przypuszczalnie Bialik wygłosi też referaty na innych uniwersytetach angielskich Oczekują, iż Bialik podejmowany będzie w Londynie przez Związek pisarzy angielskich

CHALUCIM Z AMERYKI DO PALESTYNY Grupa złożona z 12 chaluców wyruszyła z Detroit do Palestyny. Chalucim ci nie osiągnęli jeszcze wieku 21 lat, a w ciągu ostatnich paru lat przysposabiali się do pracy na roli na farmach amerykańskich

ZNOWU ZBEZCZESZCZENIE CMENTARZA. Niewykryci sprawcy zbezcześcili stary cmentarz żydowski w Hattingen (okręg Rhur). Chuligani zniszczyli całkowicie 14 nagrobków. Barbarzyński ten akt jest niewątpliwie skutkiem agitacji hitlerowców, którzy są bardzo czynni w Hattingen. Policja wyznaczyła wysokie nagrody za wykrycie sprawców

RABIN GRUNWALD USTĄPIŁ ZE STANOWISKA. Rabin wiedeński dr Maks Grunwald po 35-letniem pełnieniu obowiązków przeszedł w stan spoczynku. Rabin Grunwald zamierza się całkowicie poświęcić pracy naukowej. Dr. Grunwald zdobył sobie imię jako wybitny historyk i folklorysta Jest on członkiem wielu towarzystw naukowych

ZAKAZ IMIGRACYJNY BRAZYLJI NIE DOTYCZY KREWNYCH. W związku z zapowiedzianem przez rząd brazylijski wstrzymaniem imigracji z Europy na okres 6 miesięcy, ŻAT dowiaduje się, iż nie jest przewidzianem, aby zakaz imigracyjny dotyczył również krewnych mieszkańców brazylijskich.

BERNARD SINGER Przedruk wzbroniony

Podróż do Rosji sowieckiej

V. Od Nepu do Piatiletki

Opis życia sowieckiego będzie niepojęty dla czytelnika, jeśli nie pozna choćby w ogólnych zarysach stanu rzeczy w tym kraju do okresu piatiletki. Koleje losu każdej warstwy nabierają znaczenia, gdy uprzytomnimy sobie, co doprowadziło Rosję Sowiecką do likwidacji stanu rzeczy, który powstał w roku 1921, po ogłoszeniu N. E. P-u.

Zmęczony głodem, interwencją i wojennym komunizmem, musiał kraj ulec choćby częściowej odbudowie. Należało rozbudować zniszczone fabryki, domy, wciągnąć kapitał zagraniczny do dzieła odbudowy, zerwać na czas dłuższy z polityką masowego odżywiania, utrzymywania całej ludności miejskiej talonami. Przejść w gospodarce na podstawy samoopłacalności, „nauczyć się handlować", jak oświadczył Lenin.

Trzeba było cofnąć się wstecz, ogłosić pauzę i odsapać, nazwano nową ekonomiczną politykę „pieredyszką". Wraz z przyciąganiem kapitału prywatnego z zagranicy drogą udzielania koncesyj odbywał się proces wydobywania wewnętrznego kapitału prywatnego na powierzchnię. Pozwolono ludziom prywatnym budować fabryki, zakładać sklepy, przyczynić się do ożywienia handlu i przemysłu, żyć w ułudzie, że Rosja Sowiecka wraca do ustroju kapitalistycznego.

Zwiedziłem w roku 1923, w okresie miodowych miesięcy Nepu, Rosję Sowiecką. Nęcono wówczas kapitał zagraniczny koncesjami, zapraszano przemysłowców zagranicznych do zakładania fabryk w kraju, zakupywano zagranicą towar brakujący w Rosji Sowieckiej. Kontrakty Kijowskie miały być podkreśleniem tego nowego okresu w życiu gospodarczem. Ówczesny radca poselstwa, dziś sławny Biesiedowski zachęcał sfery przemysłowe polskie oraz prasę do zwiedzenia Kontraktów Kijowskich.

Sklepy prywatne były wówczas otwarte i stanowiły w Moskwie, Kijowie, ówczesnym Petrogradzie od 30 do 40 proc. wszystkich sklepów. Istniały fabryki prywatne, rzemieślnicy zakładali przedsiębiorstwa, trzymając jako majstrowie po 5—6 czeladników. Narkomtrud (komisarjat dla spraw pracy) miał przed sobą już nowe zadania: regulowanie konfliktów między przedsiębiorcą a robotnikiem, zabezpieczenie praw robotnika w przedsiębiorstwach prywatnych.

Ale i nowy człowiek Nepu (Nepman) nie należał do kategorji przedwojennej burżuazji, handlował w okresie wojennego komunizmu na bazarach i na rynkach. Szmuglował i przechowywał złoto, gdy ukrywanie było wzbronione, a uchylenie się od przepisów groziło śmiercią. Dostosował się zupełnie do nowych warunków i pamiętał w pierwszym czasie, że nie można zbyt poważnie wierzyć w Nep, że może szybko nastąpić jego likwidacja. Zapraszany przez władze sowieckie do wzięcia udziału w odbudowie, lękliwie korzystał z oferty Sokolnikowa, Kamieniewa i innych. Handlował w sklepie i budował często fabrykę, lub brał udział w odbudowie, by zalegalizować swoje istnienie, usprawiedliwić swoją konieczność.

Chętnie imał się udziału w mieszanych firmach handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, by w ten sposób korzystać z maximum możliwej nietykalności. Nowy duch zawiał wówczas w miastach i miasteczkach. Prześladowana religja znalazła na nowo swego możnego protektora, w centralnych miastach nepman utrzymywał popa i cerkiew, w żydowskich miastach i miasteczkach utrzymywał rabinat i bóżnicę. Zwiedziłem Kijów w okresie Wielkiejnocy żydowskiej i widziałem dużo sklepów sprzedających macę, księgarnie z sydurami i przedewszystkiem Żyda- protektora, który utrzymywał rabinów, cadyków itp. W Moskwie w roku 1923 mieszkało wówczas kilkadziesiąt rabinów, powstały nowo założone bóżnice, na wszystko łożył Nepman, dawał chętnie, by mieć szczęście w zawodzie, uratować się od klęski, zresztą wydawało mu się, że pieniądze które ma, mogą za godzinę nie należeć do niego.

W synagodze moskiewskiej, na pulpitach były w dalszym ciągu przybite blaszki dawnych potentatów, choć na miejscach ich siedzieli nowi panowie — nepmani. Obok synagogi istniało towarzystwo dobroczynne (gminy już nie było), które nepmanowie szczodrą ręką utrzymywali.

Wprawdzie system podatkowy utrudniał istnienie nepmanów, ale powojenni rycerze przemysłu i handlu nie stosowali się ściśle do przepisów podatkowych. Część pieniędzy ocalała schowana i ciułana przez nepmana. Zamieniał je szybko na dolary i funty.

Na wsi ustało przymusowe ściąganie zboża, wprowadzono normalny podatek chłopski. Dbano o zwiększenie produkcji na wsi i ta troska przyczyniła się po części do tolerancji wobec nowego bohatera wsi, który znikł w okresie wojennego komunizmu. Ukazał się typ gorliwego gospodarza, umiejącego chodzić koło własnych spraw, był nim kułak, który znowu trzymał w garści wieś.

Pieniądz znowu zyskał na znaczeniu. W Mińsku wprowadzono ruletę na cele dobroczynne, wprowadzono pożyczkę z loterją. Zresztą, teatr i gazeta, wstęp do muzeów, odbywał się już tylko za opłatą pieniężną. W Moskwie wprowadzono wyścigi konne. Opera stała się przytułkiem Nepu. W lożach wybrylantowane damy zasiadały jak za dawnych czasów, skupiły brylanty i dzieła sztuki po swoich bogatych i wydziedziczonych poprzednikach.

Toteż w Moskwie można było obserwować zjawisko, jak dawne bogaczki obchodziły mieszkania nowobogackich (nuworiszek) i sprzedawały resztki swoich urządzeń, ucząc jednocześnie sposobu obejścia się. Malarze starej szkoły, poniewierani przez państwo- mecenasa, zaglądali do mieszkań nepmanów i tam sprzedawali swe dzieła sztuki. W sklepach starożytności nepman kupował talerze po rodzinie carskiej, uważając, że nowy gust wymaga częstowania kolegów- nepmanów na talerzach z emblematem carskim.

Zjawiła się jednocześnie i literatura z odchyleniem nepmańskiem. Upadocznaja — jak ją nazywano w Rosji Sowieckiej. Objawy tej literatury można było zaobserwować nawet w najskrajniejszem piśmie literackiem LEF, w tak zwanym piśmie „lewego frontu".

W roku 1926 Nep był w rozkwicie. Nepman stracił dotychczasowe poczucie strachu, wierzył, że Nep jest „na długo" i „na serjo". Znikły wówczas męczące go ograniczenia w postaci upłotnienia (ścieśnienia mieszkańców z powodu braku mieszkań). Nie musiał już tolerować w mieszkaniu swojem sublokatorów. Za remont zniszczonych mieszkań otrzymywał prawo korzystania z lokalu w ciągu 30-u lat, nie obawiając się rekwizycji, ani wprowadzenia nowego lokatora.

W większych restauracjach moskiewskich tuż przy hotelach były dancingi i można było się zabawić jak za dawnych czasów. W hotelu „Europa" w Leningradzie funkcjonował kabaret, dokąd zaglądał również nepman. Bawił się „czerwony kupiec" w kabarecie hotelu Londyńskiego w Odessie. Można żyć twierdził nepman. Twarde ustawy korygował demoralizowaniem urzędników. Pieniądz wówczas był bowiem bardzo ceniony. Rosja Sowiecka przeżywała okres masowych defraudacyj urzędników, ukazał się nowy typ defraudantów, inkasent, który miał wypłacić o godzinie 2-ej płace robotnicze, znikał o dwunastej, by w ciągu 3—4 dni przepić i przehulać pieniądze rządowe. Odbierano sobie kilka lat niedostatku, nędzy i braku. Rozpoczęła się cała kampanja przeciwko defraudantom (rastratczyk).

Zwiedziłem w owym czasie mieszkanie jednego z nepmanów. Nie różniło się ono niczem od mieszkań bogatych ludzi krajów europejskich. Była tam jedynie większa mieszanina stylów mebli. Bogacz skupował po różnych składach wszystko, co pozostało. Pierwsze pytanie, jakie mi zadano, było: „Czy sprowadziłem nuty nowych tańców". Rozmowa toczyła się na temat repertuaru operowego, a w godzinach wieczornych przy spuszczonych roletach pod dźwięki fortepianu tańczono tango, mówiąc z zachwytem o zachodniej Europie, gdzie ludzie tańczą swobodnie tango, shimmy itp.

Wielu z nich wyjeżdżało zagranicę, lecz wracało z powrotem. Zdawałoby się, że można było wywieźć pieniądze i żyć szczęśliwie w Paryżu, Wiedniu, w Berlinie. Lecz możliwości zarobku w Rosji Sowieckiej były jeszcze nieograniczone. Rósł udział kapitału prywatnego w przemyśle i handlu. Znikała chwilowo czujność u ostrożnych nepmanów, zdawało im się czasem, że Nep jest nietylko na serjo, nie tylko na długo, a pozostaje na zawsze.

Czasem budziła się czujność nepmana. W pismach ukazują się drobne notatki o braku kaloszy lub manufaktury. GPU dokonywa rewizyj w sklepach nepmanów, aresztują niektórych pod zarzutem spekulacji, zaczyna się popłoch w sferze nepmańskiej, rodziny spotykających się w loży znikają, ustaje wzajemne odwiedzanie się i urządzanie wielkich przyjęć. Nepman siedzi schowany w domu, lub mieszka u ubogiego krewnego, którego utrzymywał. Gdy rozlega się dzwonek, dochodzono do drzwi po długim namyśle, wpuszczano ludzi po przeprowadzeniu złożonej procedury pytań i odpowiedzi. Dzwonek telefonu płoszył nepmana: a nuż GPU, a nuż wiadomość o aresztowaniu spólnika.

Strach jednak trwał niedługo. Minęła serja aresztowań, znowu wypływał nepman, jeżdżąc własną „prolotką", udając się na wypoczynek do Kisłowodska lub Soczy, odziany w najmodniejsze ubranie zagraniczne. Jeździł sleepingami, zajmował pierwszorzędne hotele, rzucał się w oczy masie robotniczej, która zadawała sobie pytanie: „A gdzie jest ustrój sowiecki, likwidacja burżuazji, państwo socjalistyczne?"

Wyrazem tych nastrojów i zwątpień były odchylenia w łonie partji. Obrońcami dalszej polityki Nepu w partji byli tzw. centryści, którzy głosili hasła rekonstrukcji rozbudowy kraju, kontaktu ze wsią (twarzą do wsi); a ich wyrazicielem był obecnie odchyleniowiec prawicowy Bucharin, który bezwiednie rzucił istotne hasło tamtego okresu: „Enrichessez vous" (wzbogacajcie się). W lapidarny sposób określił to Bucharin: Nasza polityka w stosunku do wsi powinna się rozwijać w tym kierunku, by uchylić i skasować wiele ograniczeń, które hamują rozwój zamożnej i kułackiej gospodarki. Chłopom, wszystkim chłopom należy powiedzieć: „Wzbogacajcie się, rozwijajcie swoją gospodarkę, nie bójcie się, że was przycisną. Kułak, który eksploatuje swoich parobków, składa oszczędności, dokąd je złoży? W rezultacie do naszych banków. Czy jest to z korzyścią dla nas? Oczywiście. Oszczędności kułaka wyzyskamy po to, by móc podtrzymać nowe warstwy chłopskie".

O nastrojach partyj i robotników świadczyć może ogromne podniecenie, jakie zapanowało już nawet po trockiźnie w obozie WKP. (Wszechzwiązkowa komunistyczna partja). Robotnicy leningradzcy dawali szczególny wyraz swemu niezadowoleniu. Dawna stolica, kołyska rewolucji, została odtrącona, punkt ciężkości został przeniesiony do Moskwy, oczywiście że i ta okoliczność wpłynęła na zaostrzenie nastroju opozycyjnego. Pan Leningradu, dawniej przewodniczący północnej komuny, Zinowjew, odzwierciadlał nastroje opozycji. Twarz CK odwrócona do wsi wydawała się opozycji leningradzkiej nieprzychylną wobec miasta, a szczególnie wobec robotników przemysłu. Wskazywano na 14-tym Zjeździe partji na niebezpieczeństwo kułackie we wsi, na wykrzykiwanie hasła twarzą do wsi, na zwiększenie elementu nepowskiego w mieście. Ruch opozycyjny po 14-tym Zjeździe (grudzień 1925 r.) trwał dalej. Elementy niezadowolone, które jeszcze niedawno zwalczały Trockiego, spotkały się z trockizmem, jako z sojusznikiem, cała stara gwardja Leninowska okazała się w opozycji, do opozycji należeli Zinowjew, Trocki, Radek, Rakowski, Sosnowski, Safarow, i in. W szeregach opozycji znajdowała się między innemi i żona Lenina Nadzieżda Konstantinówna Krupskaja.

Spory partyjne interesowały nietylko członków partji, przysłuchiwał się jej i kułak na wsi, czytał je uważnie nepman w mieście. Znajomy mój nepman był całą duszą po stronie CK partji, dojście do władzy opozycji traktował jako likwidację jego interesów, gdy CK zwyciężyło, odetchnął. Zdawało mu się, jak zdawało się to wielu ludziom, odwiedzającym wówczas Rosję Sowiecką, że Sowiety przeżywają ewolucję w kierunku utworzenia niesocjalistycznego rządu włościańsko- robotniczego. Tak łudziła się Europa. Tempo rozwoju sowietyzmu w Rosji zostało zwolnione, żywioły Nepu opanowały coraz mocniej kraj, wdzierając się do Centrali aparatu administracyjnego.

Opozycjonistów złamano, lecz dostrzeżono w porę nowe niebezpieczeństwo i konieczność otrząśnięcia się. Drogą ku temu miała być piatiletka, kolektywizacja wsi, walka z kułakiem, na wsi i w mieście. Społeczeństwu została narzucona nowa nadzieja, nowy plan, nowy program budowania socjalistycznej Republiki Rad. Od roku 1928 społeczeństwo żyje hasłem piatiletki. Czem jest piatiletka — omówimy w następnym artykule.

Zgon ś. p. Kazimierza Lubomirskiego

B. ambasador Rzeczypospolitej w Waszyngtonie zmarł onegdaj w Krakowie po krótkiej grypie, na którą zachorował przed kilku dniami, Kazimierz Lubomirski, ur. 1869 r. odbył studja w Uniwersytecie Jagiellońskim pomiędzy rokiem 1888 a 1892.

Jako ambasador w Waszyngtonie zjednywał sobie uznanie wielkiemi zaletami towarzyskiemi, złączonemi z dużą kulturą serca i umysłu. W ostatnich latach nie brał udziału w życiu publicznem.

1,100.000 szekli w 56 krajach!

Londyn (ŻAT.) Centralne biuro światowej organizacji sjonistycznej komunikuje, iż przygotowanie do XVII kongresu sjonistycznego i kampanja szeklowa rozwijają się w sposób zadowalający.

Egzekutywa wysłała do rozpowszechnienia w 56 krajach 1,100.000 szekli.

Centralne komitety szeklowe i wyborcze ukonstytuowały się już w 25 krajach, pozatem powstały setki lokalnych komitetów.

Ameryka zaakceptowała kwotę 250.000 szekli. Polska — 180.000, w tem Kongresówka i kresy — 100.000, Małopolska wschodnia — 50.000, Małopolska zachodnia — 30,000 szekli. Palestyna ustanowiła kwotę 40.000 szekli.

Rozdział certyfikatów na wyjazd do Palestyny

W tych dniach światowy związek Hechaluc otrzymał z Palestyny sprawozdanie w sprawie podziału nowych certyfikatów. Z ogólnej liczby 1480 nowych certyfikatów zatrzymał rząd palestyński dla siebie 450 certyfikatów, których będzie udzielał turystom pragnącym pozostać w kraju oraz krewnym imigrantów. Pozatem otrzymuje Agencja Żydowska 180 certyfikatów dla rozdziału wśród krewnych osób znajdujących się już w Palestynie. Reszta w ilości 850 certyfikatów jest przeznaczona dla chaluców ze wszystkich krajów. Dla chaluców w Polsce przeznaczono 405 certyfikatów, z czego chalucim w b. Kongresówce otrzymają 270 certyfikatów, a w Małopolsce 135. 300 certyfikatów przeznaczonych jest dla mężczyzn, a 105 dla kobiet. Wedle wiadomości nadesłanych z centrali chaluców kierownictwo tej organizacji unieważniło wszelkie poprzednie uchwały w sprawie podziału certyfikatów. Podział nowych certyfikatów odbędzie się na tej zasadzie, że pierwszeństwo mają chalucim, którzy przebyli conajmniej roczną hachszarę.

Atak rewizjonistów przeciw Egzekutywie sjonistycznej

Londyn (ŻAT.) Centralny Komitet związku rewizjonistów ogłosił ostrzeżenie pod adresem egzekutywy sjonistycznej, w którem stwierdza, że egzekutywa winna pamiętać o tem, iż wszystkie kroki poczynione w toku rokowań z rządem angielskim, winny być przedłożone do zatwierdzenia sjonistycznemu Komitetowi Wykonawczemu i muszą być sankcjonowane przez kongres sjonistyczny, który może je odrzucić.

W organie swym „Najer Weg" rewizjoniści ogłosili wiadomość, że wytyczne Białej Księgi były wiadome egzekutywie sjonistycznej na trzy tygodnie przed jej ogłoszeniem, lecz w ciągu tych 3-ch tygodni egzekutywa nie odbyła ani jednego posiedzenia. (Wiadomość ta wydaje się zupełnie nieprawdopodobna.—Red)

---

skałę, schylają się w głębi jaskini i dołów: szukają Judy. Judo, Judo, gdzieś ty? A góry odbrzmiewają raz drugi i trzeci: Gdzieś ty?...

Panie Świata! Kiedyż potrafię tamę położyć mej fantazji? Przecieram oczy, niczego jednak nie dostrzegam. Wstać usiłuję i z bólu zajęczałem w tej chwili. Uderzyłem głową w coś twardego, zapewne w kamień. Ostry ból do przytomności mnie przywiódł i przywrócił mi pamięć. Wydaje mi się, żem usnął na grobach. Zadrżało nagle powietrze ścieśnione w grocie. Rozpętała się burza górska i lunął deszcz siarczysty. Znużony rozłożyłem się powtórnie na ziemi i nagle poczułem smak słony. Łza z oka do ust mi się wsączyła.

Łza przypomniałem sobie, że od chwili, gdym wszedł do jaskini, ból niewysłowiony, ból miłości bezsilnej serce mi ściskał, jak obcęgami.

Gdym błądził wokoło grobów żyli jeszcze bohaterzy, żyli w mej wyobraźni. Odwiedzić ich tylko przyszedłem i pozdrowić w imieniu młodości mej, rozświetlonej blaskiem ich majestatu. A gdy tylko w twarz mi powiało powietrze grobowe, dowiedziałem się, że ich śmierć porwała, porwała odemnie na wieki. Przedemną tylko tablice kamienne, milczące kamienie...

(Przeł. z hebr. Henryk Teitelbaum)

Akademja ku czci Żabotyńskiego w Krakowie

Kraków, 17 grudnia

Onegdaj odbyła się z inicjatywy Związku Sjonistów Rewizjonistów w Krakowie, uroczysta akademja ku czci 50-ciolecia urodzin Wł. Żabotyńskiego w przepełnionej po brzegi sali „Przedświtu".

Akademję otworzył i przewodniczył tow. Józef **Diament** skreślając w krótkiem przemówieniu charakter uroczystości i usprawiedliwiając nieobecność posła Dra Thona na Akademji jego chwilową niedyspozycją. Przy wspomnieniu nazwiska posła Dra Thona zebrani urządzili Drowi Thonowi owację. Następnie przywitał przewodniczący Prezesa Egzekutywy Org. Sjon. na zach. Małopolskę i Śląsk **Dra I. Schwarzbarta**, który z właściwą sobie swadą wygłasza silne przemówienie o Wł. Żabotyńskim.

P. Dr. Schwarzbart wita zebranych imieniem Egzekutywy Org. Sjońskiej w Krakowie, wskazuje na niezwykle ciężką sytuację, w jakiej się obecnie znajduje politycznie ruch sjoński i na konieczność złączenia wszystkich sił dla wywalczenia zmiany obecnej sytuacji. W chwili tak ciężkiej wyrasta postać Żabotyńskiego do rzędu osobistości, do której zwracamy się z zaufaniem. Nie pora obecnie na walkę przeciw błędom przeszłości, nacisk kłaść trzeba na dalszą konstruktywną pracę, na złączenie sił i działalność polityczną pod kątem widzenia państwa żydowskiego. Są w obozie sjońskim rozmaite poglądy co do kierunku, który reprezentuje Żabotyński, lecz bezsprzecznem jest zdanie, że jest on osobistością, w której goreje najczystszy patrjotyzm sjonistyczny. W pięknych i serdecznych słowach charakteryzuje Dr. Schwarzbart sylwetkę Żabotyńskiego, jego wysoki patos narodowy, wszechstronność wiedzy, siłę przekonań, opartych na granitowych zrębach logiki, fascynujący talent krasomówczy i zdolność porywania tłumów. Przyjdzie czas, kiedy ta niespożyta energja, kiedy to wielkie serce, kiedy ten wielki umysł położy wielkie zasługi na kierowniczem stanowisku światowego ruchu sjońskiego.

Po mowie Dra Schwarzbarta nagrodzonej rzęsistemi oklaskami przez publiczność, zabiera głos tow. L. Seiden. Mowca wskazuje na zadania linji Sjonistów-Rewizjonistów, wyłaniające się w związku z ciężką sytuacją w sjoniźmie i na konieczność zdwojenia wysiłków i przygotowania się do ewent. objęcia steru polityki sjonistycznej.

Z kolei wita przewodniczący członka Rady partyjnej Unji Sjon. Rewizjon. tow. **Jehudę Ohrensteina**, przedstawiając go zebranym jako jednego z bardzo aktywnych działaczy na terenie Małopolski Wschodniej. Tow. Ohrenstein zabiera głos i w przeszło godzinnem porywającem przemówieniu, przeprowadza wnikliwą i subtelną analizę postaci Żabotyńskiego i roli, jaką odgrywa w współczesnem żydostwie. Nie chcemy wskazywać na notoryczny wprost fakt spełnienia się wszystkich przepowiedni, głoszonych przez Żabotyńskiego, gdyż ubolewamy nad tym faktem z wszystkimi szczerze myślącymi sjonistami. Ale stokroć silniejszy jest ból nasz z powodu ignorowania naszych postulatów mimo tego, iż życie na każdym kroku walczy z reprezentowanym dotychczas systemem oficjalnej polityki sjonistycznej. Potężny i dumny Albion z całą pewnością nie chce widzieć nas w charakterze słabego i chwiejnego narodu, występującego w roli jego kontrahenta, albowiem dla takiego narodu, wyposażonego w pełnie międzynarodowych praw politycznych i nieumiejącego z praw tych korzystać, nie rozumiejącego, jak praw tych bronić, niema i nie będzie miała Anglja i inne narody szacunku. Deklaracja Balfoura i mandat też nie były dokumentami, ofiarowanymi nam w dowód naszej bezsilności, jako narodu bezpaństwowego, ale rezultatem czynu legjonu żydowskiego i prawdziwie bohaterskiego stanowiska żydowskiego na konferencji pokojowej. To też narody wchodzące w skład konferencji pokojowej zrozumiały żydowskie dążności wyzwoleńcze, albowiem i one wywalczyły swój byt państwowy dzięki zbiorowemu wysiłkowi wyzwoleńczemu.

W momencie ogólnej depresji ideowej, w chwili rozprzężenia politycznego i gwałtownej ofenzywy naszych wrogów, jest Wł. Żabotyński jedynym mężem zdolnym ująć ster polityki sjonistycznej w mocne dłonie. Żabotyński nie jest tylko nauczycielem narodu żydowskiego, ale jest jego wodzem i jako taki musi zwyciężyć.

Burza długotrwałych oklasków nagrodziła przemówienie tow. Ohrensteina, poczem wśród dźwięków Hatikwy, przewodniczący tow. Diament zamknął Akademję. (J.)

• • •

Wł. Żabotyński podczas swego pobytu w Krakowie przyjął przedstawicieli miejscowych organizacyj i instytucyj rewizjonistycznych, udzielając im informacyj i wskazówek do dalszej pracy.

W niedzielę w południe po przyjeździe do Krakowa, był Wł. Żabotyński podejmowany na obiedzie u państwa drów Ign. Schwarzbartów.

Obrady pro-palestyńskiego komitetu socjalistycznego

Bruksela (ŻAT.) Otwarta tu została sesja Propalestyńskiego Komitetu Socjalistycznego. Obradom przewodniczył przywódca Międzynarodówki Socjalistycznej Emil Vandervelde. Na porządku dziennym: Obecna sytuacja palestyńska, „Biała Księga" rządu angielskiego.

Poszukiwania pokładów metali i minerałów w Palestynie

Londyn. (ŻAT.) Prasa londyńska donosi, że rząd palestyński udzielił 2 Anglikom koncesji na prowadzenie poszukiwań i ewentualną eksploatację pokładów miedzi i manganu w okręgu Akaba. Wartość tych pokładów sięgać ma 25 miljonów funtów.

Jak się ŻAT. dowiaduje, licencję na poszukiwanie w Akaba uzyskał Anglik z Egiptu Kirby, który reprezentuje grupę finansową, obejmującą również kapitał żydowski. Podług opinji kół urzędowych, pokłady manganu w okręgu Akaba są nader ograniczone, również siarka znajduje się w południowej części kraju w małych ilościach.

„Faszysta" Asz na sowieckim indeksie

Brednie sowieckiego „krytyka"

Mińsk. (ŻAT.) W związku z jubileuszem 50-lecia słynnego pisarza żydowskiego Szaloma Asza, znany krytyk sowiecko-żydowski Maks Erik wygłosił w sekcji żydowskiej białoruskiej Akademji Naukowej referat o wartości artystycznej utworów Szaloma Asza.

Należy zwalczać, oświadczył p. Erik, dość rozpowszechnioną opinję, iż nas nie powinna interesować twórczość artystyczna faszysty (!) Szaloma Asza. Autorytet Asza jako artysty z różnych względów znacznie wzrósł wśród burżuazyjnej zagranicy i wogóle w literaturze zachodnio-europejskiej. Asz jest narodowym pisarzem burżuazji żydowskiej, wywiera on jednak wpływ również na znaczne masy zacofanych robotników żydowskich poza granicami Związku Radzieckiego.

Referent dochodzi do wniosku, iż Asz posiada wielki talent i cieszy się popularnością zarówno wśród Żydów jak i nie-Żydów. Wpływ Asza jest wielki nietylko wśród drobnomieszczaństwa, lecz również wśród robotników. Asz jest ideologiem drobnomieszczaństwa żydowskiego, które poddało się dyktaturze wielkiej burżuazji. Ponieważ oddziaływanie faszysty Asza jest znaczne, nie wolno się biernie i obojętnie zachować wobec jego twórczości.

BIALIK WYJECHAŁ DO LONDYNU, dokąd zaproszony został do wygłoszenia referatu na wydziale orjentalnym przy uniwersytecie londyńskim. Przypuszczalnie Bialik wygłosi też referaty na innych uniwersytetach angielskich. Oczekują, iż Bialik podejmowany będzie w Londynie przez Związek pisarzy angielskich.

CHALUCIM Z AMERYKI DO PALESTYNY. Grupa złożona z 12 chaluców wyruszyła z Detroit do Palestyny. Chalucim ci nie osiągnęli jeszcze wieku 21 lat, a w ciągu ostatnich paru lat przysposabiali się do pracy na roli na farmach amerykańskich.

ZNOWU ZBEZCZESZCZENIE CMENTARZA. Niewykryci sprawcy zbezcześcili stary cmentarz żydowski w Hattingen (okręg Rhur). Chuligani zniszczyli całkowicie 14 nagrobków. Barbarzyński ten akt jest niewątpliwie skutkiem agitacji hitlerowców, którzy są bardzo czynni w Hattingen. Policja wyznaczyła wysokie nagrody za wykrycie sprawców.

RABIN GRUNWALD USTĄPIŁ ZE STANOWISKA. Rabin wiedeński dr Maks Grunwald po 35-letniem pełnieniu obowiązków przeszedł w stan spoczynku. Rabin Grunwald zamierza się całkowicie poświęcić pracy naukowej. Dr. Grunwald zdobył sobie imię jako wybitny historyk i folklorysta. Jest on członkiem wielu towarzystw naukowych.

ZAKAZ IMIGRACYJNY BRAZYLJI NIE DOTYCZY KREWNYCH. W związku z zapowiedzianem przez rząd brazylijski wstrzymaniem imigracji z Europy na okres 6 miesięcy, ŻAT dowiaduje się, iż nie jest przewidzianem, aby zakaz imigracyjny dotyczył również krewnych mieszkańców brazylijskich.

BERNARD SINGER Przedruk wzbroniony

Podróż do Rosji sowieckiej

V. Od Nepu do Piatilietki

Opis życia sowieckiego będzie niepojęty dla czytelnika, jeśli nie pozna choćby w ogólnych zarysach stanu rzeczy w tym kraju do okresu piatiletki. Koleje losu każdej warstwy nabierają znaczenia, gdy uprzytomnimy sobie, co doprowadziło Rosję Sowiecką do likwidacji stanu rzeczy, który powstał w roku 1921, po ogłoszeniu N. E. P-u.

Zmęczony głodem, interwencją i wojennym komunizmem, musiał kraj ulec choćby częściowej odbudowie. Należało rozbudować zniszczone fabryki, domy, wciągnąć kapitał zagraniczny do dzieła odbudowy, zerwać na czas dłuższy z polityką masowego odżywiania, utrzymywania całej ludności miejskiej talonami. Przejść w gospodarce na podstawy samoopłacalności, „nauczyć się handlować", jak oświadczył Lenin.

Trzeba było cofnąć się wstecz, ogłosić pauzę i odsapać, nazwano nową ekonomiczną politykę „pieredyszką" Wraz z przyciąganiem kapitału prywatnego z zagranicy drogą udzielania koncesyj odbywał się proces wydobywania wewnętrznego kapitału prywatnego na powierzchnię. Pozwolono ludziom prywatnym budować fabryki, zakładać sklepy, przyczynić się do ożywienia handlu i przemysłu, żyć w ułudzie, że Rosja Sowiecka wraca do ustroju kapitalistycznego.

Zwiedziłem w roku 1923, w okresie miodowych miesięcy Nepu, Rosję Sowiecką. Nęcono wówczas kapitał zagraniczny koncesjami, zapraszano przemysłowców zagranicznych do zakładania fabryk w kraju, zakupywano zagranicą towar brakujący w Rosji Sowieckiej. Kontrakty Kijowskie miały być podkreśleniem tego nowego okresu w życiu gospodarczem. Ówczesny radca poselstwa, dziś sławny Biesiedowski zachęcał sfery przemysłowe polskie oraz prasę do zwiedzenia Kontraktów Kijowskich.

Sklepy prywatne były wówczas otwarte i stanowiły w Moskwie, Kijowie, ówczesnym Petrogradzie od 30 do 40 proc. wszystkich sklepów. Istniały fabryki prywatne, rzemieślnicy zakładali przedsiębiorstwa, trzymając jako majstrowie po 5—6 czeladników. Narkomtrud (komisarjat dla spraw pracy) miał przed sobą już nowe zadania: regulowanie konfliktów między przedsiębiorcą a robotnikiem, zabezpieczenie praw robotnika w przedsiębiorstwach prywatnych.

Ale i nowy człowiek Nepu (Nepman) nie należał do kategorji przedwojennej burżuazji, handlował w okresie wojennego komunizmu na bazarach i na rynkach. Szmuglował i przechowywał złoto, gdy ukrywanie było wzbronione, a uchylenie się od przepisów groziło śmiercią. Dostosował się zupełnie do nowych warunków i pamiętał w pierwszym czasie, że nie można zbyt poważnie wierzyć w Nep, że może szybko nastąpić jego likwidacja. Zapraszany przez władze sowieckie do wzięcia udziału w odbudowie, lękliwie korzystał z oferty Sokolnikawa, Kamieniewa i innych. Handlował w sklepie i budował często fabrykę, lub brał udział w odbudowie, by zalegalizować swoje istnienie, usprawiedliwić swoją konieczność.

Chętnie imał się udziału w mieszanych firmach handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, by w ten sposób korzystać z maximum możliwej nietykalności. Nowy duch zawiał wówczas w miastach i miasteczkach. Prześladowana religja znalazła na nowo swego możnego protektora, w centralnych miastach nepman utrzymywał popa i cerkiew, w żydowskich miastach i miasteczkach utrzymywał rabinat i bóżnicę. Zwiedziłem Kijów w okresie Wielkiejnocy żydowskiej i widziałem dużo sklepów sprzedających macę, księgarnie z sydurami i przedewszystkiem Żyda- protektora, który utrzymywał rabinów, cadyków itp. W Moskwie w roku 1923 mieszkało wówczas kilkadziesiąt rabinów, powstały nowo założone bóżnice, na wszystko łożył Nepman, dawał chętnie, by mieć szczęście w zawodzie, uratować się od klęski, zresztą wydawało mu się, że pieniądze które ma, mogą za godzinę nie należeć do niego.

W synagodze moskiewskiej, na pulpitach były w dalszym ciągu przybite blaszki dawnych potentatów, choć na miejscach ich siedzieli nowi panowie — nepmani. Obok synagogi istniało towarzystwo dobroczynne (gminy już nie było), które nepmanowie szczodrą ręką utrzymywali.

Wprawdzie system podatkowy utrudniał istnienie nepmanów, ale powojenni rycerze przemysłu i handlu nie stosowali się ściśle do przepisów podatkowych. Część pieniędzy ocalała schowana i ciułana przez nepmana. Zamieniał je szybko na dolary i funty.

Na wsi ustało przymusowe ściąganie zboża, wprowadzono normalny podatek chłopski. Dbano o zwiększenie produkcji na wsi i ta troska przyczyniła się po części do tolerancji wobec nowego bohatera wsi, który znikł w okresie wojennego komunizmu. Ukazał się typ gorliwego gospodarza, umiejącego chodzić koło własnych spraw, był nim kułak, który znowu trzymał w garści wieś.

Pieniądz znowu zyskał na znaczeniu. W Mińsku wprowadzono ruletę na cele dobroczynne, wprowadzono pożyczkę z loterją. Zresztą, teatr i gazeta, wstęp do muzeów, odbywał się już tylko za opłatą pieniężną. W Moskwie wprowadzono wyścigi konne. Opera stała się przytułkiem Nepu. W lożach wybrylantowane damy zasiadały jak za dawnych czasów, skupiły brylanty i dzieła sztuki po swoich bogatych i wydziedziczonych poprzedniczkach.

Toteż w Moskwie można było obserwować zjawisko, jak dawne bogaczki obchodziły mieszkania nowobogackich (nuworiszek) i sprzedawały resztki swoich urządzeń, ucząc jednocześnie sposobu obejścia się. Malarze starej szkoły, poniewierani przez państwo- mecenasa, zaglądali do mieszkań nepmanów i tam sprzedawali swe dzieła sztuki. W sklepach starożytności nepman kupował talerze po rodzinie carskiej, uważając, że nowy gust wymaga częstowania kolegów- nepmanów na talerzach z emblematem carskim.

Zjawiła się jednocześnie i literatura z odchyleniem nepmańskiem. Upadocznaja — jak ją nazywano w Rosji Sowieckiej. Objawy tej literatury można było zaobserwować nawet w najskrajniejszem piśmie literackiem LEF, w tak zwanym piśmie „lewego frontu".

W roku 1926 Nep był w rozkwicie. Nepman stracił dotychczasowe poczucie strachu, wierzył, że Nep jest „na długo" i „na serjo". Znikły wówczas męczące go ograniczenia w postaci upłotnienia (ścieśnienia mieszkańców z powodu braku mieszkań). Nie musiał już tolerować w mieszkaniu swojem sublokatorów. Za remont zniszczonych mieszkań otrzymywał prawo korzystania z lokalu w ciągu 30-u lat, nie obawiając się rekwizycji, ani wprowadzenia nowego lokatora.

W większych restauracjach moskiewskich tuż przy hotelach były dancingi i można było się zabawić jak za dawnych czasów. W hotelu „Europa" w Leningradzie funkcjonował kabaret, dokąd zaglądał również nepman. Bawił się „czerwony kupiec" w kabarecie hotelu Londyńskiego w Odessie. Można żyć twierdził nepman. Twarde ustawy korygował demoralizowaniem urzędników. Pieniądz wówczas był bowiem bardzo ceniony. Rosja Sowiecka przeżywała okres masowych defraudacyj urzędników, ukazał się nowy typ defraudantów, inkasent, który miał wypłacić o godzinie 2-ej płace robotnicze, znikał o dwunastej, by w ciągu 3—4 dni przepić i przehulać pieniądze rządowe. Odbierano sobie kilka lat niedostatku nędzy i braku. Rozpoczęła się cała kampanja przeciwko defraudantom (rastratczyk).

Zwiedziłem w owym czasie mieszkanie jednego z nepmanów. Nie różniło się ono niczem od mieszkań bogatych ludzi krajów europejskich. Była tam jedynie większa mieszanina stylów mebli. Bogacz skupował po różnych składach wszystko, co pozostało. Pierwsze pytanie, jakie mi zadano, było: „Czy sprowadziłem nuty nowych tańców" Rozmowa toczyła się na temat repertuaru operowego, a w godzinach wieczornych przy spuszczonych roletach pod dźwięki fortepianu tańczono tango, mówiąc z zachwytem o zachodniej Europie, gdzie ludzie tańczą swobodnie tango, shimmy itp.

Wielu z nich wyjeżdżało zagranicę, lecz wracało z powrotem. Zdawałoby się, że można było wywieźć pieniądze i żyć szczęśliwie w Paryżu, Wiedniu, w Berlinie. Lecz możliwości zarobku w Rosji Sowieckiej były jeszcze nieograniczone. Rósł udział kapitału prywatnego w przemyśle i handlu. Znikała chwilowo czujność w ostrożnych nepmanów, zdawało im się czasem, że Nep jest nietylko na serjo, nie tylko na długo, a pozostaje na zawsze.

Czasem budziła się czujność nepmana. W pismach ukazują się drobne notatki o braku kaloszy lub manufaktury. GPU dokonywa rewizyj w sklepach nepmanów, aresztują niektórych pod zarzutem spekulacji, zaczyna się popłoch w sferze nepmańskiej, rodziny spotykających się w loży znikają, ustaje wzajemne odwiedzanie się i urządzanie wielkich przyjęć. Nepman siedzi schowany w domu, lub mieszka u ubogiego krewnego, którego utrzymywał. Gdy rozlega się dzwonek, dochodzono do drzwi po długim namyśle, wpuszczano ludzi po przeprowadzeniu złożonej procedury pytań i odpowiedzi. Dzwonek telefonu płoszył nepmana: a nuż GPU, a nuż wiadomość o aresztowaniu spólnika.

Strach jednak trwał niedługo. Minęła serja aresztowań, znowu wypływał nepman, jeżdżąc własną „prolotką", udając się na wypoczynek do Kisłowodska lub Soczy, odziany w najmodniejsze ubranie zagraniczne. Jeździł sleepingami, zajmował pierwszorzędne hotele, rzucał się w oczy masie robotniczej, która zadawała sobie pytanie: „A gdzie jest ustrój sowiecki, likwidacja burżuazji, państwo socjalistyczne?"

Wyrazem tych nastrojów i zwątpień były odchylenia w łonie partji. Obrońcami dalszej polityki Nepu w partji byli tzw. centryści, którzy głosili hasła rekonstrukcji rozbudowy kraju, kontaktu ze wsią (twarzą do wsi); a ich wyrazicielem był obecnie odchyleniowiec prawicowy Bucharin, który bezwiednie rzucił istotne hasło tamtego okresu: „Enrichessez vous" (wzbogacajcie się). W lapidarny sposób określił to Bucharin: Nasza polityka w stosunku do wsi powinna się rozwijać w tym kierunku, by uchylić i skasować wiele ograniczeń, które hamują rozwój zamożnej i kułackiej gospodarki. Chłopom, wszystkim chłopom należy powiedzieć: „Wzbogacajcie się, rozwijajcie swoją gospodarkę, nie bójcie się, że was przycisną. Kułak, który eksploatuje swoich parobków, składa oszczędności, dokąd je złoży? W rezultacie do naszych banków. Czy jest to z korzyścią dla nas? Oczywiście. Oszczędności kułaka wyzyskamy po to, by móc podtrzymać nowe warstwy chłopskie".

O nastrojach partyj i robotników świadczyć może ogromne podniecenie, jakie zapanowało już nawet po trockiźnie w obozie WKP. (Wszechzwiązkowa komunistyczna partja). Robotnicy leningradzcy dawali szczególny wyraz swemu niezadowoleniu. Dawna stolica, kołyska rewolucji, została odtrącona, punkt ciężkości został przeniesiony do Moskwy, oczywiście że i ta okoliczność wpłynęła na zaostrzenie nastroju opozycyjnego. Pan Leningradu, dawniej przewodniczący północnej komuny, Zinowjew, odzwierciadlał nastroje opozycji. Twarz CK odwrócona do wsi wydawała się opozycji leningradzkiej nieprzychylną wobec miasta, a szczególnie wobec robotników przemysłu. Wskazywano na 14-tym Zjeździe partji na niebezpieczeństwo kułackie we wsi, na wykrzykiwanie hasła twarzą do wsi, na zwiększenie elementu nepowskiego w mieście. Ruch opozycyjny po 14-tym Zjeździe (grudzień 1925 r.) trwał dalej. Elementy niezadowolone, które jeszcze niedawno zwalczały Trockiego, spotkały się z trockizmem, jako z sojusznikiem, cała stara gwardja Leninowska okazała się w opozycji, do opozycji należeli Zinowjew, Trocki, Radek, Rakowski, Sosnowski, Safarow, i in. W szeregach opozycji znajdowała się między innemi i żona Lenina Nadzieżda Konstantinówna Krupskaja.

Spory partyjne interesowały nietylko członków partji, przysłuchiwał się jej i kułak na wsi, czytał je uważnie nepman w mieście. Znajomy mój nepman był całą duszą po stronie CK partji, dojście do władzy opozycji traktował jako likwidację jego interesów, gdy CK zwyciężyło, odetchnął. Zdawało mu się, jak zdawało się to wielu ludziom, odwiedzającym wówczas Rosję Sowiecką, że Sowiety przeżywają ewolucję w kierunku utworzenia niesocjalistycznego rządu włościańsko- robotniczego. Tak łudziła się Europa. Tempo rozwoju sowietyzmu w Rosji zostało zwolnione, żywioły Nepu opanowały coraz mocniej kraj, wdzierając się do Centrali aparatu administracyjnego.

Opozycjonistów złamano, lecz dostrzeżono w porę nowe niebezpieczeństwo i konieczność otrząśnięcia się. Drogą ku temu miała być piatiletka, kolektywizacja wsi, walka z kułakiem, na wsi i w mieście. Społeczeństwu została narzucona nowa nadzieja, nowy plan, nowy program budowania socjalistycznej Republiki Rad. Od roku 1928 społeczeństwo żyje hasłem piatiletki. Czem jest piatiletka — omówimy w następnym artykule.

Zgon ś. p. Kazimierza Lubomirskiego

B. ambasador Rzeczypospolitej w Waszyngtonie zmarł onegdaj w Krakowie po krótkiej grypie, na którą zachorował przed kilku dniami, Kazimierz Lubomirski, ur. 1869 r. odbył studja w Uniwersytecie Jagiellońskim pomiędzy rokiem 1888 a 1892.

Jako ambasador w Waszyngtonie zjednywał sobie uznanie wielkiemi zaletami towarzyskiemi, złączonemi z dużą kulturą serca i umysłu. W ostatnich latach nie brał udziału w życiu publicznem.

DZIEŃ POLITYCZNY

Ferje zimowe Sejmu i Senatu

Ponieważ jest przewidziane, że Sejm jeszcze w bieżącym tygodniu załatwi najważniejsze sprawy znajdujące się na porządku dziennym, marszałkowie Sejmu i Senatu ustalą prawdopodobnie ferje zimowe ciał ustawodawczych na czas od 20 bm. do 8 stycznia.

Rekordowa liczba skarg wyborczych

Do Sądu Najwyższego wpłynęło dotąd 106 skarg przeciwko przeprowadzeniu wyborów do Sejmu i Senatu. Nie jest to cyfra ostateczna, gdyż skargi wpływają w dalszym ciągu. Chwilowo trudno ustalić, kiedy Sąd Najwyższy zajmie się temi skargami.

Echa Brześcia

W „Naprzodzie" czytamy: „Ostatnia audjencja ambasadora Rzplitej Polskiej przy Watykanie p. Skrzyńskiego u papieża Piusa XI miała przebieg bardzo przykry. Papież w cierpkich słowach, bez ogródek, wyraził się o świeżych wypadkach w Polsce. W następstwie p. Skrzyński udaje się na 4-miesięczne ferje, co jest pojęte jako demonstracja rządu polskiego przeciw Watykanowi.

Co więcej! Nuncjusz papieski w Warszawie monsignore Marmaggi otrzymał od rządu marszałka Piłsudskiego order „Polonia Restituta". Otóż papież odmówił nuncjuszowi pozwolenia na przyjęcie tego orderu".

• • •

Sanacyjny „Ekspress Poranny" wraca ponownie do postawionego żądania, ażeby sami b. więźniowie brzescy przemówili i sformułowali swe oskarżenie. „Chodzi tu przecież — pisze „Ekspress " — nie o polityczne, lecz o ściśle etyczne zagadnienie: czy były i jakie wypadki dokonywania fizycznych gwałtów nad więźniami, oraz kto jest ich domniemanym sprawcą, czy sprawcami. Na to pytanie wyraźnie, bez żadnych niedomówień, będzie można odpowiedzieć tylko wówczas, gdy się je skieruje na drogę prawnych dochodzeń.

Dlatego powtarzamy: niechaj ci, którzy się uważają za ofiary, lub za świadków owych gwałtów, zarzucą dotychchczasowe swe obawy, zdobędą się na odwagę i wystąpią z formalną skargą, przytoczą wiadome im fakty, daty i nazwiska, a wówczas sprawa będzie musiała być ponad wszelką wątpliwość wyjaśniona i konsekwencje wyciągnięte. Sama zaś akcja polityczna nietylko nie wyjaśni, ale jeszcze bardziej zagmatwa całą sprawę".

Bankiet pożegnalny na cześć b. min. Kwiatkowskiego

Prasa warszawska donosi, że w sali Malinowej hotelu „Bristol" ma odbyć się bankiet pożegnalny na cześć b. ministra handlu i przemysłu inż. Kwiatkowskiego, w którym weźmie m. in. udział obecny minister handlu i przemysłu płk. Prystor. B. minister Kwiatkowski wyjeżdża na miesięczny urlop do Zakopanego, a następnie obejmie generalne stanowisko dyrektora fabryki państwowej „Mościce" w Tarnowie z pensją 10.000 zł. miesięcznie.

WIADOMOŚCI Z KRAJU

ODSŁONIĘCIE NAGROBKA KU CZCI BŁP. BORYSA STAWSKIEGO

Z okazji pierwszej rocznicy zgonu zasłużonego działacza sjonistycznego, adwokata Borysa Stawskiego odbyło się na cmentarzu żydowskim w Warszawie odsłonięcie nagrobka. Na uroczystość żałobną przybyli oprócz rodziny liczni przyjaciele zmarłego, reprezentanci organizacyj i związków sjonistycznych, oraz prezydjum Towarzystwa Przyjaciół Uniwersytetu Hebrajskiego, którego Borys Stawski był przewodniczącym. W uroczystości wziął udział również poeta Leib Jaffe

PRELEKCJA PROF. ROBAKA NA UNIWERSYTECIE WARSZAWSKIM

Na uniwersytecie warszawskim odbyła się onegdaj prelekcja znakomitego filozofa żydowskiego ze Stanów Zjednoczonych profesora Robaka. Przed prelekcją wygłosił prof Kotarbiński mowę, w której dał ocenę działalności naukowej prof. Robaka. Prof. Kotarbiński scharakteryzował m. in. prof. Robaka, jako Żyda narodowego, interesującego się literaturą żydowską i językiem żydowskim. Następnie prof. Robak wygłosił odczyt n. t. „Nowa teorja w dziedzinie charakterologji".

ORYGINALNY BANKIET AGUDY

Aguda europeizuje się szybko i przejmuje zwyczaje europejskich stronnictw. Niedawno święciła bankietem bardzo uroczyście „zwycięstwo" odniesione podczas wyborów, w czasie których uzyskała — jak wiadomo — jeden mandat. Bankiet odbył się w Warszawie przy ul. Franciszkańskiej 4, a wziął w nim udział rabin rzeszowski pos. Lewin, oraz agudowcy wybrani z list sanacji. W bankiecie wzięło udział ponadto 200 osób

SKUTKI PIERWSZYCH ŚNIEŻYC

Z powodu ostatnich, dość licznych burz śniegowych szczególnie na kresach, została wstrzymana w wielu miejscach komunikacja kolejowa. Niedaleko Włodzimierza Wołyńskiego pociąg nie mógł przez 5 godzin ruszyć z miejsca, dopiero wysłany z Zamościa specjalny pociąg ratunkowy usunął z toru śnieg i oczyścił linję. Również komunikacja telefoniczna została w niektórych miejscach przerwana z powodu śnieżyc. Wiadomości o przerwaniu komunikacji telefonicznej i kolejowej nadchodzą z wielu stron Polski. Śnieżyce, szczególnie silnie dają się we znaki w południowej Polsce i na kresach

Z powodu mrozu panującego w ostatnich dniach pojawiła się na Wiśle pod Warszawą pierwsza kra.

PRZERWANY PROCES PRZECIW B. POSŁOWI DOBROCHOWI

W sądzie w Radomiu rozpatrywaną była sprawa przeciwko b. posłowi Dobrochowi, oskarżonemu o wystąpienia antypaństwowe i rozsiewanie fałszywych wiadomości. Rozprawa na wniosek obrony została przerwana do dnia 20 bm. celem przesłuchania dodatkowych świadków.

KTO ZAMORDOWAŁ?

Lwowska „Chwila" donosi: Dnia 27 listopada br. odroczona została rozprawa przeciwko Pawłowi i Michałowi Hindecom, oskarżonym o zamordowanie, względnie współudział w tej zbrodni, dokonaej na J. Zadorożnym w Senkowcach, powiecie rawskim. Proces ten, oparty wyłącznie na poszlakach, siłą faktu wywołał sensację. W danym wypadku sprawa doznała znaczniejszego powikłania z dwóch powodów: primo, pierwszy oskarżony stojąc na stanowisku, że zarzuconego mu mordu nie popełnił, już był raz skazany na śmierć, za tę właśnie zbrodnię, secundo, drugi oskarżony, któremu prokurator zarzucał jedynie współudział, został skazany za to na 6 lat ciężkiego więzienia, a w międzyczasie wobec swojego obrońcy dra Hankiewicza złożył przyznanie, że to on jest mordercą Zadorożnego.

Po uchyleniu wyroku śmierci sprawa znalazła się ponownie na wokandzie sądu przysięgłych we Lwowie. Tym razem w obronie pierwszego oskarżonego wystąpił adwokat Hankiewicz, drugiego zaś b. prok. Gürtler, który zarzucił pierwszemu obrońcy, że nadużył zaufania swojego klijenta i za ofiarowanie mu odpowiedniej nagrody Michał Hnidec zgodził się wziąć na siebie rolę mordercy, albowiem w myśl nowej procedury karnej nie mogła mu grozić większa kara, aniżeli przy pierwszym wymiarze za tę samą zbrodnię, tj. 6 lat.

W wyniku znanego incydentu między obydwoma obrońcami rozprawę odroczono.

Odbędzie się ona w tej kadencji sądu przysięgłych i rozpocznie się 27 bm.

NIEZWYKŁA TRAGEDJA WE LWOWIE

W nocy z niedzieli na poniedziałek rozegrała się we Lwowie, w mieszkaniu przy ul. Franciszkańskiej 7 ponura tragedja w rodzinie popularnego wywiadowcy policyjnego, Kazimierza Bandrowskiego.

Śp. Bandrowski powrócił w niedzielę wieczorem do domu i zaopiekował się chorą na grypę żoną. Po pewnym czasie ułożył się do snu. Około godziny 12-tej w nocy Bandrowski się obudził, podszedł do stolika nocnego, z którego wyjął rewolwer. Z rewolwerm w ręku powrócił do łóżka i w tym momencie lewą ręką (gdyż był mańkutem) strzelił do siebie w bok, poniżej żeber. Pierwsza kula przeszyła go na wylot i utkwiła w przeciwległej ścianie. Mimoto denat miał jeszcze tyle siły, że (również lewą ręką) strzelił drugi raz w to samo miejsce. Kula znalazła ujście przez drugie ramię i zraniła leżącą obok żonę Bandrowskiego, Wandę, w prawą pierś. Na krzyk żony nadbiegli sąsiedzi, którzy zaalarmowali policję i pogotowie ratunkowe. Na miejsce przybył dotychczasowy przełożony śp. Bandrowskiego nadkom. Schwarz, który wydał odpowiednie zarządzenia. Lekarz pogotowia ratunkowego stwierdził zgon Bandrowskiego wskutek krwotoku wewnętrznego. Żona Bandrowskiego, raniona w pierś, po zaopatrzeniu przewieziona została do szpitala powszechnego. Stan jej nie jest groźny.

Wdrożone dochodzenia wykazują, iż śp Bandrowski od kilku dni nosił się z zamiarem samobójstwa i w tym kierunku zdradzał się przed swojem otoczeniem. Potęgował się silny rozstrój nerwowy i najprawdopodobniej B. popełnił samobójstwo na tem tle. W niedzielę przedpołudniem Bandrowski pełnił jeszcze służbę jako wywiadowca Wydziału Śledczego.

Tragiczna śmierć zdolnego i popularnego funkcjonarjusza PP wywołała — szczególnie w kołach policyjnych — wstrząsające wrażenie.

SENSACYJNE BANKRUCTWO W POZNANIU

Wielką sensację wywołała w Poznaniu wiadomość, że znana firma Jan Łuczak, popadła w niewypłacalność. Łuczak należał do najzamożniejszych mieszczan poznańskich. Był on właścicielem wielkiego sklepu z odzieżą męską oraz pasażu „Apollo", gdzie mieścił się z jednej strony hotel, zamieniony obecnie na biura, dwa kina, „Apollo" i „Metropolis", znana restauracja z dancingiem, sklepy itd. Przed 9-ma miesiącami Łuczak poddał się nadzorowi sądowemu. Przypuszczano wówczas, że są to chwilowe trudności płatnicze. Tymczasem teraz Łuczak ogłosił niewypłacalność.

PRZEZ PIĘĆ LAT OKRADAŁ BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

W Warszawskim sądzie okręgowym odbył się onegdaj proces rzucający jaskrawe światło na gospodarkę niektórych instytucyj państwowych. Przed sądem stanął urzędnik kasowy Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, p. Antoni Kamiński, oskarżony o kradzież 27.000 zł. Sumę tę skradł Kamiński w ciągu 5 lat W czasie procesu przesłuchano eksperta, który stwierdził, że w banku wprowadzono zły system buchalteryjny, który umożliwiał niewykrycie kradzieży w ciągu pięciu lat. Oskarżony przyznał się do kradzieży i tłumaczył ją tem, że żona jego była chora na gruźlicę, wobec tego pragnął ją leczyć. Sąd skazał Kamińskiego na dwa i pół roku więzienia.

RADJO

ŚRODA, 17 GRUDNIA

Kraków (313) 11'40 Przegl. prasy. PAT. 11'58 Sygnał, hejnał. 12'10 Gramof. 13'10 Kom. meteor. 15 Kom. gosp. 15'50 Radjokronika. 16'15 Dla najmłodszych 16'45 Gramof. 17 Kwadrans harcerski. 17'15 Odczyt pt. „Rodin i jego sekretarz" — wygł. p. W. Hulewicz. 17'45 Koncert P. R., (Heykens, Zimmer, Ketelbey, Moret, Czajkowski). 18'45 Rozmait., komun. 18'55 „Gawędy podhalańskie". 19'10 Skrz. i giełda rolni. 19'25 Gramof. 19'35 Dziennik prasowy. 20 Odczyt pt. „Europeizacja Hiszpanji" — wygł. dr. St. Ciesielska- Borkowska. 20'15 Feljet. 20'30 Muzyka. 20'45 Kwadrans liter. 21 Koncert Filh. Warsz. (Różycki, Chopin, Karłowicz, Szymanowski, Statkowski). 22'30 Komun. 23 Muz. tan. 24 Hejnał.

Lwów (35.1) 11'40--24 p. Kraków.

Katowice (408.7) 11'40 PAT. 11'58 Sygnał, hejnał. 12'10 Gramfo. 13'10 Kom meteor. 15 Kom gosp. 15'20 Komun. 16'15 Dla dzieci. 16'45 Gramof. 17'15 Odczyt z Wilna. 17'45 Koncert. 18'45 D c. powieści 19 Rozmait 19'15 Odczyt. 19'35 Dziennik prasowy 20 „Kwadrans buchaltera . 21 Koncert (p. Kraków). 22'30 Kom. met or 23 Skrz po:zt franc.

Wiedeń (516.3) 15'20, 17, 19 35, 22'10 Muz.

Budapeszt (550.5) 9'15, 12'05, 17'25. 19'35. 20 Muz.

Königswusterhausen (1635) 20 Muz.

KONCERTY WARSZAWSKIE BĘDĄ TRANSMITOWANE DO AMERYKI

W myśl porozumienia między Polskiem Radjo a europejskiem przedstawicielstwem National Broadcasting Company z końcem stycznia, albo w połowie lutego rozpoczną się stałe transmisje koncertów z Filharmonji warszawskiej na drugą półkulę. Inicjatywę tych transmisyj powzięło Towarzystwo amerykańskie. (PAT).

KRONIKA

Wschód słońca 7. m. 40

Grudzień
17
Środa
27 Kislew 5691

Zachód słońca 3. m. 24

Sąd uchylił konfiskatę „Nowego Dziennika"

Z Sądu Okręgowego w Krakowie otrzymujemy następujące pismo:

Sąd okręgowy Wydział IV. karny na posiedzeniu niejawnem w dniu 13-go grudnia 1930 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu Okręgowego wydał następujące postanowienie:

Uchyla się po myśli par. 489 austr. pr. k. zarządzoną przez Prokuratora Sądu Okręgowego w Krakowie dnia 11. XII. 1930 r. konfiskatę czasopisma „Nowy Dziennik" Nr 329 z daty 12. XII. 1930 r. z powodu treści artykułu zamieszczonego na stronie 3-ciej pod napisem „Jak brzmi wniosek w sprawie Brześcia", a to od słów „pociągnął do" do słów „nad Bugiem" i od słów „Więzienie w Brześciu" do słów „naszej cywilizacji", albowiem treść tegoż artykułu jako wniosek nagły Stronnictwa Narodowego zgłoszony został do laski Marszałka Sejmu, zatem jako integralna część protokołu sejmowego nie podlega konfiskacie. — Przewodniczący: (—) S. O. M. Pilarski m. p. Protokolant: (—) Strawiński m. p.

Wielka Akademja Makkabeuszowska

Dnia 20 bm. odbędzie się w sali Żyd. Teatru przy ul. Bocheńskiej Wielka Akademja Makkabeuszowska, urządzona staraniem Żydowskiego Funduszu Narodowego. Na bogaty i urozmaicony program złożą się produkcje muzyczno- wokalne, żywe obrazy itp. Uroczyste przemówienie wygłosi dr. D. Bulwa. Początek o godz. 7.30 wieczór.

Pozostałe bilety do nabycia w Żyd. Funduszu Narodowym, Stradom 15.

Uroczystości Chanukowe na prowincji

Z ramienia Centrali Keren Kajemeth Leisrael w Krakowie odbędą się następujące uroczystości makkabeuszowskie:

Bochnia — 20 bm. — ref. dr. Kalman Stein.
Nowy Sącz — 20 bm. — ref. prof. M. Muhlstein.
Żywiec — 20 bm. — ref. mgr. Leon Salpeter.
Jasło — 21 bm. — ref. Chaim Neiger z Tarnowa.
Jaworzno — 21 bm. — ref. rabin Naftali Halpern.
Korczyna — 21 bm. — ref. Józef Fromowicz z Jasła.
Mielec — 21 bm. — ref. dr. Jakób Frand.
Trzebinia — 21 bm. — ref. Haos Löw z Oświęcimia.
Zagórz — 21 bm. — ref. Łazarz Mandel z Sanoka.

Godziny otwarcia jadłodajni w Krakowie

Magistrat m. Krakowa jako władza administracyjna ogólnej ustalił następujące godziny otwarcia jadłodajni obowiązujące z dniem 1 stycznia 1931 r.

pierwszorzędne jadłodajnie jak restauracje, cukiernie, kawiarnie, mleczarnie, paszteciarnie, piwiarnie, winiarnie, miodowne, bary itp. opłacające świadectwa I i II kategorji, mogą być otwarte we wszystkie dni przez cały rok od godziny 6 do 24,

wszystkie inne jadłodajnie, mogą być otwarte we wszystkie dni przez cały rok od godziny 6 do 23

jadłodajnie, opłacające świadectwa I i II kategorji, mogą na skutek wniesionego podania uzyskać ze Starostwa Grodzkiego przedłużenie czasu otwarcia poza określoną wyżej godzinę na okres czasu niedłuższy od 1 roku.

Winni przekroczenia tych przepisów ulegają w drodze postępowania karno- administracyjnego karze grzywny do 2.000 zł i karze aresztu do 6 tygodni albo jednej z tych kar.

— NASZYCH SZAN. ABONENTÓW krakowskich przepraszamy za pewne nieregularności w doręczaniu pisma w ostatnich dniach, wynikłe wskutek zachorowań kilku roznosicieli na grypę.

— NOCNY DYŻUR APTEK. Dziś w nocy z środy na czwartek mają dyżur apteki: ul. Grodzka 26, pl. Matejki 3, ul. Sienkiewicza 2, Rakowicka 12, Dietla 36 i Rynek podgórski 9.

— Z KRAKOWSKICH SZKÓŁ DOKSZTAŁCAJĄCYCH. Wczoraj odbyło się posiedzenie wydziału miejscowego dla szkół dokształcających pod przewodnictwem wiceprezydenta m. Ostrowskiego przy współudziale naczelnika wydziału kuratorjum p. Miskego oraz wizytatora szkół dokształcających p. Bulewskiego. Przyjęto sprawozdanie za ubiegły rok szkolny i o wpisach na rok bieżący, w którym do 23 szkół dokształcających zapisało się ogółem uczniów i uczenic 4622, z tego uczniów do szkół zawod. dokszt. 3415, uczenic do szkół zawod. dokszt. 767, dalej uczniów i uczenic do szkół dokszt. handl. 440. Wydział zatwierdził wprowadzenie w tym roku nauki gospodarstwa domowego we wszystkich zawodowych szkołach dokształcających dla dziewcząt zgodnie z nowym programem nauki wydanym przez kuratorjum. W dalszym ciągu wydział przyjął sprawozdanie o wycieczkach uczniów na koszt gminy z kredytu przeznaczonego na nagrody dla najpilniejszych uczniów. 77 uczniów zwiedziło zakłady przemysłowe w Bielsku, Hucie Bismarka, Chorzowie, Andrychowie i Kątach, nadto zwiedzili uczniowie Częstochowę i Warszawę. Organizatorowi tych wycieczek dyr. Haraschinowi oraz kierownikom poszczególnych grup, wydział wyraził podziękowanie.

— ZE STOWARZYSZENIA KANDYDATÓW ADWOKACKICH. Walne zgromadzenie Stowarzyszenia Kandydatów adwokackich okręgu Sądu apelacyjnego w Krakowie dokonało wyboru nowych władz Stowarzyszenia w składzie następującym: prezes dr. Stanisław Frommer, wiceprezesi dr. Maksymiljan Hornung, dr. Marceli Schnurer, sekretarz dr. Henryk Bader, skarbnik dr. Jan Rapaport, członkowie wydziału dr. Jan Bader, dr. Emil Gottlieb, dr. Izydor Szubert, zastępcy członków wydziału mr. Laura Baderowa, dr. Ernest Landau, dr. Maksymiljan Pufeles, komisja rewizyjna dr. Gerszon Bazes, dr. Bauminger i dr. Maurycy Pufeles.

Agendy biura pośrednictwa przy Stow. Kand. Adw. prowadzi nadal prezes dr. Frommer, do którego uprasza Stow. skierowywać zgłoszenia wolnych posad dla kandydatów adwokackich. Adres: dr. St. Frommer w kancelarji adwokata Trammera ul. Florjańska 28, Nr. tel. 113-35.

— KTO MA PRAWO POBIERANIA OPŁAT DROGOWYCH. Ministerstwo spraw wewnętrznych wyjaśniło, że w związku z odnośnym wyrokiem Najwyższego Trybunału Administracyjnego opłaty drogowe na budowę i utrzymanie dróg pobierać, mogą tylko wojewódzkie i powiatowe związki komunalne, w drodze uchwał. Gminy miejskie i wiejskie zarówno wydzielone jak i niewydzielone, nie mają w żadnym razie prawa do pobierania tych opłat. W razie konieczności pokrycia kosztów budowy względnie utrzymania dróg, gminy miejskie i wiejskie korzystać mogą z szeregu innych źródeł, m. in. z podatku inwestycyjnego.

— POD ZARZUTEM ZAMORDOWANIA SZWAGRA. W toku dalszych dochodzeń w sprawie znalezionych zwłok zamordowanego w dniu 12 bm. Władysława Curyły z Borzęcina, powiat Brzesko (o czem onegdaj donieśliśmy), został przytrzymany Andrzej Wójcik, szwagier wymienionego, jako silnie podejrzany o dokonanie morderstwa względnie o branie udziału w zamordowaniu Curyły. Dalsze dochodzenia w toku.

— NIEZWYKŁY „FIGIEL". Policja przytrzymała Figla Władysława z zawodu muzyka, zam. przy ul. Botanicznej 6 za oszustwo polegające na tem, że w dniu 3 bm. zwrócił się telefonicznie do Zakładu Zaopatrzenia Wojskowego przy ulicy Bosackiej i podając się za dowódcę DOK zarządził, ażeby przyjęto do powyższego Zakładu w charakterze pracownika Figla Władysława, co też uczyniono. Po kilkunastu dniach oszustwo wyszło na jaw.

— JESZCZE JEDEN NAIWNY. Wanuch Michał, kowal z Siedlisk, pow. Jasło, kupił na plantach od nieznanego mu osobnika 2 pierścionki złote za kwotę 100 złotych. Jak się później okazało, Wanuch padł ofiarą oszustwa, gdyż pierścionki owe są sporządzone z mało wartościowego metalu.

Śledztwo w sprawie tajemniczego zgonu b[...] [...]towskich dotąd nie zostało zakoń[...]

Głośna była w lecie br. sprawa tajemniczego zgonu dwóch uczniów, braci Lubartowskich, synów urzędnika pocztowego, zam. przy ul. Mogilskiej w Krakowie oraz zachorowania ich korepetytora, który stołował się u Lubartowskich. Aresztowana pod zarzutem otrucia chłopców druga żona Lubartowskiego, laborantka w szpitalu epidemicznym św. Łazarza, została w toku śledztwa sądowego wypuszczona na wolną stopę na skutek decyzji sędziego śledczego Dra Czuchajowskiego. Jakkolwiek podejrzana Marja Lubartowska znajduje się od 4 i pół miesięcy na wolnej stopie, śledztwo przeciw niej toczy się w dalszym ciągu i nie [...] końcowe. Jak słychać [...] żliwiony jest wyłącznie nie[...] zwłoką w przeprowadzeniu [...] nae zakwestjonowanego u [...] który spożyli chłopcy bezp[...] waniem. Mianowicie prof. D[...] mił lekarskie, U. J. dotąd n[...] oczenia wyniku ekspertyzy. [...] ie ze zrozumiałem zaintere[...] twa w tej zagadkowej afer[...]

— PLON JEDNEJ DOB[...] by organa policji [...] sztowały następujące osoby: [...] cera, za systematyczną kr[...] ceniskich, niezustalonej ilości [...] Leona Goldsingera, tapicera [...] lowskiej 2, 2) Henryka Sz[...] wyłudzenie kwoty 70 złotych [...] służącej, zam. przy ul. Se[...] koszta związane z wyrobien[...] Pawłowska, krawczynię, z[...] l. 5 za kradzież skórek fu[...] kamerykaych, wartości ok[...] Jakóba Kandla, właściciela [...] przy ul. Florjańskiej 33 — [...] 4) Franciszka Wancłewicza, [...] oka 13 jako podejrzanego o [...] szkodę Eugenjusza Müllera, [...] oka 29, warsztacie 5) Stefana [...] zam. Kalwaryjska 57 za zło[...] dzenia osobowego wartości [...] Dra Farbera, właściciela [...] oraz niegrawne posiadanie b[...]

— WYPRAWY ZŁODZIEJS[...] bm. niewykryci sprawcy [...] ku kelnerów, przy ul. Brack[...] maszynę do pisania marki „[...] lang Zygmunt, kapitan, zam. [...] zgłosił, że dnia 15 bm. nieznany [...] cy dobranego klucza dostał się [...] i skradł na szkodę jego [...] go jednego garderobę wartości [...] Stańkowi Izakowi, robotnikowi, [...] skiej 10 dnia 15 bm. skradziono [...] szkania garderobę i bieliznę wa[...] — Wojas Jan, porucznik 40 p. p. [...] że dnia 15 bm. w poczekalni II. k[...] Krakowie nieznany sprawca, kor[...] uwagi, skradł mu walizkę z gard[...] złotych. — Klausnerowi Salomo[...] Pędzichów l. 19 podczas ścisku w [...] go Teatru skradziono portfel za[...] tych, 3 weksle na kwotę 1680 złoty[...] bisty.

— UROCZYSTE OTWARCIE LOK[...] WEGO MAKKABI (Kraków) w [...] przy ul. Gertrudy 16, nastąpi we [...] bm., o godz. 7.30 wiecz. Na uroczystość [...] klubu zaprasza wszystkich członków [...] gremjalnego obowiązkowego przybycia. S[...] towy. Osobnych zaproszeń nie wysyła się. [...] ści oficjalnej zebranie towarzyskie.

— MATERJAŁ OPAŁOWY BEZPŁATNI[...] UBOGICH. Uboga ludność może [...] otrzymywać bezpłatnie materjał [...] nia w dni poniedziałkowe w sklepie p. Run[...] ul. Brzozowa 16.

— NA ŚWIĘTA urządza

Del-Ka

i w tym roku swoim Odbiorcom niespodziankę, albowiem pomimo dalszej zniżki cen przyjmują file przy sprzedaży każdej, w dzisiejszym anonsie wymienionej pary — gazetowy czek wartości Zł. 1. — A zatem uwaga! Czek taki wyciąć i przechować! Szkoda w tych ciężkich czasach każdego grosza. — Uwaga! Czek świąteczny „Delka" na ostatniej stronie.

4060m

Zwycięstwo Kanolda

cukierków eukaliptusowo — mentolowych we walce z grypą, która przy używaniu tych cukierków ustępuje, do nabycia w handlach cukierniczych.

4048er

DZIEŃ POLITYCZNY

Ferje zimowe Sejmu i Senatu

Ponieważ jest przewidziane, że Sejm jeszcze w bieżącym tygodniu załatwi najważniejsze sprawy znajdujące się na porządku dziennym, marszałkowie Sejmu i Senatu ustalą prawdopodobnie ferje zimowe ciał ustawodawczych na czas od 20 bm. do 8 stycznia.

Rekordowa liczba skarg wyborczych

Do Sądu Najwyższego wpłynęło dotąd 106 skarg przeciwko przeprowadzeniu wyborów do Sejmu i Senatu. Nie jest to cyfra ostateczna, gdyż skargi wpływają w dalszym ciągu. Chwilowo trudno ustalić, kiedy Sąd Najwyższy zajmie się temi skargami.

Echa Brześcia

W „Naprzodzie" czytamy: „Ostatnia audjencja ambasadora Rzplitej Polskiej przy Watykanie p. Skrzyńskiego u papieża Piusa XI miała przebieg bardzo przykry. Papież w cierpkich słowach, bez ogródek, wyraził się o świeżych wypadkach w Polsce. W następstwie p. Skrzyński udaje się na 4-miesięczne ferje, co jest pojęte jako demonstracja rządu polskiego przeciw Watykanowi.

Co więcej! Nuncjusz papieski w Warszawie monsignore Marmaggi otrzymał od rządu marszałka Piłsudskiego order „Polonia Restituta". Otóż papież odmówił nuncjuszowi pozwolenia na przyjęcie tego orderu".

• • •

Sanacyjny „Ekspress Poranny" wraca ponownie do postawionego żądania, ażeby sami b. więźniowie brzescy przemówili i sformułowali swe oskarżenie. „Chodzi tu przecież — pisze „Ekspress " — nie o polityczne, lecz o ściśle etyczne zagadnienie: czy były i jakie wypadki dokonywania fizycznych gwałtów nad więźniami, oraz kto jest ich domniemanym sprawcą, czy sprawcami. Na to pytanie wyraźnie, bez żadnych niedomówień, będzie można odpowiedzieć tylko wówczas, gdy się je skieruje na drogę prawnych dochodzeń.

Dlatego powtarzamy: niechaj ci, którzy się uważają za ofiary, lub za świadków owych gwałtów, zarzucą dotychczasowe swe obawy, zdobędą się na odwagę i wystąpią z formalną skargą, przytoczą wiadome im fakty, daty i nazwiska, a wówczas sprawa będzie musiała być ponad wszelką wątpliwość wyjaśniona i konsekwencje wyciągnięte. Sama zaś akcja polityczna nietylko nie wyjaśni, ale jeszcze bardziej zagmatwa całą sprawę".

Bankiet pożegnalny na cześć b. min. Kwiatkowskiego

Prasa warszawska donosi, że w sali Malinowej hotelu „Bristol" ma odbyć się bankiet pożegnalny na cześć b. ministra handlu i przemysłu inż. Kwiatkowskiego, w którym weźmie m. in. udział obecny minister handlu i przemysłu płk. Prystor. B. minister Kwiatkowski wyjeżdża na miesięczny urlop do Zakopanego, a następnie obejmie generalne stanowisko dyrektora fabryki państwowej „Mościce" w Tarnowie z pensją 10.000 zł. miesięcznie.

WIADOMOŚCI Z KRAJU

ODSŁONIĘCIE NAGROBKA KU CZCI BŁP. BORYSA STAWSKIEGO

Z okazji pierwszej rocznicy zgonu zasłużonego działacza sjonistycznego, adwokata Borysa Stawskiego odbyło się na cmentarzu żydowskim w Warszawie odsłonięcie nagrobka. Na uroczystość żałobną przybyli oprócz rodziny liczni przyjaciele zmarłego, reprezentanci organizacyj i związków sjonistycznych, oraz prezydjum Towarzystwa Przyjaciół Uniwersytetu Hebrajskiego, którego Borys Stawski był przewodniczącym. W uroczystości wziął udział również poeta Leib Jaffe.

PRELEKCJA PROF. ROBAKA NA UNIWERSYTECIE WARSZAWSKIM

Na uniwersytecie warszawskim odbyła się onegdaj prelekcja znakomitego filozofa żydowskiego ze Stanów Zjednoczonych profesora Robaka. Przed prelekcją wygłosił prof Kotarbiński mowę, w której dał ocenę działalności naukowej prof. Robaka. Prof. Kotarbiński scharakteryzował m. in. prof. Robaka, jako Żyda narodowego, interesującego się literaturą żydowską i językiem żydowskim. Następnie prof. Robak wygłosił odczyt n. t. „Nowa teorja w dziedzinie charakterologji".

ORYGINALNY BANKIET AGUDY

Aguda europeizuje się szybko i przejmuje zwyczaje europejskich stronnictw. Niedawno święciła bankietem bardzo uroczyście „zwycięstwo" odniesione podczas wyborów, w czasie których uzyskała — jak wiadomo — jeden mandat. Bankiet odbył się w Warszawie przy ul. Franciszkańskiej 4, a wziął w nim udział rabin rzeszowski pos. Lewin, oraz agudowcy wybrani z list sanacji. W bankiecie wzięło udział ponadto 200 osób

SKUTKI PIERWSZYCH ŚNIEŻYC

Z powodu ostatnich, dość licznych burz śniegowych szczególnie na kresach, została wstrzymana w wielu miejscach komunikacja kolejowa. Niedaleko Włodzimierza Wołyńskiego pociąg nie mógł przez 5 godzin ruszyć z miejsca, dopiero wysłany z Zamościa specjalny pociąg ratunkowy usunął z toru śnieg i oczyścił linję. Również komunikacja telefoniczna została w niektórych miejscach przerwana z powodu śnieżyc. Wiadomości o przerwaniu komunikacji telefonicznej i kolejowej nadchodzą z wielu stron Polski. Śnieżyce, szczególnie silnie dają się we znaki w południowej Polsce i na kresach

Z powodu mrozu panującego w ostatnich dniach pojawiła się na Wiśle pod Warszawą pierwsza kra.

PRZERWANY PROCES PRZECIW B. POSŁOWI DOBROCHOWI

W sądzie w Radomiu rozpatrywaną była sprawa przeciwko b. posłowi Dobrochowi, oskarżonemu o wystąpienia antypaństwowe i rozsiewanie fałszywych wiadomości. Rozprawa na wniosek obrony została przerwana do dnia 20 bm. celem przesłuchania dodatkowych świadków.

KTO ZAMORDOWAŁ?

Lwowska „Chwila" donosi: Dnia 27 listopada br. odroczona została rozprawa przeciwko Pawłowi i Michałowi Hindecom, oskarżonym o zamordowanie, względnie współudział w tej zbrodni, dokonanej na J. Zadorożnym w Senkowcach, powiecie rawskim. Proces ten, oparty wyłącznie na poszlakach, siłą faktu wywołał sensację. W danym wypadku sprawa doznała znaczniejszego powikłania z dwóch powodów: primo, pierwszy oskarżony stojąc na stanowisku, że zarzuconego mu mordu nie popełnił, już był raz skazany na śmierć, za tę właśnie zbrodnię, secundo, drugi oskarżony, któremu prokurator zarzucał jedynie współudział, został skazany za to na 6 lat ciężkiego więzienia, a w międzyczasie wobec swojego obrońcy dra Hankiewicza złożył przyznanie, że to on jest mordercą Zadorożnego.

Po uchyleniu wyroku śmierci sprawa znalazła się ponownie na wokandzie sądu przysięgłych we Lwowie. Tym razem w obronie pierwszego oskarżonego wystąpił adwokat Hankiewicz, drugiego zaś b. prok. Gürtler, który zarzucił pierwszemu obrońcy, że nadużył zaufania swojego klijenta i za ofiarowanie mu odpowiedniej nagrody Michał Hnidec zgodził się wziąć na siebie rolę mordercy, albowiem w myśl nowej procedury karnej nie mogła mu grozić większa kara, aniżeli przy pierwszym wymiarze za tę samą zbrodnię, tj. 6 lat.

W wyniku znanego incydentu między obydwoma obrońcami rozprawę odroczono.

Odbędzie się ona w tej kadencji sądu przysięgłych i rozpocznie się 27 bm.

NIEZWYKŁA TRAGEDJA WE LWOWIE

W nocy z niedzieli na poniedziałek rozegrała się we Lwowie, w mieszkaniu przy ul. Franciszkańskiej 7 ponura tragedja w rodzinie popularnego wywiadowcy policyjnego, Kazimierza Bandrowskiego.

Śp. Bandrowski powrócił w niedziele wieczorem do domu i zaopiekował się chorą na grypę żoną. Po pewnym czasie ułożył się do snu. Około godziny 12-tej w nocy Bandrowski się obudził, podszedł do stolika nocnego, z którego wyjął rewolwer. Z rewolwerm w ręku powrócił do łóżka i w tym momencie lewą ręką (gdyż był mańkutem) strzelił do siebie w bok, poniżej żeber. Pierwsza kula przeszyła go na wylot i utkwiła w przeciwległej ścianie. Mimoto denat miał jeszcze tyle siły, że (również lewą ręką) strzelił drugi raz w to samo miejsce. Kula znalazła ujście przez drugie ramię i zraniła leżącą obok żonę Bandrowskiego, Wandę, w prawą pierś. Na krzyk żony nadbiegli sąsiedzi, którzy zaalarmowali policję i pogotowie ratunkowe. Na miejsce przybył dotychczasowy przełożony śp. Bandrowskiego nadkom. Schwarz, który wydał odpowiednie zarządzenia. Lekarz pogotowia ratunkowego stwierdził zgon Bandrowskiego, wskutek krwotoku wewnętrznego. Żona Bandrowskiego, raniona w pierś, po zaopatrzeniu przewieziona została do szpitala powszechnego. Stan jej nie jest groźny.

Wdrożone dochodzenia wykazują, iż śp Bandrowski od kilku dni nosił się z zamiarem samobójstwa i w tym kierunku zdradzał się przed swojem otoczeniem. Potęgował się silny rozstrój nerwowy i najprawdopodobniej B. popełnił samobójstwo na tem tle. W niedzielę przedpołudniem Bandrowski pełnił jeszcze służbę jako wywiadowca Wydziału Śledczego.

Tragiczna śmierć zdolnego i popularnego funkcjonarjusza PP wywołała — szczególnie w kołach policyjnych — wstrząsające wrażenie.

SENSACYJNE BANKRUCTWO W POZNANIU

Wielką sensację wywołała w Poznaniu wiadomość, że znana firma Jan Łuczak, popadła w niewypłacalność. Łuczak należał do najzamożniejszych mieszczan poznańskich. Był on właścicielem wielkiego sklepu z odzieżą męską oraz pasażu „Apollo", gdzie mieścił się z jednej strony hotel, zamieniony obecnie na biura, dwa kina, „Apollo" i „Metropolis", znana restauracja z dancingiem, sklepy itd. Przed 9-ma miesiącami Łuczak poddał się nadzorowi sądowemu. Przypuszczano wówczas, że są to chwilowe trudności płatnicze. Tymczasem teraz Łuczak ogłosił niewypłacalność.

PRZEZ PIĘĆ LAT OKRADAŁ BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

W Warszawskim sądzie okręgowym odbył się onegdaj proces rzucający jaskrawe światło na gospodarkę niektórych instytucyj państwowych. Przed sądem stanął urzędnik kasowy Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, p. Antoni Kamiński, oskarżony o kradzież 27.000 zł. Sumę tę skradł Kamiński w ciągu 5 lat. W czasie procesu przesłuchano eksperta, który stwierdził, że w banku wprowadzono zły system buchalteryjny, który umożliwiał niewykrycie kradzieży w ciągu pięciu lat. Oskarżony przyznał się do kradzieży i tłumaczył ją tem, że żona jego była chora na gruźlicę, wobec tego pragnął ją leczyć. Sąd skazał Kamińskiego na dwa i pół roku więzienia.

RADJO

ŚRODA, 17 GRUDNIA

Kraków (313) 11'40 Przegl. prasy. PAT. 11'58 Sygnał, hejnał. 12'10 Gramof. 13'10 Kom. meteor. 15 Kom gosp. 15'50 Radjokronika. 16'15 Dla najmłodszych 16'45 Gramof. 17 Kwadrans harcerski. 17'15 Odczyt pt. „Rodin i jego sekretarz" — wygł. p. W. Hulewicz. 17'45 Koncert P. R., (Heykens, Zimmer, Ketelbey, Moret, Czajkowski). 18'45 Rozmait., komun. 18'55 „Gawędy podhalańskie". 19'10 Skrz. i giełda rolni. 19'25 Gramof. 19'35 Dziennik prasowy. 20 Odczyt pt. „Europeizacja Hiszpanji" — wygł. dr. St. Ciesielska- Borkowska. 20'15 Feljet. 20'30 Muzyka. 20'45 Kwadrans liter. 21 Koncert Filh. Warsz. (Różycki, Chopin, Karłowicz, Szymanowski, Statkowski). 22'30 Komun. 23 Muz. tan. 24 Hejnał.

Lwów (35.1) 11'40--24 p. Kraków.

Katowice (408.7) 11'40 PAT. 11'58 Sygnał, hejnał. 12'10 Gramfo. 13'10 Kom meteor. 15 Kom gosp. 15'20 Komun. 16'15 Dla dzieci. 16'45 Gramof. 17'15 Odczyt z Wilna. 17'45 Koncert. 18'45 D c. powieści 19 Rozmait 19'15 Odczyt. 19'35 Dziennik prasowy 20 „Kwadrans buchaltera . 21 Koncert (p. Kraków). 22'30 Kom. met or 23 Skrz poczt franc.

Wiedeń (516.3) 15'20, 17, 19'35, 22'10 Muz.

Budapeszt (550.5) 9'15, 12'05, 17'25. 19'35. 20 Muz.

Königswusterhausen (1635) 20 Muz.

KONCERTY WARSZAWSKIE BĘDĄ TRANSMITOWANE DO AMERYKI

W myśl porozumienia między Polskiem Radjo a europejskiem przedstawicielstwem National Broadcasting Company z końcem stycznia, albo w połowie lutego rozpoczną się stałe transmisje koncertów z Filharmonji warszawskiej na drugą półkulę. Inicjatywę tych transmisyj powzięło Towarzystwo amerykańskie. (PAT).

KRONIKA

Wschód słońca 7. m. 40	Grudzień 17 Środa 27 Kislew 5691	Zachód słońca 3. m. 24

Sąd uchylił konfiskatę „Nowego Dziennika“

Z Sądu Okręgowego w Krakowie otrzymujemy następujące pismo:

Sąd okręgowy Wydział IV. karny na posiedzeniu niejawnem w dniu 13-go grudnia 1930 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu Okręgowego wydał następujące postanowienie:

Uchyla się po myśli par. 489 austr. pr. k. zarządzoną przez Prokuratora Sądu Okręgowego w Krakowie dnia 11. XII. 1930 r. konfiskatę czasopisma „Nowy Dziennik“ Nr. 329 z daty 12. XII. 1930 r. z powodu treści artykułu zamieszczonego na stronie 3-ciej pod napisem „Jak brzmi wniosek w sprawie Brześcia“, a to od słów „pociągnął do“ do słów „nad Bugiem“ i od słów „Więzienie w Brześciu“ do słów „naszej cywilizacji“, albowiem treść tegoż artykułu jako wniosek nagły Stronnictwa Narodowego zgłoszony został do laski Marszałka Sejmu, zatem jako integralna część protokołu sejmowego nie podlega konfiskacie. — Przewodniczący: (—) S. O. M. Pilarski m. p. Protokolant: (—) Strawiński m. p.

Wielka Akademja Makkabeuszowska

Dnia 20 bm. odbędzie się w sali Żyd. Teatru przy ul. Bocheńskiej Wielka Akademja Makkabeuszowska, urządzona staraniem Żydowskiego Funduszu Narodowego. Na bogaty i urozmaicony program złożą się produkcje muzyczno- wokalne, żywe obrazy itp. Uroczyste przemówienie wygłosi dr. D. Balwa. Początek o godz. 7.30 wieczór.

Pozostałe bilety do nabycia w Żyd. Funduszu Narodowym, Stradom 15.

Uroczystości Chanukowe na prowincji

Z ramienia Centrali Keren Kajemeth Leisrael w Krakowie odbędą się następujące uroczystości makkabeuszowskie:

Bochnia — 20 bm. — ref. dr. Kalman Stein.
Nowy Sącz — 20 bm. — ref. prof. M. Muhlstein.
Żywiec — 20 bm. — ref. mgr. Leon Salpeter.
Jasło — 21 bm. — ref. Chaim Neiger z Tarnowa.
Jaworzno — 21 bm. — ref. rabin Naftali Halpern.
Korczyna — 21 bm. — ref. Józef Fromowicz z Jasła.
Mielec — 21 bm. — ref. dr. Jakób Frand.
Trzebinia — 21 bm. — ref. Hans Löw z Oświęcimia.
Zagórz — 21 bm. — ref. Łazarz Mandel z Sanoka.

Godziny otwarcia jadłodajni w Krakowie

Magistrat m. Krakowa jako władza administracji ogólnej ustalił następujące godziny otwarcia jadłodajni obowiązujące z dniem 1 stycznia 1931 r.

pierwszorzędne jadłodajnie jak restauracje, cukiernie, kawiarnie, mleczarnie, paszteciarnie, piwiarnie, winiarnie, miodowne, bary itp. opłacające świadectwa I i II kategorji, mogą być otwarte we wszystkie dni przez cały rok od godziny 6 do 24,

wszystkie inne jadłodajnie, mogą być otwarte we wszystkie dni przez cały rok od godziny 6 do 23.

jadłodajnie, opłacające świadectwa I i II kategorji, mogą na skutek wniesionego podania uzyskać ze Starostwa Grodzkiego przedłużenie czasu otwarcia poza określoną wyżej godzinę na okres czasu niedłuższy od 1 roku.

Winni przekroczenia tych przepisów ulegną w drodze postępowania karno- administracyjnego karze grzywny do 2.000 zł i karze aresztu do 6 tygodni albo jednej z tych kar.

— NASZYCH SZAN. ABONENTÓW krakowskich przepraszamy za pewne nieregularności w doręczaniu pisma w ostatnich dniach, wynikłe wskutek zachorowań kilku roznosicieli na grypę.

— NOCNY DYŻUR APTEK. Dziś w nocy z środy na czwartek mają dyżur apteki: ul. Grodzka 26, pl. Matejki 3, ul. Sienkiewicza 2, Rakowicka 12, Dietla 36 i Rynek podgórski 9.

— Z KRAKOWSKICH SZKÓŁ DOKSZTAŁCAJĄCYCH. Wczoraj odbyło się posiedzenie wydziału miejscowego dla szkół dokształcających pod przewodnictwem wiceprezydenta m. Ostrowskiego przy współudziale naczelnika wydziału kuratorjum p. Miskyego oraz wizytatora szkół dokształcających p. Bulewskiego. Przyjęto sprawozdanie za ubiegły rok szkolny i o wpisach na rok bieżący, w którym do 23 szkół dokształcających zapisało się ogółem uczniów i uczenic 4622, z czego uczniów do szkół zawod. dokszt. 3415, uczenic do szkół zawod. dokszt. 767, dalej uczniów i uczenic do szkół dokszt. handl. 440. Wydział zatwierdził wprowadzenie w tym roku nauki gospodarstwa domowego we wszystkich zawodowych szkołach dokształcających dla dziewcząt zgodnie z nowym programem nauki wydanym przez kuratorjum. W dalszym ciągu wydział przyjął sprawozdanie o wycieczkach uczniów na koszt gminy z kredytu przeznaczonego na nagrody dla najpilniejszych uczniów. 77 uczniów zwiedziło zakłady przemysłowe w Bielsku, Hucie Bismarka, Chorzowie, Andrychowie i Kątach, nadto zwiedzili uczniowie Częstochowę i Warszawę. Organizatorowi tych wycieczek dyr. Haraschinowi oraz kierownikom poszczególnych grup, wydział wyraził podziękowanie.

— ZE STOWARZYSZENIA KANDYDATÓW ADWOKACKICH. Walne zgromadzenie Stowarzyszenia Kandydatów adwokackich okręgu Sądu apelacyjnego w Krakowie dokonało wyboru nowych władz Stowarzyszenia w składzie następującym: prezes dr. Stanisław Frommer, wiceprezes dr. Maksymiljan Hornung, dr. Marceli Schnur, sekretarz dr. Henryk Bader, skarbnik dr. Jan Rapaport, członkowie wydziału dr. Jan Bader, dr. Emil Gottlieb, dr. Izydor Szubert, zastępcy członków wydziału mr. Laura Baderowa, dr. Ernest Landau, dr. Maksymiljan Pufeles, komisja rewizyjna dr. Gerszon Bazes, dr. Bauminger i dr. Maurycy Pufeles.

Agendy biura pośrednictwa przy Stow. Kand. Adw. prowadzi nadal prezes dr. Frommer, do którego uprasza Stow. skierowywać zgłoszenia wolnych posad dla kandydatów adwokackich. Adres: dr. St. Frommer w kancelarji adwokata Trammera ul. Florjańska 28, Nr. tel. 113-35.

— KTO MA PRAWO POBIERANIA OPŁAT DROGOWYCH. Ministerstwo spraw wewnętrznych wyjaśniło, że w związku z odnośnym wyrokiem Najwyższego Trybunału Administracyjnego opłaty drogowe na budowę i utrzymanie dróg pobierać, mogą tylko wojewódzkie i powiatowe związki komunalne, w drodze uchwał. Gminy miejskie i wiejskie zarówno wydzielone jak i niewydzielone, nie mają w żadnym razie prawa do pobierania tych opłat. W razie konieczności pokrycia kosztów budowy względnie utrzymania dróg, gminy miejskie i wiejskie korzystać mogą z szeregu innych źródeł, m. in. z podatku inwestycyjnego.

— POD ZARZUTEM ZAMORDOWANIA SZWAGRA. W toku dalszych dochodzeń w sprawie znalezionych zwłok zamordowanego w dniu 12 bm. Władysława Curyły z Borzęcina, powiat Brzesko (o czem onegdaj donieśliśmy), został przytrzymany Andrzej Wójcik, szwagier wymienionego, jako silnie podejrzany o dokonanie morderstwa względnie o branie udziału w zamordowaniu Curyły. Dalsze dochodzenia w toku.

— NIEZWYKŁY „FIGIEL“. Policja przytrzymała Figla Władysława z zawodu muzyka, zam. przy ul. Botanicznej 6 za oszustwo polegające na tem, że w dniu 3 bm. zwrócił się telefonicznie do Zakładu Zaopatrzenia Wojskowego przy ulicy Bosackiej i podając się za dowódcę DOK zarządził, ażeby przyjęto do powyższego Zakładu w charakterze pracownika Figla Władysława, co też uczyniono. Po kilkunastu dniach oszustwo wyszło na jaw.

— JESZCZE JEDEN NAIWNY. Wanuch Michał, kowal z Siedlisk, pow. Jasło, kupił na plantach od nieznanego mu osobnika 2 pierścionki złote za kwotę 100 złotych. Jak się później okazało, Wanuch padł ofiarą oszustwa, gdyż pierścionki owe są sporządzone z mało wartościowego metalu.

Śledztwo w sprawie tajemniczego zgonu b[...] towskich dotąd nie zostało zakoń[...]

Głośna była w lecie br. sprawa tajemniczego zgonu dwóch uczniów, braci Lubartowskich, synów urzędnika pocztowego, zam. przy ul. Mogilskiej w Krakowie oraz zachorowania ich korepetytora, który stołował się u Lubartowskich. Aresztowana pod zarzutem otrucia chłopców druga żona Lubartowskiego, laborantka w szpitalu epidemicznym św. Łazarza, została w toku śledztwa sądowego wypuszczona na wolną stopę na skutek decyzji sędziego śledczego Dra Czmichajowskiego. Jakkolwiek podejrzana Marja Lubartowska znajduje się od 4 i pół miesięcy na wolnej stopie, śledztwo przeciw niej toczy się w dalszym ciągu i nie [...] kończone. Jak słychać dotąd [...] żłowiony jest wyłącznie nie[...] zwłoką w przeprowadzeniu [...] nae zakwestjonowanego [...] który spożyli chłopcy bezp[...] waniem. Mianowicie prof. D[...] mi lekarskie, U. J. dotąd n[...] ozenia wyniku ekspertyzy. [...] je se zrozumiałem zaint[...] wa w tej zagadkowej afer[...]

— PLON JEDNEJ DOBY [...] by organa policji [...] sztowały następujące osoby [...] cera, za systematyczną [...] terskich, nieustalonej [...] Leona Goldsingera, kupiec[...] lowskiej 2, 2) Henryka Sz[...] wyłudzenie kwoty 70 złotych [...] służącej, zam. przy ul. Se[...] koszta związane z wyrobien[...] Pawłowska, krawczynię, z[...] l. 5 za kradzież skórek lis[...] kanadyjskich, wartości około [...] Jakóba Kandla, właściciela [...] przy ul. Florjańskiej 33. — [...] 4) Franciszka Wancierwicza [...] oka 19 jako podejrzanego [...] szkodę Eugenjusza Müllera [...] oka 29 [...] 5) Stefan[...] zam. Kalwaryjska 57 za [...] dzenie [...] wartości [...] Dra Farbera, właściciela [...] oraz nieprawne posiadanie [...]

— WYPRAWY ZŁODZIEJ[...] bm. niewykryci sprawcy [...] ku żołnierów, przy ul. Brzoz[...] maszynę do pisania marki „[...] lang Zygmunt, kapitan, zam. [...] zgłosił, że dnia 15 bm. nieznany [...] cy dobranego klucza dostał się [...] i skradł na szkodę jego [...] go Jeżego garderobę wartości [...] Stańkowi Izakowi, rotmistrzowi [...] skiej 10 dnia 15 bm. skradziono [...] szkania garderobę i bieliznę war[...] — Wojas Jan, porucznik 40 p. p. [...] że dnia 15 bm. w poczekalni II. k[...] Krakowie nieznany sprawca, korzy[...] uwagi, skradł mu walizkę z gard[...] złotych. — Klausnerowi Salomo[...] Pędzichów l. 19 podczas ścisku w [...] go Teatru skradziono portfel, za[...] tych, 3 weksle na kwotę 1680 złoty[...] bisty.

— UROCZYSTE OTWARCIE LOK[...] WEGO MAKKABI (Kraków) w [...] przy ul. Gertrudy 16, nastąpi we [...] bm., o godz. 7.30 wiecz. Na uroczystość [...] klubu zaprasza wszystkich członków [...] gremjalnego obowiązkowego przybycia. [...] towy. Osobnych zaproszeń nie wysyła się [...] ści oficjalnej zebranie towarzyskie.

— MATERJAŁ OPAŁOWY BEZPŁATNI[E] UBOGICH. Uboga ludność może [...] otrzymywać bezpłatnie materjał [...] nia w dni poniedziałkowe w sklepie p. Ru[...] ul. Brzozowa 16.

— NA ŚWIĘTA urządza

Del-Ka

i w tym roku swoim Odbiorcom niespodziankę, albowiem pomimo dalszej zniżki cen przyjmują filje przy sprzedaży każdej, w dzisiejszym numerze wymienionej pary — gazetowy czek wartości Zł. 1. — A zatem uwaga! Czek taki wyciąć i przechować! Szkoda w tych ciężkich czasach każdego grosza. — Uwaga! Czek świąteczny „Delka“ na ostatniej stronie.

4060m

Zwycięstwo Kanolda

cukierków eukaliptusowo — mentolowych we walce z grypą, która przy używaniu tych cukierków ustępuje. do nabycia w handlach cukierniczych.

4048er

oddziałów Orga- „WIZO" polsce i Śląsku!

został zwolany XVII. Kon czasu otwarcia bram Pale- cze przed problemami tak li obecnej. Po latach bez- ji ofiar — chcą nam unie- naszej Ojczyzny.
gresu sjonistycznego usły swój głos, usłyszy to, co ęka.
gresu usłyszy cały cywili- stwo nadal zwarcie i soli- co dała nam deklaracja andat.
gresu dowiedzą się kiero- wiatowej, że żydostwo w i niepodległość Palesty- przeciwnie, wbrew osta- u palestyńskiego podwaja la zrealizowania ostatecz- dbudowy Erec Izrael.
chwili zwracamy się do stańcie i Wy w naszych dy szekla. Znamy Waszą y, że jak dotychczas, tak naszych nadziei i spełni

yczny musi wykazać, że ików nie tylko nie zmala- a. Tych wszystkich, którzy po ostatnich wypadkach, ej idei zwerbować.
wamy dziś Kobietę Żydow

Kupujcie szekel! Sprzeda-

ralna Komisja Szeklowa ach. Małopolski i Śląska.

—ogo—

anukowe w szkole brajskiej

zajem odbyła się onegdaj zjum hebrajskiem, przy ul. zystość chanukowa, która e młodzieży i rodziców. Na ę produkcje chóru szkolnego, yczne, tańce, piękna inscenza chema: „Maot szel Chanuka". granie jednoaktówki. Ten o- rana połączony był z wręcze- matkowego trzem uczniom rzy od 10 lat brali udział w u- owkowych, a w roku beżą ąż szkołę. W imieniu kierowni renowił i wręczył „dyplomy

zakończyła się odegraniem przez wiązanki pieśni żydowskich. w hebrajskiej szkole powszechnej wieczorki chanukowe dla najmłod ychowanków szkoły hebrajskiej. Na złożyły się głównie tańce i śpiewy e.

Jednodniówka „Jehudy"

UDA", jednodniówka z okazji jubileu- ganizacyi młodzieży „Jehuda" 1910—1930 ć tej interesującej jednodniówki składa- następujące artykuły: Pos. Dr. Ozjasz z okazji jubileuszu Jehudy. Dr I. Schwarz- t: „Jehuda" na dalszą drogę... Dr. W. Ber elhammer: Biała Księga i białoniebieski Sztan dar. Dr. O. Herschdörfer: In Oriente lux; Dr. B. Katz: J. C. Rimnos. B. Herzog: Herzl i mło- dzież. L. Rozner: O treść pracy młodzień- czych organizacyj sjonistycznych. H. Weksner: O dom ludowy dla młodzieży żydowskiej. R. Hochman: Nasz jubileusz... Listy chaluców, członków Jehudy. H. Nehmer: Jehuda. D. Schiff: Obóz „Jehudy" w rogu 1930. Pamięci błp. Dra S. Wahrhaftiga. Kronika jubileuszowa. Adres Kraków, Stradom 15. Cena 1 zł.

DOM WYCIECZKOWY ŻYDOWSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO W ZAKOPANEM NA JASZCZURÓWCE.

Po długich i mozolnych wysiłkach udało się Zarządowi Żydowskiego Towarzystwa Krajoznawczego zrealizować projekt założenia własnego Domu Wycieczkowego w Zakopanem na Jaszczurówce. Dom ten, pięknie położony, posiadający wszelkie wygody, a mianowicie: światło elektryczne, kanalizację, wodociągi, łazienki auto do dyspozycji mieszkańców Domu oraz sprężysta administracja udostępni turystom pobyt w Zakopanem. W związku z tem Ż. T. K. organizuje w tym roku 10- i 15-dniowe wycieczki i kolonje wypoczynkowe turystyczne. Dom Wycieczkowy będzie otwarty zarówno dla wycieczek zbiorowych szkolnych, związków, instytucyj, jakoteż dla poszczególnych turystów bez przerwy w ciągu całego roku. Zapisy przyjmuje Centrala Ż.T.K. Warszawa ul. Ogrodowa 8a, lub też administracja Domu Wycieczkowego w Jaszczurówce ad Zakopane, Hotel „Warszawski".

Marszałek Piłsudski na urlopie

(Od naszego sprawozdawcy parlamentarnego)

Warszawa, 15 grudnia.

Marszałek Piłsudski wyjechał już na urlop. Wszystko odbywa się wedle ściśle opracowanego planu. Jeszcze wiosną oświadczył marsz. Piłsudski w rozmowie z księciem Radziwiłłem że zamierza późną jesienią, albo z początkiem zimy wyjechać na portugalską wyspę Maderę.

Wybory zostały przeprowadzone, Sejm opracowywuje nowy regulamin, przygotowuje się do przeprowadzenia zmiany konstytucji, a w międzyczasie załatwi bez wielkich trudności budżet.

Utworzono nowy rząd, któryby potrafił silną dłonią kierować państwem w czasie nieobecności marsz. Piłsudskiego. Wszystko jedno, kto jest tam wiceministrem albo ministrem. Często odgrywa wiceminister większą rolę niż sam minister.

W pierwszych szeregach rządu znajduje się faktycznie brygada oddanych ludzi, którzy przebyli z marsz. Piłsudskim całą drogę na polach bitew i w polityce.

Premjer Sławek przeszedł z marsz. Piłsudskim niemal całą swoją karjerę, począwszy od P. P. S. i Legjonów. W ciężkich kijowskich" czasach pracował pułk. Sławek w drugim oddziale sztabu następnie przeszedł do polityki parlamentarnej. Podobnie pracował wicepremjer Pieracki, kierując z początku drugim oddziałem sztabu i przechodząc potem do polityki parlamentarnej.

Minister spraw zagranicznych Zaleski nie przebył może tych wszystkich etapów, jakkolwiek zawsze bronił orjentacji legjonowej mieszkając w czasie wojny w Londynie. Ale jego zastępca, wiceminister pułk. Beck był przez długi czas uczniem marsz. Piłsudskiego i będzie zawsze wiernie reprezentował jego bieg myśli w polityce zagranicznej.

Na czele ministerstwa pracy znajduje się stary piłsudczyk, gen. Hubicki. Ministerstwem handlu kieruje pułk. Prystor. ministerstwem spraw wewnętrznych — gen. Składkowski, a jego głównym zastępcą jest były dowódca 7. pułku ułanów, legjonista pułk. Stamirowski.

Na czele ministerstwa skarbu znajduje się były szef drugiego oddziału sztabu pułk. Matuszewski. Jego zastępca jest legjonista z pierwszej brygady pułk. Koc, a jego drugim zastępcą p. Starzyński, który przeszedł szkołę legjonową. Na czele ministerstwa robót publicznych stoi legjonista, gen. Norwid-Neugebauer.

Ministerstwem reformy rolnej kieruje również działacz polityczny, który przebył wszystkie walki niepodległościowe obozu marsz. Piłsudskiego, p. Kozłowski. Tylko na dwóch punktach pozostawiono „cywilów" i nowych ludzi: w ministerstwie rolnictwa i w ministerstwie komunikacji, gdzie się obecnie przeprowadza komercjalzację kolei.

Marszałek Świtalski jest byłym adjutantem marszałka Piłsudskiego. Marszałek Senatu organizował na rozkaz marszałka Piłsudskiego władze cywilne w okręgu mińskim w roku 1919. Rząd więc oraz reprezentanci władzy ustawodawczej przedstawiają charakter jednolity.

A trzeba stwierdzić, że jakkolwiek ostatnie wywiady marszałka Piłsudskiego nie są już tak efektowne jak poprzednie, to jednak są wyraźniejsze jako dyrektywy i rozkazy. Przed wyjazdem udzielił marsz. Piłsudski wywiadu, który jest jasną dyrektywą, jak Sejm ma zmienić konstytucję, albo mówiąc wyraźniej, jaką władzę powinien posiadać Prezydent państwa.

Marsz. Piłsudski nie chce otrzymać władzy od Sejmu lub Senatu, zbyt lekceważy z dawnych czasów te instytucje. Pragnie, by człowiek na najwyższym urzędzie był wybierany przez sam lud we formie plebiscytu (dawne hasło Wyzwolenia) Zato atoli pragnie marsz. Piłsudski, by najwyższy przedstawiciel narodu posiadał najwyższą (suwerenną) władzę. Najcięższe i najostrzejsze konflikty oraz najważniejsze sprawy winien rozstrzygać wyłącznie Prezydent państwa, a nie inna instancja.

Prezydent państwa winien np. mieć prawo podpisywać i zawierać układy pożyczkowe. W starej konstytucji stał Prezydent państwa na czele armii w czasie pokoju (było to zwrócone przeciwko marsz. Piłsudskiemu), atoli wypowiedzieć wojnę miał prawo tylko za zgodą Sejmu. Obecnie ten artykuł ma być wedle wywiadu marsz. Piłsudskiego usunięty.

Przed swoim wyjazdem na Maderę wypowiedział więc marsz. Piłsudski jasno, jak wyobraża sobie władzę Prezydenta państwa. Marszałek wyjechał na urlop. Dla wykonania jego programu i dla zmiany konstytucji pozostawił dobrany odpowiednio rząd i dwóch oddanych sobie marszałków w Sejmie i Senacie.

Sin.

Francja pod znakiem skandalów finansowych

Paryż 16. 12. (B) Z Montpellier donoszą o nowym skandalu finansowym. Tym razem ogłosiła niewypłacalność pewna firma maklerska, której dyrektor dopuścił się defraudacji na szkodę instytucji w wysokości 2 miljonów franków. Wedle sprawozdania ministerstwa sprawiedliwości, w Paryżu stoi 181 bankierów pod oskarżeniem działania na szkodę swych klijentów. 35 z nich znajduje się w więzieniu.

Heiwehra przeciwko Starhembergowi

Wiedeń 16. 12. PAT. Kierownictwo Heimwehry Dolnej Austrji na której czele stoi chrześcijańsko-społeczny inż. Raab rozesłało do prasy komunikat, zawierający ostre zarzuty przeciwko ks. Starhembergowi. Polityka ks. Starhemberga powiedziane jest w komunikacie- była mętną igraszką ideami narodowo-socjalistycznemi i faszystowskiemi i miała na celu dokonanie gwałtownego przewrotu w Austji. Jako minister ogłaszał ks. Starhemberg przedpołudniem szumne rozporządzenia, które popołudniu sam odwoływał. Raz rzucał się on w ramiona narodowych socjalistów — brzmi komunikat — drugi raz odsuwał się od nich. „Chwiejna ta polityka wywołała w kołach Heimwehry dezorganizację." Ludność Dolnej Austrji, a zwłaszcza chłopi, są przeciwni metodom faszystowskim. Kierownictwo Heimwehry Dolnej Austrji pragnie oczyścić radykalnie Heimwehrę z elementów, negujących prawne podstawy państwa".

Nowa metoda obniżenia ciśnienia krwi

Wiedeń 16. 12. PAT Dzienniki wiedeńskie donoszą: Lekarz dr E Lange stwierdza w „Münchester Medizinische Wochenschrift" że udało mu się obniżyć ciśnienie krwi przez stosowanie u zwierząt doświadczalnych a także i pacjentów ekstraktu z nerek. Przez kilkakrotne stosowanie tego ekstraktu udało się drowi Langemu uzyskać długotrwałe obniżenie ciśnienia krwi bez szkody dla funkcji oddechowej i sercowej.

Z GIEŁDY

GIEŁDA KRAKOWSKA

Kraków, 16 12. 1930 Akcje w zaniedbaniu. Dolar bez zmiany.

Akcje przemysłowe: Elektrownia 37

Zebranie giełdowe cechowało w dalszym ciągu **brak ochoty** do pracy. Większość papierów z braku **zapotrzebowania** w zupełnem zaniedbaniu. Tendencja chwiejna. Ruch ospały. Do transakcyj doszło jedynie z papierów przemysłowych Elektrownią po kursie słabszym. Obroty drobne.

Na pogiełdziu zupełny zastój.

* * *

Waluty i dewizy oficjalnie bez obrotów.

Na rynku walutowym w obrotach prywatnych i międzybankowych sytuacja bez szczególniejszych zmian. Podaż dostateczna przy niewielkiem zapotrzebowaniu. Usposobienie spokojne. Płacono w Krakowie dolar gotówkowy 8.88—8.90, czeki bankowo 8.90 i pół do 8.91 i pół Warszawa dol. 8.87 i pół do 8.89 i pół. czeki 8.90 i jedna czw. do 8.91 i ejdna czw Lwów dol. 8.87 i trzy czw do 8.89 i trzy czw., czeki 8.90 i pół do 8.91 i pół. Katowice dol. 8.88—8.90. czeki 8.90 i trzy czw. do 8.91 i trzy czw

GIEŁDA WARSZAWSKA

Warszawa, 16 12 PAT. Akcje: Bank Polski 155.50, 155, Bank Zachodni 70, Sole Potasowe 92, Elestryczność Dąbrowa 48. Częstocice 31.50, 32.50. Warsz. Tow. Fabr. Cukr 51.50, Węgiel 36. Lilpop 21, Modrzejów 9.50. Norblin 31, Ostrowiec ser B. 44, 45, Parowozy I i II emisja 19, Rudzki 11.75, Starachowice 10.35 **Pożyczki:** 3 proc budowlana 50. 4-proc inwestycyjna 99. 5-proc dolarowa 54.75. 54.50. 5-proc konwersyjna 50, 8-proc. Listy zast. Banku Gosp. Kraj. 94.

* * *

Waluty: Dolary 8.896. 8.916. 8.876 **Dewizy:** Belgja 124.65, 124.96. 124.34. Gdańsk 173.23. 173.66, 172.80, Londyn 43.32 i pół. 43.13. 43.22. Nowy Jork 8.914, 8.934, 8.891. Nowy Jork telegr 8.923 8.913 8.903, Paryż 35.05 i pół. 35.14, 34.97. Praga 26.47. 26.53, 26.41. Szwajcarja 173.03. 173.46. 172.60. Włochy 46.73, 46.85. 46.61. Berlin 212.62

GIEŁDA POZNAŃSKA

Poznańska giełda zbożowa z dnia 16 12 1930. Żyto 19, orjentacyjna 18—18 i pół, pszenica 22 i pół do 24, owies 19 ijedna czw do 20 i pół. mąka żytnia 30 i trzy czw. pszenna 42 i trzy czw do 45 i trzy czw., otręby pszenne 12 i pół do 13 i pół. Reszta bez zmiany. Usposobienie słabsze

GIEŁDA WIEDEŃSKA

Wiedeń, 16 12 PAT Waluty i dewizy: Berlin 168.99—169.49. Bukareszt 1.20 i pół do 1.22 i pół. Budapeszt 124.02—124.32. Londyn 34.42 i jedna czw do 34.52 i jedna czw. Nowy Jork 708.75—711.25. Paryż 27.84 i pół do 27.94 i pół. Praga 21.02 i trzy ósme do 21.10 i trzy ósme Warszawa 79.40—79.68. Zurych 137.04—137.94 Amerykańskie 705.75—709.75, Niemieckie 168.74—169.34. Francuskie 27.80—27.96, Szwajcarskie 137.15—137.95. Czeskie 20.99 i pół do 21.11 i pół, Węgierskie 124.02—124.42.

*

Papiery wartościowe: Losy Tureckie 13.9. Hipoteczny Lwów 61 i pół. Zieleniewski 22, Karpaty 18.

GIEŁDA ZURYCHSKA

Zurych, 16 12 PAT Paryż 20.25 i jedna czw. Londyn 25.03. Nowy Jork 5.15.62 i pół, Belgja 72, Włochy 27. Berlin 122.88. Wiedeń 72.60. Praga 15.29 i pół, Warszawa 57.75. Budapeszt 90.22.5. Bukareszt 3.06 i trzy ósme.

Przeciw podnoszeniu cen mąki i chleba

Ministerstwo spraw wewnętrznych wystosowało do wszystkich wojewodów i komisarza rządu m. stoł. Warszawy okólnik, w którym zaznacza, że stwierdzona na krajowych rynkach zbożowych w ostatnich dniach lekka tendencja zwyżkowa cen żyta dała powód do podniesienia w szeregu miejscowości ceu mąki i chleba. Ponieważ od kilku miesięcy nie wywierano specjalnego nacisku na organizacje piekarskie i młynarskie w kierunku **obniżenia cen** mąki i chleba mimo powolnego spadku **cen żyta.** MSW uważa za niedopuszczalne **tolerowanie zwyżki cen chleba** w chwili obecnej, do **póki tendencja** poprawy cen żyta nie utrwali się **na rynkach krajowych.** MSW poleca przeto **wojewodom zwrócić** baczną uwagę na kształtowanie **się cen mąki** i chleba oraz wydać zarządzenie, któ**reby mogło skutecznie przeciwdziałać wszelkim usiłowaniom ze strony organizacyj młynarskich i piekarskich zmierzającym do nieuzasadnionego podniesienia cen mąki i chleba**

Ponadto MSW zwróciło szczególną uwagę wojewodom na zbyt duże rozpięcie między cenami pszenicy a cenami chleba i pieczywa pszennego Należy przeto wezwać organizacje piekarskie do **poddania rewizji obecnej kalkulacji cen pieczywa pszennego**

Poincare umierający?

Paryż 16. 12. (B) W stanie zdrowia dawnego premjera francuskiego Poincarego **nastąpiło znaczne pogorszenie. Dziś przedpołudniem obiegła Paryż pogłoska o jego śmierci.** Na szczęście wiadomość ta okazała się nieścisłą. Przypuszczają, że dawny premjer nadwerężył się w ostatnich dniach i przytem zaziębił się, w następstwie czego choroba pogarszała się z dnia na dzień. W sobotę wieczorem Poincare położył się do łóżka a w niedzielę wieczór doznał udaru mózgu, w następstwie czego **został do połowy sparaliżowany. Stan pacjenta jest bardzo poważny.**

Paryż 16. 12 PAT. Lekarz przybyły wczoraj o godz. 20.45 do mieszkania Poincrae'go oświadczył dziennikarzom, iż spędzi tam noc. Ta decyzja lekarza budzi obawę, że w stanie zdrowia Poincare'go nastąpiło pogorszenie.

Zamach na sowiecki pociąg wojskowy

Wilno 16. 12. PAT. Z pogranicza donoszą o wielkiej katastrofie kolejowej, jaka wydarzyła się w nocy z 13 na 14 bm. na linji kolejowej Zasław — Mińsk. W dniu 13 bm. wyruszył z Mińska pociąg wojskowy, wiozący 300 żołnierzy i starszyznę sowiecką, w kierunku granicy polskiej. W pobliżu stacji Zaharycze pociąg najechał na przeszkodę i runął z nasypu do głębokiego rowu. Kilkunastu żołnierzy zostało zabitych, wielu odniosło ciężkie rany. Przybyła na miejsce wypadku komisja śledcza znalazła w szynach żelazne drągi, zaś nieco dalej szyny były odśrubowane. Kierownik stacji Zaharycze oraz 7 osób ze służby kolejowej aresztowano.

Z zemsty podpalił cerkiew

Wilno, 16 12 PAT „Ekspres Wileński" donosi, że w Charsach. gminy donaczewskiej w nocy z soboty na niedzielę spaliła się cerkiew prawosławna. Pożar powstał w zagadkowych okolicznościach. Policja zajęła się energicznie wyśledzeniem jego przyczyny. W odległości kilkuset kroków od cerkwi znaleziono w zaroślach bańkę od nafty, która należała do Buławy, mieszkańca wsi Charsy. Buława przyznał się do podpalenia cerkwi i zeznał, że chciał się zemścić na duchownym, który odmówił mu udzielenia rozwodu

Gdy 14-letni chłopiec bierze karabin do ręki...

Poznań, 16. 12 PAT W Dębiczu wydarzył się podczas ćwiczeń przysposobienia wojskowego tragiczny wypadek 14-letni Jan Jackowski z Dębicza pociągnął za cyngiel postawionego w stojaku karabinu, skutkiem czego nastąpił strzał, który ugodził w głowę 1-letniego Michała Zawarczyka. Strzał był śmiertelny Zawarczyk w chwilę po wypadku zmarł

KOMUNIKATY

— **„NOWY JORK I JEGO ŻYCIE"**. Naczelnik Kuratorjum Okr. Szkolnego Dr. Mieczysław Ziemnowicz, wygłosi odczyt „Nowy Jork i jego życie" we czwartek, 18 bm. o 7 wieczór w sali Muzeum Przemysłowego, Smoleńsk 9. Wykład ilustrowany będzie licznemi obrazami świetlnemi. Dochód na cele T.O.M.

— **„WSPÓŁPRACA GOSPODARCZA POLSKO SZWEDZKA.** Odczyt na powyższy temat wygłosi dziś o godz. 6 popo. w sali Izby Handlowej na zebraniu dyskusyjnem Towarzystwa Ekonomicznego wicedyrektor Związku Przemysłowców, p. dr. Tadeusz Spitzer Goście mile widziani. Wstęp wolny.

— **KURS JĘZYKA ESPERANTO,** urządzony przez Sekcję Kursową K. O. Świat. Kongr. Esper., rozpocznie się w czwartek 18 bm., o godz. 7 wiecz. w lokalu T.N.S.W., Rynek gł. 34 (Pałac Spiski) metodą łatwą bezpośrednią bez potrzeby nauki gramatyki. Wstęp na pierwszą lekcję (tj. w czwartek) bezpłatny, należy jednak zaopatrzyć się w zeszyt do pisania.

—ogo—

UPADŁOŚCI NA WĘGRZECH W tych dniach zawiesiły wypłaty dwie firmy branży konfekcyj w Budapeszcie, mianowicie dom handlowy Geza Rado (pasywa 600,000 pengö) i dom towarowy „Pestvideki", którego pasywa wynoszą 1,5 milj pengö.

Komunikat rządu hiszpańskiego mówi o upadku rewolucji

Paryż 16. 12. (B) Rząd hiszpański wydał nowy komunikat, w którym oświadcza, że usiłowania wywołania powstania w niektórych miejscowościach hiszpańskich są dziełem agitacji komunistycznej. Niepowodzenie rewolucjonistów należy zawdzięczać wierności armji Nie udał się także strajk generalny. W Jaca, skąd wyszedł ruch rewolucyjny, zginęło ogółem 11 osób. W liczbie tej wyliczonych jest dwóch oficerów, którzy mocą wyroku sądu polowego zostali straceni.

Przywódcy buntu wojskowego w Madrycie schronili się do Portugalji

Paryż 16. 12. (B) Jak z Lizbony donoszą, wczoraj popołudniu w pobliżu miasta wylądowały 4 samoloty hiszpańskie wraz z generałem del Lano, majorem Franco i 10 oficerami, którzy po kapitulacji lotniska w Madrycie ratowali się ucieczką. Samoloty zostały zajęte przez władze portugalskie a lotników internowano. Ponieważ chodzi o przestępców politycznych, przeto nie będą oni wydani władzom hiszpańskim.

Centralizacja władzy w Sowietach

Ryga 16. 12. (R) Z Moskwy donoszą, że centralny komitet wykonawczy i rada komisarzy ludowych uchwaliły rozwiązać wszystkie komisarjaty spraw wewnętrznych we wszystkich poszczególnych republikach sowieckich. Zarządzenie to wydano w celu scentralizowania władzy. Kompetencje dotychczasowych komisarjatów spraw wewnętrznych zostaną w części przyznane zarządom komunalnym i GPU.

Wojna celna węgiersko-czeskosłowacka

Budapeszt. 16. 12 PAT. Minister finansów zawiadomił wszystkie komory celne, eż o godz. 0.01 dnia 16 grudnia traktat handlowy węgiersko-czechosłowacki przestaje obowiązywać. W konsekwencji więc taryfy celne, zawarte w tym traktacie tracą swą ważność i w stosunku do towarów czechosłowackich do obowiązywać ma węgierska taryfa autonomiczna

Protesty przeciwko zakazowi wyświetlania filmu Remarque'a

Berlin 16. 12. PAT. Z inicjatywy republikańskiego Reichsbanneru odbył się wczoraj wieczór w Berlinie szereg zgromadzeń protestacyjnych przeciwko zakazowi wyświetlania filmu Remarque'a „Na zachodzie nic nowego"

Cocktaile z czosnku

Zbliżają się święta Bożego Narodzenia, a Amerykanie już teraz bardzo gorąco o to się troszczą, czy będą mieli dość trunków, by urozmaicić sobie święta. Kwitnie więc handel alkoholem przemyconym, który nietylko jest bardzo drogi, ale jest też bardzo często szkodliwy dla zdrowia. Niebezpieczny jest zwłaszcza alkohol sporządzony z metylu. By zapobiec masowej sprzedaży tej trucizny, postanowił Doran, komisarz czuwający nad prohibicją, podać do wiadomości publicznej niewinny środek zapomocą którego można w domu sporządzić sobie alkohol. Środek ten nazywa się „Alcolate" a sporządza się go głównie z czosnku. Przy pomocy tego więc środka będą mogli Amerykanie na święta fabrykować sobie coctaile, zalatujące wprawdzie czosnkiem i zgnilemi jajami, ale dla organizmu wcale nieszkodliwe.

...oddziałów Orga- „WIZO“ ...polsce i Śląsku!

...został zwolany XVII. Kon ...zasu otwarcia bram Pale... ...cze przed problemami tak ...i obecnej. Po latach bez- ...ji ofiar — chcą nam unie- ...ę naszej Ojczyzny.

...gresu sjonistycznego usły ... swój głos, usłyszy to, co ...ęka.

...gresu usłyszy cały cywili- ...two nadal zwarcie i soli- ..., co dała nam deklaracja ...ndat.

...gresu dowiedzą się kiero- ...wiatowej, że żydostwo w ... i niepodległość Palesty- ... przeciwnie, wbrew osta- ...u palestyńskiego podwaja ... zrealizowania ostatecz- ...odbudowy Erec Izrael.

... chwili zwracamy się do ..., stańcie i Wy w naszych ...dy szekla. Znamy Waszą ...y, że jak dotychczas, tak ... naszych nadziei i spełni...

...lityczny musi wykazać, że ...ików nie tylko nie zmala- ...a. Tych wszystkich, którzy ... po ostatnich wypadkach, ...j idei zwerbować.

...wamy dziś Kobietę Żydow...

... Kupujcie szekel! Sprzeda-...

...ralna Komisja Szeklowa ...ach. Małopolski i Śląska.

—ogo—

...anukowe w szkole ...brajskiej

...ząjem odbyła się onegdaj ...zjum hebrajskiem, przy ul. ...zystość chanukowa, która ...e młodzieży i rodziców. Na ...ię produkcje chóru szkolnego, ...yczne, tańce, piękna inscenizacja ...chenia: „Maot szel Chanuka“. ...granie jednoaktówki. Ten o- ...ranie połączony był z wręcze- ...amiątkowego trzem uczniom ...órzy od 10 lat brali udział w u- ...chanukowych, a w roku bieżą- ... już szkołę. W imieniu kierowni- ...zemówił i wręczył dyplomy ...

... zakończyła się odegraniem przez ...bine wiązanki pieśni żydowskich. ...w hebrajskiej szkole powszechnej ... wieczorki chanukowe dla najmłod- ...ychowanków szkoły hebrajskiej. Na ...złożyły się głównie tańce i śpiewy ...e.

Jednodniówka „Jehudy“

...UDA“, jednodniówka z okazji jubileu- ...ganizacyi młodzieży „Jehuda“ 1910—1930 ...ść tej interesującej jednodniówki składa- ...następujące artykuły: **Pos. Dr. Ozjasz** ... z okazji jubileuszu **Jehudy. Dr I. Schwarz-** ...t: „Jehudzie“ na dalszą drogę... **Dr. W. Ber-** ...elhammer: Biała Księga i białoniebieski Sztandar. **Dr. O. Herschdörfer:** In Oriente lux; **Dr. B.** Katz: J. C. R... **B. Herzog:** Herzl i młodzież: **L. Rozner:** O treść pracy młodzieńczych organizacyj sjonistycznych. **H. Weksner:** O dom ludowy dla młodzieży żydowskiej. **R. Hochman:** Nasz jubileusz... **Listy chaluców,** uczniów Jehudy. **H. Nehmer:** Jehuda. **D. Schiffe:** Obóz „Jehudy“ w rogu 1930. **Pamięci** błp. Dra S. Wahrhaftiga. Kronika jubileuszowa. Adres Kraków, Stradom 15. Cena 1 zł.

DOM WYCIECZKOWY ŻYDOWSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO W ZAKOPANEM NA JASZCZURÓWCE.

Po długich i mozolnych wysiłkach udało się Zarządowi Żydowskiego Towarzystwa Krajoznawczego zrealizować projekt założenia własnego Domu Wycieczkowego w Zakopanem na Jaszczurówce. Dom ten, pięknie położony, posiadający wszelkie wygody, a mianowicie: światło elektryczne, kanalizację, wodociągi, łazienki auto do dyspozycji mieszkańców. Domu oraz sprężysta administracja udostępni turystom pobyt w Zakopanem. W związku z tem Ż. T. K. organizuje w tym roku 10- i 15-dniowe wycieczki i kolonje wypoczynkowe turystyczne. Dom Wycieczkowy będzie otwarty zarówno dla wycieczek zbiorowych szkolnych, związków, instytucyj, jakoteż dla poszczególnych turystów bez przerwy w ciągu całego roku. Zapisy przyjmuje Centrala Ż.T.K. Warszawa ul. Ogrodowa 8a, lub też administracja Domu Wycieczkowego w Jaszczurówce ad Zakopane, Hotel „Warszawski“.

Marszałek Piłsudski na urlopie

(Od naszego sprawozdawcy parlamentarnego)

Warszawa, 15 grudnia.

Marszałek Piłsudski wyjechał już na urlop. Wszystko odbywa się wedle ściśle opracowanego planu. Jeszcze wiosną oświadczył marsz. Piłsudski w rozmowie z księciem Radziwillem że zamierza późną jesienią, albo z początkiem zimy wyjechać na portugalską wyspę Maderę.

Wybory zostały przeprowadzone, Sejm opracowywuje nowy regulamin, przygotowuje się do przeprowadzenia zmiany konstytucji, a w międzyczasie załatwi bez wielkich trudności budżet.

Utworzono nowy rząd, któryby potrafił silną dłonią kierować państwem w czasie nieobecności marsz. Piłsudskiego. Wszystko jedno, kto jest tam wiceministrem albo ministrem. Często odgrywa wiceminister większą rolę niż sam minister.

W pierwszych szeregach rządu znajduje się faktycznie brygada oddanych ludzi, którzy przebyli z marsz. Piłsudskim całą drogę na polach bitew i w polityce.

Premjer Sławek przeszedł z marsz. Piłsudskim niemal całą swoją karjerę, począwszy od P. P. S. i Legjonów. W ciężkich „kijowskich“ czasach pracował pułk. Sławek w drugim oddziale sztabu następnie przeszedł do polityki parlamentarnej. Podobnie pracował wicepremjer Pieracki, kierując z początku drugim oddziałem sztabu i przechodząc potem do polityki parlamentarnej.

Minister spraw zagranicznych Zaleski nie przebył może tych wszystkich etapów, jakkolwiek zawsze bronił orjentacji legjonowej mieszkając w czasie wojny w Londynie. Ale jego zastępca, wiceminister pułk. Beck był przez długi czas uczniem marsz. Piłsudskiego i będzie zawsze wiernie reprezentował jego bieg myśli w polityce zagranicznej.

Na czele ministerstwa pracy znajduje się stary piłsudczyk, gen. Hubicki. Ministerstwem handlu kieruje pułk. Prystor ministerstwem spraw wewnętrznych — gen. Składkowski, a jego głównym zastępcą jest były dowódca 7. pułku ułanów, legjonista pułk. Stamirowski.

Na czele ministerstwa skarbu znajduje się były szef drugiego oddziału sztabu pułk. Matuszewski. Jego zastępca jest legjonista z pierwszej brygady pułk. Koc, a jego drugim zastępcą p. Starzyński, który przeszedł szkołę legjonową. Na czele ministerstwa robót publicznych stoi legjonista, gen. Norwid-Neugebauer.

Ministerstwem reformy rolnej kieruje również działacz polityczny, który przebył wszystkie walki niepodległościowe obozu **marsz. Piłsudskiego,** p. Kozłowski. Tylko na **dwóch** punktach pozostawiono „cywilów“ i **nowych** ludzi: w ministerstwie rolnictwa i w **minister**stwie komunikacji, gdzie się obecnie przeprowadza komercjalzację kolei.

Marszałek Świtalski jest byłym **adjutantem** marszałka Piłsudskiego. Marszałek **Senatu** organizował na rozkaz marszałka **Piłsudskiego** władze cywilne w okręgu mińskim **w roku** 1919. Rząd więc oraz reprezentanci **władzy u**stawodawczej przedstawiają charakter **jednolity.**

A trzeba stwierdzić, że jakkolwiek ostatnie wywiady marszałka Piłsudskiego nie są już tak efektowne jak poprzednie, to jednak są wyraźniejsze jako dyrektywy i rozkazy. Przed wyjazdem udzielił marsz. Piłsudski wywiadu, który jest jasną dyrektywą, jak Sejm ma zmienić konstytucję, albo mówiąc wyraźniej, jaką władzę powinien posiadać Prezydent państwa.

Marsz. Piłsudski nie chce otrzymać władzy od Sejmu lub Senatu, zbyt lekceważy z dawnych czasów te instytucje. Pragnie, by człowiek na najwyższym urzędzie był wybierany przez sam lud we formie plebiscytu (dawne hasło Wyzwolenia) Zato atoli pragnie marsz. Piłsudski, by najwyższy przedstawiciel narodu posiadał najwyższą (suwerenną) władzę. Najcięższe i najostrzejsze konflikty oraz najważniejsze sprawy winien rozstrzygać wyłącznie Prezydent państwa, a nie inna instancja.

Prezydent państwa winien np. mieć prawo podpisywać i zawierać układy pożyczkowe. W starej konstytucji stał Prezydent państwa na czele armii w czasie pokoju (było to zwrócone przeciwko marsz. Piłsudskiemu), atoli wypowiedzieć wojnę miał prawo tylko za zgodą Sejmu. Obecnie ten artykuł ma być wedle wywiadu marsz. Piłsudskiego usunięty.

Przed swoim wyjazdem na Maderę wypowiedział więc marsz. Piłsudski jasno, jak wyobraża sobie władzę Prezydenta państwa. Marszałek wyjechał na urlop. Dla wykonania jego programu i dla zmiany konstytucji pozostawił dobrany odpowiednio rząd i dwóch oddanych sobie marszałków w Sejmie i Senacie.

Sin.

Francja pod znakiem skandalów finansowych

Paryż 16. 12. (B) Z Montpellier donoszą o nowym skandalu finansowym. Tym razem ogłosiła niewypłacalność pewna firma maklerska, której dyrektor dopuścił się defraudacji na szkodę instytucji w wysokości 2 miljonów franków. Wedle sprawozdania ministerstwa sprawiedliwości, w Paryżu stoi 181 bankierów pod oskarżeniem działania na szkodę swych klijentów. 35 z nich znajduje się w więzieniu.

Heimwehra przeciwko Starhembergowi

Wiedeń 16. 12. PAT. Kierownictwo Heimwehry Dolnej Austrji na której czele stoi chrześcijańsko-społeczny inż. Raab rozesłało do prasy komunikat, zawierający ostre zarzuty przeciwko ks. Starhembergowi. Polityka ks. Starhemberga powiedziane jest w komunikacie była mętną igraszką ideami narodowo-socjalistycznemi i faszystowskiemi i miała na celu dokonanie gwałtownego przewrotu w Austji. Jako minister ogłaszał ks. Starhemberg przedpołudniem szumne rozporządzenia, które popołudniu sam odwoływał. Raz rzucał się on w ramiona narodowych socjalistów — brzmi komunikat — drugi raz odsuwał się od nich. „Chwiejna ta polityka wywołała w kołach Heimwehry dezorganizację.“ Ludność Dolnej Austrji, a zwłaszcza chłopi, są przeciwni metodom faszystowskim. Kierownictwo Heimwehry Dolnej Austrji pragnie oczyścić radykalnie Heimwehrę z elementów, negujących prawne podstawy państwa“.

Nowa metoda obniżenia ciśnienia krwi

Wiedeń 16. 12. PAT. Dzienniki wiedeńskie donoszą: Lekarz dr. E. Lange stwierdza w „Münchester Medizinische Wochenschrift“ że udało mu się obniżyć ciśnienie krwi przez stosowanie u zwierząt doświadczalnych a także i pacjentów ekstraktu z nerek. Przez kilkakrotne stosowanie tego ekstraktu udało się drowi Langemu uzyskać długotrwałe obniżenie ciśnienia krwi bez szkody dla funkcji oddechowej i sercowej.

Z GIEŁDY

GIEŁDA KRAKOWSKA

Kraków, 16 12. 1930 Akcje w zaniedbaniu. Dolar bez zmiany.

Akcje przemysłowe: Elektrownia 37

Zebranie giełdowe cechowało w dalszym ciągu **brak ochoty** do pracy. Większość papierów z braku **zapotrzebowania** w zupełnem zaniedbaniu. Tendencja chwiejna. Ruch ospały. Do transakcyj doszło jedynie z papierów przemysłowych Elektrownią po kursie słabszym. Obroty drobne.

Na pogiełdziu zupełny zastój.

* * *

Waluty i dewizy oficjalnie bez obrotów.

Na rynku walutowym w obrotach prywatnych i międzybankowych sytuacja bez szczególniejszych zmian. Podaż dostateczna przy niewielkiem zapotrzebowaniu. Usposobienie spokojne. Płacono w Krakowie dolar gotówkowy 8.88—8.90, czeki bankowo 8.90 i pół do 8.91 i pół Warszawa dol. 8.87 i pół do 8.89 i pół. czeki 8.90 i jedna czw. do 8.91 i ejdna czw Lwów dol. 8.87 i trzy czw do 8.89 i trzy czw., czeki 8.90 i pół do 8.91 i pół. Katowice dol. 8.88—8.90. czeki 8.90 i trzy czw. do 8.91 i trzy czw

GIEŁDA WARSZAWSKA

Warszawa, 16 12 PAT. **Akcje:** Bank Polski 155.50, 155, Bank Zachodni 70, Sole Potasowe 92, Elestryczność Dąbrowa 48. Częstocice 31.50, 32.50. Warsz. Tow. Fabr Cukr 51.50, Węgiel 36. Lilpop 21, Modrzejów 9.50. Norblin 31, Ostrowiec ser B. 44, 45, Parowozy I i II emisja 19, Rudzki 11.75, Starachowice 10.35 **Pożyczki:** 3 proc budowlana 50. 4-proc inwestycyjna 99. 5-proc dolarowa 54.75. 54.50. 5 proc konwersyjna 50, 8-proc. Listy zast. Banku Gosp. Kraj. 94.

* * *

Waluty: Dolary 8.896. 8.916. 8.876 **Dewizy:** Belgja 124.65, 124.96. 124.34, Gdańsk 173.23. 173.66, 172.80, Londyn 43.32 i pół. 43.43. 43.22. Nowy Jork 8.914, 8.934, 8.891. Nowy Jork telegr 8.925 8.945 8.903, Paryż 35.05 i pół. 35.14. 34.97. Praga 26.47. 26.53, 26.41. Szwajcarja 173.03. 173.46. 172.60. Włochy 46.73, 46.85. 46.61. Berlin 212.62

GIEŁDA POZNAŃSKA

Poznańska giełda zbożowa z dnia 16 12 1930. Żyto 19. orjentacyjna 18—18 i pół, pszenica 22 i pół do 24, owies 19 ijedna czw do 20 i pół. mąka żytnia 30 i trzy czw. pszenna 42 i trzy czw do 45 i trzy czw.. otreby pszenne 12 i pół do 13 i pół. Reszta bez zmiany. Usposobienie słabsze

GIEŁDA WIEDEŃSKA

Wiedeń. 16 12 PAT **Waluty i dewizy:** Berlin 168.99—169.49. Bukareszt 4.20 i pół do 4.22 i pół. Budapeszt 124.02—124.32. Londyn 34.42 i jedna czw do 34.52 i jedna czw. Nowy Jork 708.75—711.25. Paryż 27.84 i pół do 27.94 i pół Praga 21.02 i trzy ósme do 21.10 i trzy ósme Warszawa 79.40—79.68. Zurych 137.04—137.94 Amerykańskie 705.75—709.75, Niemieckie 168.74—169.34. Francuskie 27.80—27.96, Szwajcarskie 137.15—137.95, Czeskie 20.99 i pół do 21.11 i pół, Węgierskie 124.02—124.42.

* *

Papiery wartościowe: Losy Tureckie 13.9. Hipoteczny Lwów 61 i pół. Zieleniewski 22, Karpaty 18.

GIEŁDA ZURYCHSKA

Zurych, 16 12 PAT Paryż 20.25 i jedna czw. Londyn 25.03. Nowy Jork 5.15.62 i pół, Belgja 72, Włochy 27. Berlin 122.88. Wiedeń 72.60. Praga 15.29 i pół, Warszawa 57.75. Budapeszt 90.22.5. Bukareszt 3.06 i trzy ósme.

Przeciw podnoszeniu cen mąki i chleba

Ministerstwo spraw wewnętrznych wystosowało do wszystkich wojewodów i komisarza rządu m. stoł Warszawy okólnik, w którym zaznacza. że stwierdzona na krajowych rynkach zbożowych w ostatnich dniach lekka tendencja zwyżkowa cen żyta dała powód do podniesienia w szeregu miejscowości cen mąki i chleba. Ponieważ od kilku miesięcy nie wywierano specjalnego nacisku na organizacje piekarskie i młynarskie w kierunku **obniżenia** cen mąki i chleba mimo powolnego spadku cen żyta. MSW uważa za **niedopuszczalne tolerowanie zwyżki cen chleba** w chwili obecnej, dopóki **tendencja** poprawy cen żyta nie utrwali się na rynkach krajowych MSW poleca przeto wojewodom **zwrócić baczną uwagę** na kształtowanie się cen mąki i chleba oraz wydać zarządzenie, któreby **mogło skutecznie przeciwdziałać wszelkim usiłowaniom ze strony organizacyj młynarskich i piekarskich zmierzającym do nieuzasadnionego podniesienia cen mąki i chleba**

Ponadto MSW zwróciło szczególną uwagę wojewodom na zbyt duże rozpięcie między cenami pszenicy a cenami chleba i pieczywa pszennego Należy przeto wezwać organizacje piekarskie do **poddania rewizji obecnej kalkulacji cen pieczywa pszennego**

—oOo—

UPADŁOŚCI NA WĘGRZECH W tych dniach zawiesiły wypłaty dwie firmy branży konfekcyj w Budapeszcie, mianowicie dom handlowy Geza Rado (pasywa 600,000 pengö i dom towarowy „Pestvideki", którego pasywa wynoszą 1,5 milj pengö.

Poincare umierający?

Paryż 16. 12. (B) W stanie zdrowia dawnego premjera francuskiego Poincarego **nastąpiło znaczne pogorszenie. Dziś przedpołudniem obiegła Paryż pogłoska o jego śmierci.** Na szczęście wiadomość ta okazała się nieścisłą. Przypuszczają, że dawny premjer nadwerężył się w ostatnich dniach i przytem zaziębił się. w następstwie czego choroba pogarszała się z dnia na dzień. W sobotę wieczorem Poincare położył się do łóżka a w niedzielę wieczór doznał udaru mózgu, w następstwie czego **został do połowy sparaliżowany. Stan pacjenta jest bardzo poważny.**

Paryż 16. 12 PAT. Lekarz przybyły wczoraj o godz. 20.45 do mieszkania Poincare'go oświadczył dziennikarzom. iż spędzi tam noc. Ta decyzja lekarza budzi obawę, że w stanie zdrowia Poincare'go nastąpiło pogorszenie.

Zamach na sowiecki pociąg wojskowy

Wilno 16. 12. PAT. Z pogranicza donoszą o wielkiej katastrofie kolejowej, jaka wydarzyła się w nocy z 13 na 14 bm. na linji kolejowej Zasław — Mińsk. W dniu 13 bm. wyruszył z Mińska pociąg wojskowy, wiozący 300 żołnierzy i starszyznę sowiecką, w kierunku granicy polskiej. W pobliżu stacji Zaharycze pociąg najechał na przeszkodę i runął z nasypu do głębokiego rowu. **Kilkunastu żołnierzy zostało zabitych, wielu odniosło ciężkie rany.** Przybyła na miejsce wypadku komisja śledcza znalazła w szynach żelazne drągi, zaś nieco dalej szyny były odśrubowane. Kierownik stacji Zaharycze oraz 7 osób ze służby kolejowej aresztowano.

Z zemsty podpalił cerkiew

Wilno, 16 12 PAT „Ekspres Wileński" donosi, że w Charsach. gminy donaczewskiej w nocy z soboty na niedziele spaliła się cerkiew prawosławna. Pożar powstał w zagadkowych okolicznościach Policja zajęła się energicznie wyśledzeniem jego przyczyny. W odległości kilkuset kroków od cerkwi znaleziono w zaroślach bańkę od nafty. która należała do Buławy. mieszkańca wsi Charsy Buława przyznał się do podpalenia cerkwi i zeznał, że chciał się zemścić na duchownym, który odmówił mu udzielenia rozwodu

Gdy 14-letni chłopiec bierze karabin do ręki...

Poznań, 16. 12 PAT W Dębiczu wydarzył się podczas ćwiczeń przysposobienia wojskowego tragiczny wypadek 14-letni Jan Jackowski z Dębicza pociągnął za cyngiel postawionego w stojaku karabinu. skutkiem czego nastąpił strzał, który ugodził w głowę 1-letniego Michała Zawarczyka. Strzał był śmiertelny Zawarczyk w chwilę po wypadku zmarł

KOMUNIKATY

— **„NOWY JORK I JEGO ŻYCIE**. Naczelnik Kuratorjum Okr. Szkolnego Dr. Mieczysław Ziemnowicz, wygłosi odczyt „Nowy Jork i jego życie" we czwartek, 18 bm. o 7 wieczór w sali Muzeum Przemysłowego, Smoleńsk 9. Wykład ilustrowany będzie licznemi obrazami świetlnemi. Dochód na cele T O M

— **„WSPÓŁPRACA GOSPODARCZA POLSKO SZWEDZKA.** Odczyt na powyższy temat wygłosi dziś o godz. 6 popo. w sali Izby Handlowej na zebraniu dyskusyjnem Towarzystwa Ekonomicznego wicedyrektor Związku Przemysłowców. p. dr. Tadeusz Spitzer Goście mile widziani. Wstęp wolny.

— **KURS JĘZYKA ESPERANTO,** urządzony przez Sekcję Kursową K. O. Świat. Kongr Esper., rozpocznie się w czwartek 18 bm., o godz. 7 wiecz. w lokalu T.N.S.W., Rynek gł. 34 (Pałac Spiski) metodą łatwą i bezpośrednią bez potrzeby nauki domowej. Wstęp na pierwszą lekcję (tj. w czwartek) bezpłatny, należy jednak zaopatrzyć się w zeszyt do pisania.

Komunikat rządu hiszpańskiego mówi o upadku rewolucji

Paryż 16. 12. (B) Rząd hiszpański wydał nowy komunikat, w którym oświadcza, że usiłowania wywołania powstania w niektórych miejscowościach hiszpańskich są dziełem agitacji komunistycznej. Niepowodzenie rewolucjonistów należy zawdzięczać wierności armji Nie udał się także strajk generalny. W Jaca, skąd wyszedł ruch rewolucyjny, zginęło ogółem 11 osób. W liczbie tej wyliczonych jest dwóch oficerów, którzy mocą wyroku sądu polowego zostali straceni.

Przywódcy buntu wojskowego w Madrycie schronili się do Portugalji

Paryż 16. 12. (B) Jak z Lizbony donoszą, wczoraj popołudniu w pobliżu miasta wylądowały 4 samoloty hiszpańskie wraz z generałem del Lano, majorem Franco i 10 oficerami, którzy po kapitulacji lotniska w Madrycie ratowali się ucieczką. Samoloty zostały zajęte przez władze portugalskie a lotników internowano. Ponieważ chodzi o przestępców politycznych, przeto nie będą oni wydani władzom hiszpańskim.

Centralizacja władzy w Sowietach

Ryga 16. 12. (R) Z Moskwy donoszą, że centralny komitet wykonawczy i rada komisarzy ludowych uchwaliły rozwiązać wszystkie komisarjaty spraw wewnętrznych we wszystkich poszczególnych republikach sowieckich. Zarządzenie to wydano w celu scentralizowania władzy. Kompetencje dotychczasowych komisarjatów spraw wewnętrznych zostaną w części przyznane zarządom komunalnym i GPU.

Wojna celna węgiersko-czeskosłowacka

Budapeszt. 16. 12 PAT. Minister finansów zawiadomił wszystkie komory celne, eż o godz 0.01 dnia 16 grudnia traktat handlowy węgiersko-czechosłowacki przestaje obowiązywać. W konsekwencji więc taryfy celne, zawarte w tym traktacie tracą swą ważność i w stosunku do towarów czechosłowackich obowiązywać ma węgierska taryfa autonomiczna

Protesty przeciwko zakazowi wyświetlania filmu Remarque'a

Berlin 16. 12. PAT. Z inicjatywy republikańskiego Reichsbanneru odbył się wczoraj wieczór w Berlinie szereg zgromadzeń protestacyjnych przeciwko zakazowi wyświetlania filmu Remarque'a „Na zachodzie nic nowego"

Cocktaile z czosnku

Zbliżają się święta Bożego Narodzenia, a Amerykanie już teraz bardzo gorąco o to się troszcza, czy będą mieli dość trunków, by uroz-maicić sobie święta. Kwitnie więc handel alkoholem przemyconym, który nietylko jest bardzo drogi, ale jest też bardzo często szkodliwy dla zdrowia. Niebezpieczny jest zwłaszcza alkohol sporządzony z metylu. By zapobiec masowej sprzedaży tej trucizny, postanowił Doran. komisarz czuwający nad prohibicją. podać do wiadomości publicznej niewinny środek zapomocą którego można w domu sporządzić sobie alkohol. Środek ten nazywa się „Alcolate" a sporządza się go głównie z czosnku. Przy pomocy tego więc środka będą mogli Amerykanie na święta fabrykować sobie coctaile. zalatujące wprawdzie czosnkiem i zgnilemi jajami, ale dla organizmu **wcale nieszkodliwe.**

WOLNE POSADY

20-KILKOLETNI kawaler, pracowity, z ukończoną szkołą handlową lub średnią, z tutejszej rodziny, potrzebny. Zgłoszenia pod „Fabryka Kraków" z podaniem życiorysu do Adm. „Now. Dziennika". 4063x

ZDOLNY i dobrze zaprowadzony zastępca poszukuje poważnego zastępstwa — na Małopolskę Wschodnią i Zachodnią z branży kolonjalnej i cukierniczej. — Zgłoszenia pod „Kaucja" do Adm. „N. Dziennika". 1910

POSAD POSZUKUJĄ

PODRÓŻUJĄCY dobrze zaprowadzony na Śląsku, Poznańskiem, Pomorzu, poszukuje jeszcze jednego zastępstwa. — Zgłoszenia pod „Branża galanteryjna" do Adm. „N. Dziennika". 1914g

RÓŻNE

POKÓJ słoneczny dla dwóch pań lub panów do wynajęcia. Wiadomość: Dietla 55, Mieczarnia.

DENTYŚCIE uprawnionemu wskażę pierwszorzędną egzystencję: Nebenzahl, Kraków, Zielona 28. 4059ch

PRZYJMUJĘ do szycia — szlafroczki i sukienki dziecinne, oraz bieliznę. Zgłoszenia: Długa 33, III. piętro, drzwi środkowe.

DWA POKOJE słoneczne, frontowe, umeblowane, do wynajęcia od 15 b. m. Zgłoszenia: Danielowa, Długa 33. III. piętro. 1884bp

Przetargi publiczne

W Państwowym Zarządzie Dróg Wodnych w Krakowie, Dz. XI., ul. Rybacka 2, odbędzie się dnia 22-go grudnia 1930 roku, o godzinie 11-tej, publiczny przetarg ofertowy na dostawę węgla wysokokalorycznego do opału państwowych objektów pływających na Wiśle, oraz warsztatów mechanicznych Zarządu Dróg Wodnych w Krakowie w okresie od 1 stycznia 1931 r. do 31 marca 1932 r.

Zapotrzebowanie wynosi:

1) do stacji kolejowej w Krakowie:

a) 160 tonn kostki I. loco franco wagon,

b) 75 tonn orzecha loco franco wagon;

2) do magazynu węglowego w Pasterniku klm. 101 Wisły:

60 tonn kostki I. loco franco magazyn węglowy;

3) do magazynu węglowego w Sierosławicach klm 130'5 Wisły:

60 tonn kostki I. loco franco magazyn węglowy.

Zastrzega się, że ofrowana ilość materjałów może być w ciągu roku zwiększoną lub zmniejszoną o 20 procent.

Bliższe warunki dotyczące przetargu, a to szczegółowe i ogólne warunki dostawy i wzór oferty można przeglądać w godzinach urzędowych w biurze Zarządu Dróg Wodnych w Krakowie.

NAUKA i WYCHOWANIE

CHCESZ OTRZYMAĆ POSADĘ? Musisz ukończyć kursy fachowe korespondenc., im. profesora Sekułowicza, Warszawa, Żórawia 42. Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafii, pisania na maszynach, towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego, pisowni, gramatyki polskiej, oraz ekonomji. Po skończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów.

LEKCYJ w zakresie szkół powszechnych i niższego gimnazjum udziela absolwent gimnazjalny. Wiadomość pod „Skromne warunki" do Adm. „N. Dziennika". 3310

WYUCZĘ pod gwarancją angielskiego i konwersacji w ciągu kilku miesięcy. Opłata miesięczna pojedyńczo 12 zł, zbiorowo 6 zł. Zgłoszenia: Strikman, Starowiślna 72, oficyna, parter. 1902g

ZDROJOWISKA

ZAKOPANE. Pensjonat „Piast" Idy Borzykowskiej i Leonji Krautówny ul. Sienkiewicza, telefon Nr. 432. Pokoje słoneczne, komfortowe, woda bieżąca w pokojach. Tarasy i werandy. Kuchnia wykwintna, na żądanie dietetyczna. Ceny bardzo przystępne. 3981x

CHOROBY serca Basedow astma — Sanatorjum „Salus" Dra Kupczyka, Kraków, Szujskiego. 3362er

Uwaga! Wyciąć i przechować!

Del-Ha • Del-Ha • Del-Ha

święta

Del-Ha • Del-Ha • Del-Ha

Ważny tylko po dokładnem wypełnieniu!

Imię

Nazwisko

miejscowość

ul. i Nr.

KATOWICE, św. Jana 1.
KRÓL. HUTA, Wolności 18
TARNÓW, Plac Sobieskiego 5
PRZEMYŚL, Plac na Bramie
LWÓW, Legjonów 13, Hetmańska 6.
BIELSKO, Wzgórze 20
DROHOBYCZ, Rynek 7.
BORYSŁAW, Pańska 335
STANISŁAWÓW, Pasaż Gartenbergów.
KOŁOMYJA, Rynek 41.
KRAKÓW, Rynek 14, Szewska 17, Podgórze-Lwowska 1

Wypożyczalnia książek
CZYTELNIA NAUKOWA I BELETRYSTYCZNA
w Krakowie, ul. Św. Jana 8.

Liepmann — Der Friede brach aus.
Mussil — Der Mann ohne Eigenschaften.
Fletcher — Lösegeld für London.
Landsdorf — Die Vielen und die Eine.
Istrati — Michail.
Bylow — Denkwürdigkeiten. II. Band.

Dwudniowy kurs sałatek i kanapek

odbędzie się dnia 17 i 18 b. m. o godz. 4 tej popołudniu, w lokalu szkoły „Ognisko Pracy". — Wpisy i informacje w kancelarji szkoły przy ul. Mikołajskiej 9, codziennie, z wyjątkiem soboty, od godz. 11—2.

FIRANKI MATERJAŁY tapicersko-dekoracyjne hurtownie i częściowo NAJTANIEJ w Krakowskiej Fabryce Firanek MICHAŁA WEITZA, FLORJAŃSKA 23

KOŁDRY od 18'90
Płótna 1'20, Obrusy 5'80, Flanela 1'50, Popeliny jedwabne 2'50
Modne Tweedy 8'50, Wełny, jedwabie, za bezcen.
J. GRÜNBAUM, KRAKÓW, ULICA GRODZKA 69

MEYERS LEXIKON
EIN GRIFF GENÜGT
12 BÄNDE VON A-Z VOLLSTÄNDIG
Ausführlicher, illustrierter Prospekt kostenlos durch jede Buchhandlung

Zakopane
Pensjonat „ŚWIT" Heleny Oderbergowej, Zamojskiego 8, telef. 437. — Pokoje komfortowe. Ciepła i zimna woda w pokojach. Tarasy słoneczne. Kuchnia wykwintna. Ceny bardzo przystępne. 3583m

GRANULKI RUSSYANA
ZNANY I NIEZAWODNY ŚRODEK OD KASZLU DUSZNOŚCI I CHRYPKI
FABRYKA CHEM. FARMACEUTYCZNA A. P. KOWALSKI, WARSZAWA

DO PIELĘGNOWANIA
chorych i położnic w miejscu, jak i w okolicach polecają się dobrze wyszkolone
SIOSTRY PIELĘGNIARKI
Kraków—Podgórze, ul. Józefińska 29, I. p. — Telefon Nr. 120-44. — Rok założenia 1910.

PRENUMERATA: w Krakowie i na prow. miesięczn.	Zł. 6'00	kwartal.	Zł. 18'00
w Krakowie z odnoszen. do domu	„	„ 6'20	„	„ 18'60
Na prowincji z przesyłką pocztową	„	„ 6'60	„	„ 19'80
Zagranicą z przesyłką pocztową	„	„ 10'60	„	„ 30'00

„NOWY DZIENNIK" wychodzi codziennie także w poniedziałki i dni poświąt.

OGŁOSZENIA: Podstawą obliczeń jest 1 milimetr w jednym łamie. — Strona w tekście i nadesłanem ma 3 łamy po 74 milim. — Strona za tekstem 6 łamów po 37 milim. — Najmniejsze ogłoszenie drobne liczymy za 10 słów. CENY w złotych: I. strona 1'25. — Tekst 1'—. Nadesłane 0'75. — Za tekstem 0'25. — Drobne od słowa 0'20. Dla poszukujących pracy 0'10. — Gratulacje 12'50. — Za zastrzeżenie miejsca dolicza się 25%.

Wydawca: Za Spółkę Wyd. „Nowy Dziennik": Zygmunt Hochwald. — Redaktor naczelny: Dr. Wilhelm Berkelhammer.
Redaktor odpowiedzialny: Zygfryd Moses. — Nowa Drukarnia Dziennikowa Kraków, Orzeszkowej 7, pod zarządem Maksymiljana Feldmana